

Uradni list

Evropske unije

C 70 E

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Zvezek 52

24. marec 2009

Obvestilo št.

Vsebina

Stran

III *Pripravljalni akti*

SVET

2009/C 70 E/01	Skupno stališče (ES) št. 8/2009 z dne 9. januarja 2009, ki ga je sprejel Svet v skladu s postopkom iz člena 251 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti z namenom sprejetja Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in razveljavitvi Direktive 2003/54/ES ⁽¹⁾	1
2009/C 70 E/02	Skupno stališče (ES) št. 9/2009 z dne 9. januarja 2009, ki ga je sprejel Svet v skladu s postopkom iz člena 251 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti z namenom sprejetja Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in razveljavitvi Direktive 2003/55/ES ⁽¹⁾	37

SL

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP

III

(Pripravljalni akti)

SVET

SKUPNO STALIŠČE (ES) št. 8/2009,

ki ga je sprejel Svet dne 9. januarja 2009

**z namenom sprejetja Direktive 2009/.../ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o skupnih
pravilih notranjega trga z električno energijo in razveljavitvi Direktive 2003/54/ES**

(Besedilo velja za EGP)

(2009/C 70 E/01)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ter
zlasti člena 47(2) ter členov 55 in 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega
odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Cilj notranjega trga z električno energijo, ki se v Skupnosti postopoma uvaja od leta 1999, je zagotoviti možnost resnične izbire za vse potrošnike iz Evropske unije, tako državljane kot podjetja, in nove poslovne priložnosti ter povečati čezmejno trgovino in tako izboljšati učinkovitost, zagotoviti konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevati k zanesljivosti oskrbe in trajnosti.

(2) Direktiva 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ⁽⁴⁾ je bila pomemben korak k vzpostavitvi takega notranjega trga z električno energijo.

(3) Svobode, ki jih Pogodba zagotavlja državljanom Unije – prosti pretok blaga, svoboda opravljanja storitev in svoboda ustanavljanja – so možne le na popolnoma odprtem trgu, ki vsem odjemalcem omogoča svobodno izbiro dobaviteljev in vsem dobaviteljem, da svoje proizvode svobodno dobavijo svojim odjemalcem.

(4) Vendar so v Skupnosti pri prodaji električne energije pod enakimi pogoji, brez diskriminacije ali prikrajšanosti, še vedno ovire. Predvsem še ni nediskriminatornega dostopa do omrežja in enako učinkovite ravni regulativnega nadzora v vseh državah članicah.

(5) Komisija je v svojem Sporočilu Evropskemu parlamentu in Svetu z naslovom „Energetska politika za Evropo“ poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z električno energijo in zagotavljanja enakovrednih pogojev za vsa elektroenergetska podjetja v Skupnosti. Sporočili Komisije z dne 10. januarja 2007 z naslovoma „Možnosti za notranji trg s plinom in električno energijo“ in „Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (Končno poročilo)“ sta pokazali, da obstoječa pravila in ukrepi ne zagotavljajo potrebnega okvira za doseganje cilja dobro delujočega notranjega trga.

(6) Brez dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave („dejanskega ločevanja“) obstaja velika nevarnost diskriminacije ne le pri upravljanju omrežij, temveč tudi pri spodbudah za vertikalno integrirana podjetja, da bi ustrezno vlagala v svoja omrežja.

(7) Vendar pravila za pravno in funkcionalno ločevanje, ki jih določa Direktiva 2003/54/ES, ne zagotavljajo dejanskega ločevanja operaterjev prenosnih sistemov. Evropski svet je na zasedanju 8. in 9. marca 2007 v Bruslju

⁽¹⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

⁽²⁾ UL C 172, 5.7.2008, str. 55.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 18. junija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 in Stališče Evropskega parlamenta z dne ... (še ni objavljeno v Uradnem listu).

⁽⁴⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 37.

- Komisijo pozval, naj pripravi zakonodajne predloge za „dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja“.
- (8) Dejansko ločevanje lahko zagotovi samo odprava možnosti, ki vertikalno integrirana podjetja spodbujajo k diskriminaciji konkurentov pri dostopu do omrežja in naložbah. Ločevanje lastništva, pri katerem je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, je očitno učinkovit in stabilen način razreševanja notranjega navzkrižja interesov in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. Zato je Evropski parlament v Resoluciji z dne 10. julija 2007 o možnostih za notranji trg s plinom in električno energijo ločevanje lastništva na ravni prenosa opredelil kot najučinkovitejše orodje za nediskriminatorno spodbujanje naložb v infrastrukturo, poštnega dostopa do omrežja za nove udeležence in preglednosti na trgu. Pri ločevanju lastništva bi bilo zato treba od držav članic zahtevati, naj zagotovijo, da ista oseba ali osebe ne morejo izvajati nadzora nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo ter hkrati izvajati nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom. Po drugi strani pa bi moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema izključevati možnost nadzora ali uveljavljanja kakršnih koli pravic nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo. V teh okvirih bi morale biti podjetju za proizvodnjo ali dobavo omogočeno imeti manjšinski delež v operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.
- (9) Opredelitev pojma „nadzor“ je enaka kot v Uredbi Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba o združitvah) ⁽¹⁾.
- (10) Ker je za ločevanje lastništva v nekaterih primerih treba prestrukturirati podjetja, bi bilo treba državam članicam odobriti dodatno obdobje za začetek uporabe zadevnih določb. Zaradi vertikalne povezave med sektorjema električne energije in zemeljskega plina bi bilo treba poleg tega določbe o ločevanju uporabljati v obeh sektorjih.
- (11) Zaradi zagotavljanja popolne neodvisnosti delovanja omrežij od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo ter preprečevanja izmenjave kakršnih koli zaupnih podatkov pri ločevanju lastništva ista oseba ne bi smela biti hkrati član uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave. Iz tega razloga ista oseba tudi ne bi smela imeti pristojnosti za imenovanje članov uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in za izvajanje nadzora ali uveljavljanje kakršne koli pravice nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo.
- (12) Ustanovitev operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, neodvisnih od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, naj bi vertikalno integriranim podjetjem omogočilo, da ohranijo lastništvo nad sredstvi omrežja ter hkrati zagotovilo dejansko ločevanje interesov, pod pogojem, da samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema opravlja vse dejavnosti operaterja sistema in so vzpostavljeni podrobna ureditev in obsežni regulativni kontrolni mehanizmi.
- (13) Če je ... (*) podjetje, ki je lastnik prenosnega sistema, del vertikalno integriranega podjetja, bi morale imeti države članice možnost izbire med ločevanjem lastništva in ustanovitvijo operaterjev sistemov ali operaterjev prenosnih sistemov, ki so neodvisni od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.
- (14) Da bi bili interesi delničarjev vertikalno integriranih podjetij popolnoma zaščiteni, bi morale države članice imeti možnost, da uvedejo ločevanje lastništva z neposredno odprodajo ali razdelitvijo delnic integriranega podjetja na delnice lastnika omrežja, in delnice preostalih dobavnih in proizvodnih dejavnosti, če so izpolnjene zahteve, ki izhajajo iz ločevanja lastništva.
- (15) Da bo rešitev, ki jo predstavlja samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema, resnično delovala, bi bilo treba sprejeti posebna dodatna pravila. Neodvisnost operaterja prenosnega sistema bi bilo treba med drugim zagotoviti z določenimi obdobji „za razmislek“, med katerimi se v vertikalno integriranem podjetju ne izvajajo nobene vodstvene ali druge ustrezne dejavnosti, ki bi omogočale dostop do podatkov, ki bi lahko bili pridobljeni na vodstvenem položaju.
- (16) Država članica se lahko odloči za polno ločevanje lastništva na njenem ozemlju. Če se je država članica odločila za popolno ločevanje lastništva, podjetje nima pravice ustanoviti samostojnega operaterja sistema ali neodvisnega operaterja prenosnega sistema. Poleg tega podjetje, ki opravlja katerokoli dejavnost proizvodnje ali dobave, ne more izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršne koli pravice nad operaterjem prenosnega sistema iz države članice, ki se je odločila za popolno ločevanje lastništva.
- (17) V skladu s to direktivo bodo na notranjem energetskem trgu obstajale različne vrste organizacije trga z električno energijo. Ukrepi, ki bi jih bodo države članice lahko sprejele za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev, bi morali biti zasnovani na prevladujočih zahtevah splošnih interesov. S Komisijo bi se bilo treba posvetovati o združljivosti ukrepov s Pogodbo in zakonodajo Skupnosti.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

- (18) Pri izvajanju dejanskega ločevanja bi bilo treba spoštovati načelo nediskriminacije med javnim in zasebnim sektorjem. Zato ista oseba ne bi smela imeti možnosti, da bi sama ali skupaj z drugimi ob kršenju ločevanja lastništva ali možnosti ustanovitve samostojnega operaterja sistema izvajala nadzor ali uveljavljala kakršne koli pravice nad sestavo, glasovanjem ali odločanjem v organih operaterjev prenosnih sistemov ali prenosnih sistemov in podjetij za proizvodnjo ali dobavo. Kar zadeva ločevanje lastništva in možnost samostojnega operaterja sistema velja, da če zadevna država članica lahko dokaže, da izpolnjuje to zahtevo, bi moralo biti mogoče, da dva ločena javna subjekta nadzorujeta dejavnosti proizvodnje in dobave na eni ter dejavnosti prenosa na drugi strani.
- (19) Po vsej Skupnosti bi bilo treba dejansko ločiti omrežne dejavnosti od dejavnosti dobave in proizvodnje, tako za podjetja iz Skupnosti, kot tudi za podjetja, ki niso iz Skupnosti. Da bi zagotovili medsebojno neodvisnost omrežnih dejavnosti ter dejavnosti dobave in proizvodnje, bi morali imeti regulativni organi pooblastilo, da zavrnejo certifikacijo operaterjev prenosnega sistema, ki ne izpolnjujejo pravil o ločevanju. Regulativni organi bi morali pri odločanju o certifikaciji v celoti upoštevati mnenje Komisije, tako da bi bila po vsej Skupnosti zagotovljena dosledna uporaba teh pravil. Poleg tega bi morala imeti Komisija pravico podajanja mnenja o certifikaciji lastnika prenosnega sistema in operaterja prenosnega sistema, ki je pod nadzorom osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav, s čimer bi bilo zagotovljeno tudi spoštovanje mednarodnih obveznosti Skupnosti.
- (20) Zaščita oskrbe z energijo je ključna za zagotavljanje javne varnosti in je zato tesno povezana z učinkovitim delovanjem notranjega trga z električno energijo. Državljanom Unije je mogoče električno energijo dobavljati le prek omrežja. Delujoči trgi z električno energijo ter zlasti omrežja in druga sredstva, povezana z dobavo električne energije, so bistvenega pomena za javno varnost, konkurenčnost gospodarstva in blaginjo državljanov Unije. Osebam iz tretjih držav bi se zato moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema dovoliti le, če izpolnjujejo zahteve glede dejanskega ločevanja, ki se uporabljajo znotraj Skupnosti. Brez poseganja v svoje mednarodne obveznosti Skupnost meni, da je sektor prenosnih sistemov za električno energijo zanj zelo pomemben, zato so potrebni dodatni zaščitni ukrepi v zvezi z zagotavljanjem zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo, da bi se izognili kakršnemu koli ogrožanju javnega reda in javne varnosti v Skupnosti ter blaginje državljanov Unije. Pri zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo je treba zlasti oceniti neodvisnost delovanja omrežja, stopnjo odvisnosti Skupnosti in posamezne države članice od energetske oskrbe iz tretjih držav ter obravnavo notranje in zunanje trgovine in naložb v energetski sektor v določeni tretji državi.
- Zanesljivost oskrbe bi se zato morala oceniti na podlagi dejanskega stanja za vsak primer posebej ter ob upoštevanju pravic in obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava, zlasti pa iz mednarodnih sporazumov med Skupnostjo in zadevno tretjo državo. Komisija naj po potrebi predloži priporočila za pogajanja o ustreznih sporazumih s tretjimi državami, ki obravnavajo zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo ali potrebna vprašanja obravnava med drugimi pogajanjem s temi tretjimi državami.
- (21) Nediskriminatoren dostop do distribucijskega omrežja je odločilnega pomena za dostop do odjemalcev v maloprodaji. Možnosti za diskriminacijo pri dostopu tretjih strani in naložbah so manjše na ravni distribucije kot na ravni prenosa, kjer sta prezasedenost in vpliv interesov v zvezi s proizvodnjo ali dobavo na splošno večja kot na ravni distribucije. Poleg tega je pravno in funkcionalno ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov v skladu z Direktivo 2003/54/ES obvezno šele od 1. julija 2007 in njegove učinke na notranji trg z električno energijo je treba še oceniti. Jasnejša določitev ter pravilno izvajanje in pozorno spremljanje trenutno veljavnih pravil o pravnem in funkcionalnem ločevanju lahko ima za rezultat dejansko ločevanje. Da bi ustvarili enake pogoje v maloprodaji, bi bilo treba spremljati dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov in jim tako preprečiti, da bi svojo vertikalno integracijo izkoriščali za konkurenčni položaj na trgu, zlasti pri gospodinjskih in malih negospodinjskih odjemalcih.
- (22) V primeru majhnih sistemov bi pomožne storitve morda morale biti zagotovljene s strani operaterjev prenosnega sistema, povezanih s takšnimi sistemi.
- (23) Da bi se preprečilo nesorazmerne finančne in upravne obremenitve majhnih operaterjev distribucijskih sistemov, bi države morale imeti možnost, da po potrebi takšna podjetja oprostito zahtev po pravnem ločevanju.
- (24) Postopki za izdajo energetskih dovoljenj ne bi smeli predstavljati nesorazmerne upravne obremenitve glede na njihovo velikost in možnega učinka na proizvajalce električne energije.
- (25) Sprejeti bi bilo treba nadaljnje ukrepe, s katerimi bi zagotovili pregledne in nediskriminatorne tarife za dostop do omrežja. Navedene tarife bi naj veljale za vse uporabnike sistema brez diskriminacije.

- (26) Direktiva 2003/54/ES je uvedla zahtevo, da države članice vzpostavijo regulatorje s specifičnimi pristojnostmi. Vendar izkušnje kažejo, da je učinkovitost regulacije pogosto omejena, ker regulatorji niso dovolj neodvisni od vlade ter nimajo zadostnih pooblastil in diskrecije. Zato je Evropski svet na zasedanju dne 8. in 9. marca 2007 v Bruslju Komisijo pozval, naj pripravi zakonodajne predloge za nadaljnjo usklajitev pooblastil in krepitev neodvisnosti nacionalnih energetske regulatorjev. Treba bi bilo omogočiti, da so ti nacionalni regulatorji lahko pristojni tako za sektor električne energije kot tudi za sektor plina.
- (27) Notranji trg z električno energijo bo pravilno deloval le, če bodo lahko energetski regulatorji odločali o vseh ustreznih regulativnih vprašanjih in če bodo popolnoma neodvisni od kakršnih koli drugih javnih ali zasebnih interesov. To pa ne preprečuje sodnega ali parlamentarnega nadzora v skladu z ustavnim pravom držav članic. Poleg tega tudi dejstvo, da proračun regulatorja odobri nacionalni zakonodajalec, ni ovira za njegovo proračunsko samostojnost.
- (28) Da bi vsem akterjem na trgu, vključno z novimi udeleženci, omogočili dejanski dostop do trga, so potrebni nediskriminatorni izravnalni mehanizmi, ki odražajo stroške. Takoj ko bo trg z električno energijo dovolj likviden, bi bilo to treba doseči z vzpostavitvijo preglednih, tržno zasnovanih mehanizmov za oskrbo in nabavo električne energije, ki jih narekujejo zahteve po izravnavi. Če takšnega likvidnega trga ni, bi morali nacionalni regulativni organi odigrati aktivno vlogo pri zagotavljanju, da bodo izravnalne tarife nediskriminatorne in da bodo odražale stroške. Hkrati bi bilo treba predvideti ustrezne spodbude, s katerimi bi uravnotežili napajanje in odjem električne energije ter preprečili ogrožanje sistema.
- (29) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost določati ali potrditi tarife ali metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega ali operaterja(-ev) distribucijskega sistema ali na podlagi predloga, o katerem se ta/ti operater(-ji) dogovori(-jo) z uporabniki omrežja. Pri izvajanju navedenih nalog bi morali nacionalni regulativni organi zagotoviti, da bodo tarife za prenos in distribucijo nediskriminatorne in da bodo odražale stroške, ter pri tem upoštevali mejne stroške omrežja, ki se jim je dolgoročno mogoče izogniti s porazdeljeno proizvodnjo in z ukrepi na področju uravnavanja povpraševanja.
- (30) Energetski regulatorji bi morali imeti pooblastila, na podlagi katerih bi lahko sprejemali za elektroenergetska podjetja zavezujoče odločitve, elektroenergetskim podjetjem, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti, pa bi lahko nalagali učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni ali bi kaznovanje predlagali pristojnemu sodišču. Energetski regulatorji bi morali imeti tudi pooblastila, da ne glede na uporabo pravil o konkurenci sprejemajo ustrezne ukrepe za spodbujanje učinkovite konkurence, ki je nujna za pravilno delovanje notranjega trga za električno energijo. Ustanovitev virtualnih elektrarn – tj. programa sprostitev električne energije, v okviru katerega mora podjetje, ki proizvaja električno energijo, zainteresiranim dobaviteljem za določeno obdobje določeno količino električne energije prodati ali dati na razpolago ali dovoliti dostop do dela svojih proizvodnih zmogljivosti – so eden izmed možnih ukrepov, ki se jih lahko uporabi za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotovitev pravilnega delovanja trga. Energetski regulatorji bi morali imeti tudi pooblastila, da bi prispevali k zagotavljanju visokih standardov univerzalnih in javnih storitev v skladu z odpiranjem trga, varstva ranljivih odjemalcev in dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo potrošnikov. Navedene določbe ne bi smele posegati v pooblastila Komisije v zvezi z uporabo pravil o konkurenci, tudi preverjanjem združitve z razsežnostjo Skupnosti, ter v pravila glede notranjega trga, kot je prost pretok kapitala.
- Neodvisni organ, pri katerem se lahko pritoži stranka, ki jo je prizadela odločitev nacionalnega regulativnega organa, bi lahko bilo sodišče ali drug pravosodni organ, pristojen za sodne presoje.
- (31) Notranji trg z električno energijo se sooča s pomanjkanjem likvidnosti in preglednosti, ki ovira učinkovito dodeljevanje sredstev, upravljanje s tveganji in vstop novih akterjev. S pospešenim vključevanjem novih elektrarn v električno omrežje v vseh državah članicah ter predvsem s spodbujanjem novih ponudnikov, da vstopijo na trg, je treba okrepiti konkurenčnost in zanesljivost oskrbe. Treba je povečati zaupanje v trg, njegovo likvidnost in število udeležencev, zato je treba tudi okrepiti regulativni nadzor nad podjetji, ki se ukvarjajo z dobavo električne energije. Take zahteve ne smejo posegati v veljavno zakonodajo Skupnosti o finančnih trgih in morajo biti skladne z njo. Energetski regulatorji in regulatorji finančnih trgov morajo sodelovati, da drug drugemu omogočijo pregled nad zadevnimi trgi.
- (32) Preden Komisija sprejme smernice za nadaljnjo opredelitev vodenja evidenc, bi morala Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ustanovljena z Uredbo (ES) št. .../2009⁽¹⁾ Evropskega parlamenta in Sveta („Agencija“) in Odbor evropskih zakonodajalcev za vrednostne papirje (CESR) skupaj preučiti vsebino teh smernic in Komisiji ustrezno svetovati. Agencija in Odbor evropskih zakonodajalcev za vrednostne papirje bi morala skupaj tudi nadalje preučiti, ali bi morale za transakcije pogodb o dobavi električne energije in izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje z električno energijo veljati zahteve glede preglednosti pred in/ali po trgovanju in kakšna naj bi bila vsebina teh zahtev, ter ustrezno svetovati.

⁽¹⁾ UL L ...

- (33) Vsa industrija in trgovina v Skupnosti, vključno z malimi in srednje velikimi podjetji, in vsi državljani Unije, ki uživajo gospodarske koristi notranjega trga, bi morali uživati tudi visoko stopnjo varstva potrošnikov. Še posebej bi morala zaradi poštenosti, konkurenčnosti in posredno zaradi odpiranja delovnih mest za gospodinjske odjemalce in če države članice menijo, da je to potrebno, za mala podjetja, veljati garancije javnih storitev v zvezi z zanesljivostjo oskrbe in primernimi cenami.
- (34) Skoraj vse države članice so se odločile, da zagotovijo konkurenčnost na trgu proizvodnje električne energije s preglednim postopkom za izdajo energetske dovoljenj. Kljub temu pa bi morale države članice predvideti možnost prispevanja k zanesljivosti oskrbe z razpisnim postopkom ali z enakovrednim postopkom v primeru, če na osnovi postopka za izdajo energetske dovoljenj ni bilo zgrajenih zadostnih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije. Državam članicam bi bilo treba omogočiti, da v interesu varstva okolja in pospeševanja novih, razvijajočih se tehnologij na osnovi objavljenih meril objavijo razpis za nove zmogljivosti. Nove zmogljivosti med drugim obsegajo proizvodnjo iz obnovljivih virov in sočasno proizvodnjo toplote in električne energije.
- (35) Zaradi zanesljivosti oskrbe bi bilo treba spremljati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem v posamezni državi članici, spremljanju pa naj bi sledilo poročilo o razmerah na ravni Skupnosti; pri tem bi bilo treba upoštevati zmogljivost medsebojnih povezav med območji. Takšno spremljanje bi bilo treba izvesti dovolj zgodaj, da bi omogočilo sprejetje ustreznih ukrepov, če bi bila zanesljivost oskrbe ogrožena. Izgradnja in vzdrževanje potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostmi medsebojnih povezav, bi morala prispevati k zagotavljanju nemotene oskrbe z električno energijo. Vzdrževanje in izgradnja potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostmi medsebojnih povezav, in decentralizirana proizvodnja električne energije so pomembni dejavniki pri zagotavljanju nemotene oskrbe z električno energijo.
- (36) Države članice bi morale gospodinjskim odjemalcem in, če ocenijo, da je to primerno, tudi malim podjetjem zagotoviti pravico do oskrbe z električno energijo določene kakovosti po jasno primerljivi, pregledni in primerni ceni. Da bi ohranili visoke standarde javnih storitev v Skupnosti, je treba Komisijo redno obveščati o vseh ukrepih, ki jih države članice sprejmejo za uresničitev ciljev te direktive. Komisija bi morala objaviti redna poročila, v katerih bi analizirala ukrepe, sprejete na nacionalni ravni za izpolnitev ciljev v zvezi z javnimi storitvi, in primerjala njihovo učinkovitost, da bi lahko pripravila priporočila v zvezi z ukrepi za doseganje visokih standardov javnih storitev, ki jih bo treba sprejeti na nacionalni ravni. Države članice bi morale sprejeti ukrepe, potrebne za zaščito ranljivih odjemalcev v okviru notranjega trga z električno energijo. Takšni ukrepi se lahko razlikujejo glede na posebne okoliščine v zadevnih državah članicah in lahko vključujejo posebne ukrepe v zvezi s plačevanjem računov za električno energijo ali bolj splošne ukrepe iz sistema socialne varnosti. Kadar so univerzalne storitve na voljo tudi malim podjetjem, se lahko ukrepi v zvezi z zagotavljanjem takšnih univerzalnih storitev razlikujejo glede na to, ali so namenjene gospodinjskim odjemalcem ali malim podjetjem.
- (37) Spoštovanje obveznosti javnih storitev je osnovna zahteva te direktive. Pomembno je, da ta direktiva določa skupne minimalne standarde, ki jih spoštujejo vse države članice, pri čemer so upoštevani cilji glede splošne zaščite, zanesljivosti oskrbe, varstva okolja in enakovrednih ravni konkurenčnosti v vseh državah članicah. Pomembno je, da je mogoče obveznost javnih storitev razlagati na nacionalni osnovi in pri tem upoštevati nacionalne okoliščine ter zakonodajo Skupnosti.
- (38) Države članice lahko določijo dobavitelja zadnje instance. Ta dobavitelj je lahko prodajni oddelek vertikalno integriranega podjetja, ki opravlja tudi dejavnosti distribucije, če izpolnjuje zahteve glede ločevanja iz te direktive.
- (39) Ukrepi, ki jih države članice izvajajo za uresničitev ciljev glede ekonomske in socialne kohezije, lahko vključujejo zlasti zagotavljanje ustreznih ekonomskih spodbud z uporabo vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti, če je to ustrezno. Takšna orodja lahko zajemajo mehanizme odgovornosti za jamstvo potrebnih naložb.
- (40) Če ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, predstavljajo državno pomoč po členu 87(1) Pogodbe, morajo države članice o tem obvestiti Komisijo v skladu s členom 88(3) Pogodbe.
- (41) Zahteve glede javnih storitev in skupne minimalne standarde, ki izhajajo iz njih, je treba nadalje okrepiti ter tako zagotoviti, da konkurenca koristi vsem potrošnikom. Ključni vidik pri dobavi energije odjemalcem je dostop do podatkov o porabi, ki morajo biti na voljo odjemalcem, tako da lahko konkurente povabijo, da pripravijo ponudbo na podlagi teh podatkov. Potrošniki bi morali imeti tudi pravico do pravilne obveščenosti o svoji porabi energije. Redni podatki o stroških energije bodo spodbujali k varčevanju energije, saj bodo dajali odjemalcem neposredne povratne informacije o učinkih naložb v energetske učinkovitost in drugačnega ravnanja.
- (42) Da bi ustvarile notranji trg z električno energijo, bi morale države članice spodbujati integracijo svojih nacionalnih trgov ter sodelovanje operaterjev sistemov na evropski in regionalni ravni.

(43) Regulativni organi bi morali trgu zagotavljati informacije tudi zato, da Komisiji omogočijo, da opravlja svojo nalogo opazovanja in spremljanja notranjega trga z električno energijo in njegovega kratkoročnega, srednjeročnega in dolgoročnega razvoja, vključno z vidiki, kot so proizvodna zmogljivost, različni viri proizvodnje električne energije, infrastruktura za prenos in distribucijo, čezmejna trgovina, naložbe, veleprodajne in potrošniške cene, likvidnost trga, okoljske izboljšave in večja učinkovitost.

(44) Ker cilja te direktive, in sicer vzpostavitve popolnoma delujočega notranjega trga z električno energijo, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker ta cilj lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje tega cilja.

(45) V skladu z Uredbo (ES) št. .../2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije ⁽¹⁾ lahko Komisija sprejme smernice za doseganje potrebne stopnje usklajenosti. Takšne smernice, ki predstavljajo zavezujoče izvedbene ukrepe, so – tudi glede nekaterih določb te direktive – koristno sredstvo, ki ga je mogoče po potrebi hitro prilagoditi.

(46) Ukrepe, potrebne za izvajanje te direktive, bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽²⁾.

(47) Zlasti bi bilo treba Komisijo pooblastiti za sprejetje potrebnih smernic za zagotovitev minimalne stopnje usklajenosti, ki je potrebna, da se doseže cilj te direktive. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.

(48) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje ⁽³⁾ se države članice poziva, da za lastne potrebe in v interesu Skupnosti pripravijo tabele, ki naj kar najbolj nazorno prikazujejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos, ter da te tabele objavijo.

(49) Glede na obseg sprememb Direktive 2003/54/ES je zaradi jasnosti in racionalnosti zaželeno, da se zadevne določbe prenovijo in z novo direktivo združijo v enotno besedilo.

(50) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih zlasti priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

Vsebina, področje uporabe in opredelitev pojmov

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

Ta direktiva določa skupna pravila za proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo električne energije. Določa pravila glede organiziranja in delovanja elektroenergetskega sektorja, dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri javnih razpisih in izdaji energetske dovoljenja, ter glede obratovanja sistemov.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „proizvodnja“ pomeni proizvodnjo električne energije;
- (2) „proizvajalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki proizvaja električno energijo;
- (3) „prenos“ pomeni transport električne energije na zelo-visokonapetostnem in visokonapetostnem povezanem sistemu z namenom dostave električne energije končnim odjemalcem ali distributerjem, vendar ne vključuje dobave;
- (4) „operater prenosnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje prenosnega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po transportu električne energije;
- (5) „distribucija“ pomeni transport električne energije po visoko-, srednje- in nizkonapetostnem distribucijskem sistemu z namenom dobave odjemalcem, vendar ne vključuje dobave;
- (6) „operater distribucijskega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje distribucijskega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji električne energije;
- (7) „odjemalci“ pomenijo trgovce ali končne odjemalce električne energije;
- (8) „trgovci na debelo“ pomenijo fizične ali pravne osebe, ki kupujejo električno energijo z namenom ponovne prodaje znotraj ali zunaj sistema, kjer imajo sedež;

⁽¹⁾ ULL ...

⁽²⁾ ULL 184, 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

- (9) „končni odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo električno energijo za svojo lastno rabo;
- (10) „gospodinjiski odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo električno energijo za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, in ne vključujejo trgovskih ali poklicnih dejavnosti;
- (11) „negospodinjiski odjemalci“ pomenijo fizične ali pravne osebe, ki kupujejo električno energijo, ki ni namenjena za rabo v lastnem gospodinjstvu, in vključuje proizvajalce in trgovce na debelo;
- (12) „upravičeni odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki lahko kupujejo električno energijo od dobavitelja po lastni izbiri v smislu člena 32;
- (13) „povezovalni daljnovodi“ pomenijo naprave za povezavo elektroenergetskih sistemov;
- (14) „povezani sistem“ pomeni določeno število prenosnih in distribucijskih sistemov, ki so povezana z enim ali več povezovalnih daljnovodov;
- (15) „neposredni daljnovod“ pomeni bodisi daljnovod, ki povezuje izdvojeno mesto proizvodnje z izdvojenim odjemalcem, bodisi daljnovod, ki povezuje proizvajalca električne energije in dobavitelja električne energije zaradi neposredne oskrbe njihovih lastnih objektov, hčerinskih podjetij in upravičenih odjemalcev;
- (16) „vrstni red gospodarnosti“ pomeni razvrstitev virov dobave električne energije skladno z gospodarskimi merili;
- (17) „pomožne storitve“ pomenijo vse storitve, potrebne za obratovanje prenosnega ali distribucijskega sistema;
- (18) „uporabniki sistema“ pomenijo fizične ali pravne osebe, ki napajajo omrežje ali katerim se dobavlja električna energija iz prenosnega ali distribucijskega sistema;
- (19) „dobava“ pomeni prodajo skupaj s preprodajo električne energije odjemalcem;
- (20) „integrirano elektroenergetsko podjetje“ pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;
- (21) „vertikalno integrirano podjetje“ pomeni elektroenergetsko podjetje ali skupino elektroenergetskih podjetij, v katerih lahko nadzor izvaja ista oseba ali iste osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa ali distribucije in vsaj eno od dejavnosti proizvodnje ali dobave električne energije;
- (22) „povezano podjetje“ pomeni hčerinska podjetja v smislu člena 41 Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih (*), ki temelji na členu 44(2)(g) Pogodbe (†), in/ali povezana podjetja v smislu člena 33(1) navedene direktive in/ali podjetja, ki pripadajo istim delničarjem;
- (23) „horizontalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno izmed dejavnosti proizvodnje za prodajo, prenosa, distribucije ali dobave električne energije in neko drugo neelektroenergetsko dejavnost;
- (24) „razpisni postopek“ pomeni postopek, s katerim se načrtovane dodatne potrebe in nadomestne zmogljivosti pokrije z dobavo iz novih ali obstoječih proizvodnih zmogljivosti;
- (25) „dolgoročno načrtovanje“ pomeni dolgoročno načrtovanje potrebnih naložb v proizvodnjo in prenosne ter distribucijske zmogljivosti za zadostitev povpraševanja sistema po električni energiji in zagotovitev oskrbe odjemalcev;
- (26) „majhni izdvojeni sistem“ pomeni vsak sistem s porabo, ki je manjša od 3 000 GWh v letu 1996, kjer se manj kot 5 % porabe na leto pridobi iz povezav z drugimi sistemi;
- (27) „mikro izdvojeni sistem“ pomeni vsak sistem s porabo, ki je manjša od 500 GWh v letu 1996, kjer ni povezav z drugimi sistemi;
- (28) „zanesljivost“ pomeni zanesljivost dobave in oskrbe z električno energijo ter tehnično varnost;
- (29) „energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja“ pomeni celosten in povezan pristop, katerega cilj je vplivati na obseg in čas porabe električne energije z namenom zmanjšati porabo primarne energije in konično porabo s prednostnimi naložbami v energetske učinkovite ukrepe ali druge ukrepe, kot so pogodbe o prekinljivi oskrbi z električno energijo, pred naložbami za povečanje proizvodne zmogljivosti, če prve predstavljajo učinkovitejšo in gospodarnejšo možnost, upoštevajoč pri tem pozitivni vpliv zmanjšane porabe energije na okolje, zanesljivost oskrbe in s tem povezane stroške distribucije;
- (30) „obnovljivi viri energije“ pomenijo obnovljive nefosilne vire energije (veter, sonce, geotermalne vire, valovanje, plimovanje, hidroelektrarne, biomaso, plin, pridobljen iz odpadkov, plin, pridobljen z napravami za čiščenje odplak, in biopline);
- (31) „porazdeljena proizvodnja“ pomeni proizvodne obrate, priključene na distribucijski sistem;
- (32) „pogodba o dobavi električne energije“ pomeni pogodbo za dobavo električne energije, ne vključuje pa izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje z električno energijo;
- (33) „izvedeni finančni instrument za trgovanje z električno energijo“ pomeni finančni instrument iz točk 5, 6 ali 7 oddelka C Priloge I k Direktivi 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov (‡), če se ta instrument nanaša na električno energijo;
- (34) „nadzor“ pomeni kakršne koli pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki ločeno ali skupno in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva na podjetje, in sicer zlasti z:

(*) U L L 193, 18.7.1983, str. 1.

(†) Naslov Direktive 83/349/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja preštevila členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napotilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

(a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;

(‡) U L L 145, 30.4.2004, str. 1.

- (b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja;
- (35) „elektroenergetsko podjetje“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od dejavnosti proizvodnje, prenosa, distribucije, dobave ali nakupa električne energije in je odgovorna za komercialne, tehnične in/ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev.

POGLAVJE II

Splošna pravila za organizacijo sektorja

Člen 3

Obveznosti javnih storitev in varstvo odjemalcev

1. Države članice na podlagi svoje institucionalne organiziranosti in z obveznim upoštevanjem načela subsidiarnosti zagotavljajo, da bodo elektroenergetska podjetja brez poseganja v odstavke 2 delovala skladno z načeli te direktive za doseg konkurenčnega, zanesljivega in z okoljskega vidika trajnega trga z električno energijo ter da ne bodo diskriminirale med temi podjetji glede pravic ali obveznosti.
2. Ob popolnem upoštevanju ustreznih določb Pogodbe, zlasti člena 86, lahko države članice v splošnem gospodarskem interesu naložijo podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na zanesljivost, vključno z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, ki vključuje učinkovito rabo energije in varstvo podnebja. Take obveznosti morajo biti jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive in morajo elektroenergetskim podjetjem v Skupnosti zagotavljati enak dostop do nacionalnih potrošnikov. V zvezi z zanesljivostjo oskrbe, učinkovito rabo energije/uravnavanjem povpraševanja in za uresničitev okoljskih ciljev, navedenih v tem odstavku, lahko države članice uvedejo dolgoročno načrtovanje in pri tem upoštevajo možnost, da tretje strani želijo dostop do sistema.
3. Države članice zagotovijo, da vsi gospodinjiski odjemalci in, kjer po mnenju držav članice to ustreza, mala podjetja (namreč podjetja z manj kot 50 zaposlenimi in z letnim prometom ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 10 milijonov EUR), uživajo univerzalne storitve, to je pravico do oskrbe na njihovem območju z električno energijo določene kakovosti po razumnih, lahko in jasno primerljivih ter preglednih cenah. Da bi države članice zagotovile ponudbo univerzalnih storitev, lahko imenujejo dobavitelja zadnje instance. Države članice naložijo distribucijskim podjetjem obveznost povezave njihovih odjemalcev na omrežje pod pogoji in po tarifah, ki so določene v skladu s postopkom, določenim v členu 36(6). Nič v tej direktivi državam članicam ne preprečuje krepitve položaja domačih malih in srednje velikih potrošnikov na trgu s pospeševanjem možnosti prostovoljnega povezovanja zaradi zastopanja navedene skupine potrošnikov.

Prvi pododstavek se izvaja na pregleden in nediskriminatoren način in ne preprečuje odprtja trga, določenega v členu 32.

4. Finančna nadomestila, druge oblike odškodnine ali izključne pravice, ki jih država članica dodeli za izpolnjevanje obveznosti iz odstavkov 2 in 3, morajo biti zagotovljeni na nediskriminatoren in pregleden način.

5. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo končne odjemalce in poskrbijo zlasti za ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito ranljivih odjemalcev, skupaj z ustreznimi ukrepi, ki pomagajo preprečiti njihov odklop. V tej zvezi lahko sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito končnih odjemalcev v odmaknjenih območjih. Zagotoviti morajo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede preglednosti splošnih pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov. Države članice morajo upravičenim odjemalcem zagotoviti dejansko možnost zamenjave dobavitelja. Vsaj kar zadeva gospodinjiske odjemalce, morajo ti ukrepi vključevati tudi ukrepe, navedene v Prilogi I.

6. Države članice zagotovijo, da dobavitelji električne energije v svojih računih in v promocijskem gradivu, ki je na voljo končnim odjemalcem, opredelijo:

- (a) prispevek posameznega vira energije k skupni sestavi goriv, ki jih je dobavitelj koristil v predhodnem letu;
- (b) vsaj navedbo sklicevanja na obstoječe referenčne vire, kot so spletne strani, kjer so javnosti na voljo podatki o vplivih na okolje, izraženi vsaj z emisijami CO₂ in radioaktivnimi odpadki, ki so rezultat proizvodnje električne energije iz skupne sestave goriv, ki jih je dobavitelj koristil v predhodnem letu.

V zvezi z električno energijo, pridobljeno na organiziranem trgu z električno energijo ali uvoženo iz podjetja, ki je zunaj Skupnosti, se lahko uporabijo zbirne številke, ki jih borza ali zadevno podjetje posreduje za predhodno leto.

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo verodostojnost podatkov, ki jih dobavitelji posredujejo svojim odjemalcem skladno s tem členom.

7. Države članice izvajajo ustrezne ukrepe za izpolnitev ciljev glede socialne in gospodarske kohezije, varstva okolja, ki lahko vključujejo ukrepe za energetske učinkovitost/uravnavanje povpraševanja in sredstva za boj proti spremembam podnebja, in zanesljivosti oskrbe. Ti ukrepi lahko zlasti zajemajo zagotavljanje zadostnih gospodarskih spodbud z uporabo, kjer je to ustrezno, vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti za vzdrževanje in izgradnjo potrebne omrežne infrastrukture, skupaj z zmogljivostmi za medsebojno povezovanje.

8. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb iz členov 7, 8, 31 in/ali 33, če bi uporaba teh določb pravno in dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene elektroenergetskim podjetjem v splošnem gospodarskem interesu, in če razvoj trgovanja ne bi bil prizadet do takšne

mere, ki bi bila v nasprotju z interesi Skupnosti. Interesi Skupnosti vključujejo med drugim konkurenco za upravičene odjemalce skladno s to direktivo in členom 86 Pogodbe.

9. Države članice morajo pri izvajanju te direktive obveščati Komisijo o vseh ukrepih, ki jih sprejmejo za izpolnitev univerzalnih storitev in obveznosti javnih storitev, vključno z varstvom potrošnikov in okolja, ter o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi takšnih ukrepov potrebno odstopanje od določb te direktive ali ne. Komisijo nato vsaki dve leti obveščajo o kakršnih koli spremembah takšnih ukrepov, ne glede na to, ali je zaradi tega potrebno odstopanje od te direktive ali ne.

Člen 4

Spremljanje zanesljivosti oskrbe

Države članice zagotovijo spremljanje zanesljivosti oskrbe. Če države članice to ocenijo kot primerno, lahko takšno nalogo zaupajo regulativnim organom iz člena 34. Takšno spremljanje mora zlasti pokrivati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na nacionalnem trgu, raven predvidenega povpraševanja v prihodnosti in predvidene dodatne zmogljivosti, ki se načrtujejo ali gradijo, kakovost in raven vzdrževanja omrežij, kakor tudi ukrepe ob konični obremenitvi in izpadu enega ali več dobaviteljev. Pristojni organi morajo vsaki dve leti do 31. julija objaviti poročilo s pregledom ugotovitev, ki so rezultat spremljanja navedenih vprašanj, in kakršne koli sprejete ali predvidene ukrepe, ki zadevajo ta vprašanja, ter to poročilo takoj poslati Komisiji.

Člen 5

Tehnična pravila

Države članice zagotovijo, da so tehnična varnostna merila določena ter da so izdelana in javnosti dostopna tehnična pravila, ki določajo minimalne tehnične projektne in obratovalne zahteve za priključitev na sistem proizvodnih naprav, distribucijskih sistemov, neposredno priključenih naprav odjemalcev, povezovalnih daljnovodov in neposrednih daljnovodov. Ta tehnična pravila zagotavljajo interoperabilnost sistemov ter morajo biti objektivna in nediskriminatorna. Komisiji jih je treba sporočiti v skladu s členom 8 Direktive 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov ⁽¹⁾.

Člen 6

Spodbujanje regionalnega sodelovanja

1. Države članice sodelujejo med seboj, da bi svoje nacionalne trge povezele vsaj na regionalni ravni. Države članice zlasti spodbujajo sodelovanje operaterjev prenosnih sistemov na regionalni ravni ter usklajenost svojega pravnega in regulativnega

okvira. Geografska območja, na katera se nanaša takšno regionalno sodelovanje, vključujejo sodelovanje na geografskih območjih, opredeljenih v skladu s členom 12(3) Uredbe (ES) št. .../2009. Takšno sodelovanje lahko zajema tudi druga geografska območja.

2. Države članice z izvajanjem te direktive zagotovijo, da imajo operaterji prenosnega sistema za dodeljevanje zmogljivosti in preverjanje zanesljivosti omrežja enega ali več integriranih sistemov na regionalni ravni, ki zajemajo dve ali več držav članic.

3. Če operaterji vertikalno integriranega prenosnega sistema sodelujejo pri skupnem podjetju, ustanovljenem zaradi izvajanja takšnega sodelovanja, skupno podjetje oblikuje in izvaja program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe, sprejete zato, da se izloči diskriminatorno in protikonkurenčno ravnanje. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev cilja izključevanja diskriminatornih in protikonkurenčnih ravnanj. Odobri ga Agencija. Upoštevanje zastavljenih ciljev programa neodvisno spremljajo nadzorniki za skladnost operaterjev vertikalno integriranega prenosnega sistema.

POGLAVJE III

Proizvodnja

Člen 7

Postopek izdaje energetskega dovoljenja za nove zmogljivosti

1. Za gradnjo novih proizvodnih zmogljivosti države članice sprejmejo postopek za izdajo energetskega dovoljenja, ki se izvaja v skladu z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili.

2. Države članice določijo merila za pridobitev energetskega dovoljenja za gradnjo proizvodne zmogljivosti na svojem ozemlju. Navedena merila se lahko nanašajo na:

- (a) varnost in zanesljivost elektroenergetskega sistema, naprav in pripadajoče opreme;
- (b) zdravje in varstvo ljudi;
- (c) varovanje okolja;
- (d) rabo zemljišča in lokacije;
- (e) rabo javnih zemljišč;
- (f) energetska učinkovitost;
- (g) vrsto primarnih virov;
- (h) značilnosti vlagatelja, kot so tehnična, gospodarska in finančna sposobnost;
- (i) skladnost z ukrepi, sprejetimi po členu 3.

⁽¹⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 37.

3. Države članice zagotovijo, da se v postopkih za izdajo energetskih dovoljenj za malo in/ali porazdeljeno proizvodnjo upoštevajo njihova omejena velikost in morebitni vpliv.

4. Postopki za izdajo energetskih dovoljenj in merila so javni. Vlagatelji so obveščeni o razlogih zavrnitve vsake vloge za pridobitev energetskega dovoljenja. Razlogi morajo biti objektivni, nediskriminatorni, ustrezno utemeljeni in dobro obrazloženi. Vlagatelju morajo biti na voljo pritožbeni postopki.

Člen 8

Javni razpis za nove zmogljivosti

1. Države članice v interesu zanesljive oskrbe predvidijo možnost, da z javnim razpisom ali s kakršnim koli drugim enako preglednim in nediskriminatornim postopkom na osnovi objavljenih meril zagotovijo nove zmogljivosti ali ukrepe za energetsko učinkovitost/uravnavanje povpraševanja. Vendar navedeni postopki lahko stečejo le, če proizvodne zmogljivosti, ki se gradijo na osnovi postopka za pridobitev energetskega dovoljenja, in ukrepi za energetsko učinkovitost/uravnavanje povpraševanja, sprejeti na osnovi istega postopka, ne zadoščajo za zanesljivo oskrbo.

2. Države članice lahko v interesu varovanja okolja in pospeševanja novih, razvijajočih se tehnologij, predvidijo možnost javnega razpisa za nove zmogljivosti na osnovi objavljenih meril. Takšen razpis se lahko nanaša na nove zmogljivosti ali na ukrepe za energetsko učinkovitost/uravnavanje povpraševanja. Razpisni postopek kljub temu lahko steče le, če proizvodne zmogljivosti, ki se gradijo na osnovi postopka za pridobitev energetskega dovoljenja, in ukrepi za energetsko učinkovitost/uravnavanje povpraševanja, sprejeti na osnovi istega postopka, ne zadoščajo za izpolnitev navedenih ciljev.

3. Podrobnosti o razpisnem postopku za proizvodne zmogljivosti in za ukrepe za energetsko učinkovitost/uravnavanje povpraševanja se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije* vsaj šest mesecev pred zaključkom razpisa.

Razpisni pogoji morajo biti dostopni vsem zainteresiranim podjetjem s sedežem na ozemlju države članice, tako da imajo ta dovolj časa za oddajo ponudbe.

Da bi zagotovili preglednost in nediskriminatornost, morajo razpisni pogoji zajemati podroben opis pogodbenih pogojev in postopek, ki velja za vse ponudnike, izčrpen seznam meril, ki veljajo za izbor ponudnikov in dodelitev pogodbe, skupaj s spodbudami, kot so subvencije, zajetimi v razpisu. Ti pogoji se lahko nanašajo tudi na področja, navedena v členu 7(2).

4. Pri javnem razpisu za potrebne proizvodne zmogljivosti je treba obravnavati tudi ponudbe obstoječih proizvodnih enot za dobavo električne energije z dolgoročnimi zagotovili, pod pogojem, da je navedene dodatne zahteve mogoče izpolniti na ta način.

5. Države članice imenujejo pristojni organ oblasti, javni ali zasebni organ, neodvisen od proizvodnje, prenosa distribucije ali dobave električne energije, lahko pa je nacionalni regulativni organ iz člena 34(1), ki bo odgovoren za organizacijo, spremljanje in nadzor razpisnega postopka iz odstavkov 1 do 4. Če je operater prenosnega sistema povsem neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosnim sistemom, kar zadeva lastništvo, se lahko operater prenosnega sistema imenuje kot organ, ki je odgovoren za organizacijo, spremljanje in nadzor razpisnega postopka. Navedeni organ oblasti ali organ sprejme vse potrebne ukrepe, da zagotovi zaupnost podatkov, zajetih v razpisu.

POGLAVJE IV

Obratovanje prenosnega sistema

Člen 9

Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnega sistema

1. Države članice zagotovijo, da od ... (*):

- (a) vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema;
- (b) ista oseba oziroma iste osebe ne smejo:
 - (i) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njima, ali
 - (ii) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim;
- (c) ista oseba oziroma iste osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in
- (d) ista oseba ne more biti član nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema.

(*) Datum prenosa te direktive plus eno leto, tj. 30 mesecev od začetka veljavnosti te direktive.

2. Pravice iz odstavkov 1(b) in 1(c) vključujejo zlasti:

(a) pravico do uveljavljanja glasovalnih pravic ali

(b) pravico do imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje.

3. Za namene odstavka 1(b) pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ vključuje pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave“ v smislu Direktive 2009/.../ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom⁽¹⁾, pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ pa vključujeta pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ v smislu Direktive 2009/.../ES.

4. Države članice lahko dovolijo odstopanja od odstavkov 1(b) in 1(c) do ... (*), če operaterji prenosnega sistema niso del vertikalno integriranega podjetja.

5. Obveznost iz odstavka 1(a) se šteje za izpolnjeno, če dve ali več podjetij, ki imajo v lasti prenosne sisteme, ustanovijo skupno podjetje, ki deluje kot operater zadevnih prenosnih sistemov v dveh ali več državah članicah. Nobeno drugo podjetje ne more biti del tega skupnega podjetja, razen če je bilo odobreno v skladu s členom 13 kot samostojni operater sistema za namene poglavja V.

6. Za izvajanje tega člena velja naslednje: če je oseba iz odstavkov 1(b), 1(c) in 1(d) država članica ali drug javni organ, se dva ločena javna organa, ki izvajata nadzor nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom na eni strani in nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost na področju proizvodnje ali dobave na drugi strani ne štejeta za isto osebo ali isti osebi.

7. Države članice zagotovijo, da se poslovno občutljivi podatki iz člena 16, s katerimi razpolagajo operater prenosnega sistema, ki je bil del vertikalno integriranega podjetja, in njegovo osebje, ne posredujejo podjetjem, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje in dobave.

8. Če je ... (**) prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se države članice lahko odločijo, da ne uporabijo odstavka 1.

V tem primeru zadevne države članice:

(a) imenujejo samostojnega operaterja sistema v skladu s členom 13 ali

(b) spoštujejo določbe iz poglavja V.

⁽¹⁾ UL L ...

(*) Ddatum prenosa te direktive plus dve leti, tj. 42 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

(**) Datum začetka veljavnosti te direktive.

9. Če je ... (**) prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja ter obstaja ureditev, ki zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja V, se države članice lahko odločijo, da odstavka 1 ne uporabijo.

10. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 9 tega člena, se certificira v skladu s postopki iz člena 10(4), (5) in (6) te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009, v skladu s katerimi Komisija preveri, ali veljavna ureditev nedvomno zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja V.

11. Vertikalno integriranemu podjetju, ki ima v lasti prenosni sistem, se v nobenem primeru ne sme preprečiti, da sprejme ukrepe za izpolnjevanje zahtev iz odstavka 1.

12. Podjetja, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave v nobenem primeru ne smejo prevzeti neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterji ločenega prenosnega sistema v državah članicah, ki uporabljajo odstavek 1.

Člen 10

Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnega sistema

1. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema, se certificira v skladu s postopki iz odstavkov 4, 5 in 6 tega člena in člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009.

2. Podjetja, ki imajo v lasti prenosni sistem in ki jih je nacionalni regulativni organ v skladu s certifikacijskim postopkom spodaj certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz člena 9, države članiceodobrijo in imenujejo za operaterje prenosnega sistema. Imenovanje operaterjev prenosnega sistema se sporoči Komisiji in objavi v Uradnem listu Evropske unije.

3. Operaterji prenosnega sistema obvestijo regulativni organ o vseh načrtovanih transakcijah, zaradi katerih bi bila lahko potrebna ponovna ocena izpolnjevanja zahtev iz člena 9.

4. Regulativni organi spremljajo, ali operaterji prenosnega sistema neprekinjeno izpolnjujejo zahteve iz člena 9(1), člena 13 ali poglavja V. Da to zagotovijo, začnejo certifikacijski postopek:

(a) po prejemu uradnega obvestila s strani operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 3;

(b) na lastno pobudo, če so seznanjeni s tem, da bi bile lahko zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnega sistema ali operaterji prenosnega sistema kršen člen 9, ali če imajo utemeljen razlog za domnevo, da je do take kršitve že prišlo; ali

(c) na utemeljeno zahtevo Komisije.

5. Regulativni organi sprejmejo odločitev glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema ali od datuma zahteve Komisije. Po preteku tega roka se šteje, da se certificiranje odobri. Izrecna odločitev ali tihi pristanek regulativnega organa lahko postane veljaven šele po zaključku postopka iz odstavka 6.

6. Izrecno odločitev ali tihi pristanek v zvezi s certificiranjem operaterja prenosnega sistema regulativni organ takoj posreduje Komisiji, skupaj z vsemi zadevnimi podatki, ki se nanašajo na odločitev. Komisija ukrepa v skladu s postopkom iz člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009.

7. Regulativni organi in Komisija lahko od operaterjev prenosnega sistema in podjetij, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih nalog iz tega člena.

8. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

Člen 11

Certificiranje v zvezi s tretjimi državami

1. Če certificiranje zahteva lastnik prenosnega sistema ali operater prenosnega sistema in ga nadzoruje oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav, regulativni organ o tem obvesti Komisijo.

Prav tako regulativni organ nemudoma obvesti Komisijo o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

2. Operaterji prenosnega sistema obvestijo regulativni organ o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

3. Regulativni organ sprejme osnutek odločitve glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema. Certificiranje zavrne, če ni bilo dokazano:

(a) da zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9 in

(b) regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu organu, ki ga je imenovala država članica, da odobritev certificiranja ne bo ogrozila zanesljivosti oskrbe države članice in Skupnosti

z energijo. Pri preučitvi tega vprašanja regulativni ali drugi imenovani pristojni organ upošteva:

(i) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s temi tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;

(ii) pravice in obveznosti držav članic do teh tretjih držav, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njimi, če so v skladu s pravom Skupnosti in

(iii) druga posebna dejstva in okoliščine primera in zadevne tretje države.

4. Regulativni organ Komisijo nemudoma seznani z odločitvijo in z vsemi ustreznimi informacijami, ki se nanašajo nanjo.

5. Država članica zagotovi, da regulativni organ in/ali imenovani pristojni organ iz odstavka 3(b) pred sprejetjem odločitve regulativnega organa o certificiranju Komisijo zaprosi za mnenje o tem:

(a) ali zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9 in

(b) ali lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo.

6. Komisija prošnjo iz odstavka 5 preuči takoj po prejemu. Komisija v dveh mesecih po prejemu prošnje izda mnenje nacionalnemu regulativnemu organu ali imenovanemu pristojnemu organu, če je ta zaprosil za mnenje.

Komisija lahko pri pripravi mnenja zaprosi Agencijo, zadevno državo članico in zainteresirane strani za stališče. V primeru, da Komisija zaprosi Agencijo za mnenje, se dvomesečni rok podaljša še za dva meseca.

Če Komisija v roku iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

7. Pri ocenjevanju, ali bo nadzor osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav ogrozil zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, Komisija upošteva:

(a) posebne lastnosti primera in zadevne tretje države ali tretjih držav ter

(b) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo ali tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe.

8. Nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju v dveh mesecih po izteku roka iz odstavka 6. Nacionalni regulativni organ pri sprejetju končne odločitve v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Države članice imajo v vsakem primeru pravico, da certificiranje zavrnejo, če menijo, da bi njegova odobritev ogrozila zanesljivost oskrbe države članice z električno energijo. Če je država članica za oceno točke (b) odstavka 3 imenovala drugi pristojni organ, lahko od nacionalnega regulativnega organa zahteva, da sprejme končno odločitev v skladu z oceno tega pristojnega organa. Končna odločitev nacionalnega regulativnega organa in mnenje Komisije se objavi skupaj.

9. Nobena določba v tem členu ne sme vplivati na pravico držav članic, da v skladu s pravom Skupnosti izvajajo nacionalni pravni nadzor, da bi tako zaščitile legitimne interese javne varnosti.

10. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitnih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

11. Ta člen se z izjemo odstavka 3(a) tega člena uporablja tudi za države članice, za katere velja odstopanje v skladu s členom 44.

Člen 12

Naloge operaterjev prenosnega sistema

Operater prenosnega sistema je dogovoren za to, da:

- (a) zagotovi dolgoročno sposobnost sistema za izpolnjevanje razumnih potreb po prenosu električne energije, v ekonomsko sprejemljivih pogojih upravlja, vzdržuje in razvija varne, zanesljive in učinkovite prenosne sisteme z upoštevanjem varovanja okolja;
- (b) prispeva k zanesljivosti oskrbe z ustrezno prenosno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema;
- (c) uravnava prenos električne energije po sistemu ob upoštevanju izmenjave z drugimi povezanimi sistemi. Zato je operater prenosnega sistema odgovoren za zagotovitev varnega, zanesljivega in učinkovitega elektroenergetskega sistema ter s tem zagotavlja razpoložljivost vseh potrebnih pomožnih storitev, če je takšna razpoložljivost neodvisna od vseh drugih prenosnih sistemov, s katerimi je njegov sistem povezan;
- (d) zagotovi operaterju katerega koli drugega sistema, s katerim je njegov sistem povezan, potrebne informacije za zagotovitev varnega in učinkovitega obratovanja, usklajenega razvoja in skladnega delovanja povezanih sistemov;
- (e) ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij, in
- (f) uporabnikom sistema zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

Člen 13

Samostojni operaterji sistema

1. Če je prenosni sistem ... (*) v lasti vertikalno integriranega podjetja, se lahko države članice odločijo, da ne uporabijo člena 9(1) in imenujejo samostojnega operaterja sistema na predlog lastnika prenosnega sistema. Takšno imenovanje mora potrditi Komisija.

2. Države članice lahko samostojnega operaterja sistemaodobrijo in imenujejo samo pod naslednjimi pogoji:

- (a) kandidat za operaterja je dokazal, da izpolnjuje zahteve iz člena 9(1)(b), (c) in (d);
- (b) kandidat za operaterja je dokazal, da ima na voljo zahtevana finančna sredstva ter tehnične, fizične in človeške vire, da lahko opravlja naloge iz člena 12;
- (c) kandidat za operaterja se je obvezal, da se bo držal 10-letnega razvojnega načrta omrežja, ki ga nadzoruje regulativni organ;
- (d) lastnik prenosnega sistema je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz odstavka 5. V ta namen predloži vse osnutke pogodbenih dogovorov s kandidatom za operaterja in katerim koli drugim zadevnim subjektom;
- (e) kandidat za operaterja je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz Uredbe (ES) št. .../2009, vključno s sodelovanjem operaterjev prenosnega sistema na evropski in regionalni ravni.

3. Podjetja, ki so jih nacionalni regulativni organi certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz členov 11 in 13(2), države članiceodobrijo in imenujejo za samostojne operaterje sistema. Uporablja se certifikacijski postopek iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009 ali člena 11 te direktive.

4. Vsak samostojni operater sistema je odgovoren za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani, vključno s pobiranjem plačil za dostop, dohodek od prezasedenosti in plačil v okviru mehanizma medsebojnih nadomestil operaterjev prenosnih sistemov v skladu s členom 13 Uredbe (ES) št. .../2009, ter za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, z načrtovanjem naložb pa tudi zagotavlja, da je sistem dolgoročno sposoben zadostiti razumnemu povpraševanju. Pri razvoju prenosnega sistema je samostojni operater sistema odgovoren za načrtovanje (vključno s postopkom za izdajo energetskega dovoljenja), izgradnjo in začetek obratovanja novih zmogljivosti. V ta namen samostojni operater sistema deluje kot operater prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Lastniki prenosnega sistema ne morejo biti odgovorni za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani ter za načrtovanje naložb.

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

5. Če se imenuje samostojni operater sistema, ima lastnik prenosnega sistema naslednje naloge:

- (a) sodeluje s samostojnim operaterjem sistema in mu nudi potrebno podporo pri izvajanju njegovih nalog, zlasti vse potrebne informacije;
- (b) financira naložbe, za katere se odloči samostojni operater sistema in jih potrdi regulativni organ, ali da soglasje, da jih financira katera druga zainteresirana stran, vključno s samostojnim operaterjem sistema. Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ. Pred odobritvijo se regulativni organ posvetuje z lastnikom prenosnega sistema in drugimi zainteresiranimi stranmi;
- (c) zagotavlja kritje odgovornosti v zvezi z omrežnimi sredstvi, razen odgovornosti, ki se nanaša na naloge samostojnega operaterja sistema;
- (d) zagotavlja jamstva za lažje financiranje morebitnih širitev omrežja, razen tistih naložb, pri katerih je v skladu s točko (b) dal soglasje za financiranje s strani katere koli zainteresirane strani, vključno s samostojnim operaterjem sistema.

6. V tesnem sodelovanju z regulativnim organom se ustreznemu nacionalnemu organu, pristojnemu za konkurenco, zagotovijo vsa ustrezna pooblastila, ki mu omogočijo, da učinkovito spremlja, ali lastnik prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz odstavka 5.

Člen 14

Ločevanje lastnikov prenosnega sistema

1. Če je bil imenovan samostojni operater sistema, mora biti lastnik prenosnega sistema, ki je del vertikalno integriranega podjetja, neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.

2. Pri zagotavljanju neodvisnosti lastnika prenosnega sistema iz odstavka 1 veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje lastnika prenosnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega elektroenergetskega podjetja, ki so neposredno ali posredno odgovorni za tekoče obratovanje v zvezi s proizvodnjo, distribucijo in dobavo električne energije;
- (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje lastnika prenosnega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje, in
- (c) lastnik prenosnega sistema pripravi program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotavlja ustrezno spremljanje izvajanja programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne

obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenih ciljev. Oseba ali organ, ki je odgovoren za spremljanje izvajanja programa za doseganje skladnosti, pošlje regulativnemu organu letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi.

3. Komisija lahko sprejme smernice, s katerimi zagotovi, da lastnik prenosnega sistema v celoti in učinkovito spoštuje odstavek 2 tega člena. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

Člen 15

Razporejanje proizvodnih zmogljivosti in izravnava

1. Brez poseganja v dobavo električne energije na podlagi pogodbenih obveznosti, skupaj s tistimi, ki izhajajo iz razpisnih pogojev, je tam, kjer ima to funkcijo, za razporejanje proizvodnih naprav na svojem območju in za določanje uporabe povezovalnih daljnovodov z drugimi sistemi odgovoren operater prenosnega sistema.

2. Razporejanje proizvodnih naprav in uporaba povezovalnih daljnovodov se določi na podlagi meril, ki jih lahko odobri država članica in ki morajo biti objektivna, objavljena in uporabljena nediskriminatorno, kar zagotavlja pravilno delovanje notranjega trga z električno energijo. Merila upoštevajo vrstni red gospodarnosti električne energije iz razpoložljivih proizvodnih naprav, prenosov prek povezovalnih daljnovodov in tehnične omejitve sistema.

3. Država članica lahko zahteva od operaterja sistema, da pri razporejanju proizvodnih naprav daje prednost proizvodnim napravam, ki uporabljajo obnovljive vire energije ali odpadke ali ki sočasno proizvajajo toploto in električno energijo.

4. Država članica lahko zaradi zanesljivosti oskrbe odredi, da se pri razporejanju proizvodnih naprav daje prednost tistim, ki uporabljajo kot gorivo domače vire primarne energije do obsega, ki ne presega 15 % skupne primarne energije, potrebne za proizvodnjo električne energije, porabljene v zadevni državi članici v posameznem koledarskem letu.

5. Države članice lahko od operaterjev prenosnega sistema zahtevajo, da izpolnjujejo minimalne standarde glede vzdrževanja in razvoja prenosnega sistema, skupaj z zmogljivostjo za medsebojno povezovanje.

6. Operaterji prenosnega sistema morajo nabaviti električno energijo, ki jo rabijo za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, kadarkoli izvajajo takšno dejavnost.

7. Pravila, ki jih operaterji prenosnega sistema sprejmejo za izravnavo v elektroenergetskem sistemu, skupaj s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v njihovem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, morajo biti objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev prenosnega sistema za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu z načini, združljivimi s členom 36(6), ter se objavijo.

Člen 16

Zaupnost podatkov, ki velja za operaterje prenosnega sistema in lastnike prenosnega sistema

1. Brez poseganja v člen 29 ali druge pravne dolžnosti razkritja podatkov vsak operater prenosnega sistema in vsak lastnik prenosnega sistema varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje dejavnosti, in prepreči, da bi se poslovno koristni podatki o njegovih dejavnostih razkrili na diskriminatoren način. Zlasti poslovno občutljivih podatkov ne razkrije drugim delom podjetja, razen če je to potrebno za izvedbo poslovne transakcije. Da se zagotovi popolno spoštovanje pravil glede ločevanja podatkov, države članice zagotovijo, da lastnik prenosnega sistema in ostali deli družbe ne uporabljajo skupnih storitev, npr. skupne pravne službe, razen storitev izključno administrativne narave in storitev informacijske tehnologije (IT).

2. Operaterji prenosnega sistema v zvezi s prodajo ali nakupom električne energije prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.

POGLAVJE V

Neodvisni operater prenosnega sistema

Člen 17

Sredstva, oprema, osebje in identiteta

1. Operaterji prenosnega sistema imajo vse finančne, tehnične, fizične in človeške vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti iz te direktive in opravljanje dejavnosti prenosa električne energije, zlasti:

- (a) sredstva, potrebna za dejavnost prenosa električne energije, vključno s prenosnim sistemom, so v lasti operaterja prenosnega sistema;
- (b) osebje, potrebno za dejavnost prenosa električne energije, vključno s opravljanjem vseh nalog družbe, je zaposleno pri operaterju prenosnega sistema;

(c) najemanje osebja in opravljanje storitev kateremu koli delu ali s strani katerega koli dela vertikalno integriranega podjetja je prepovedano. Vendar operater prenosnega sistema sme opravljati storitev za vertikalno integrirano podjetje, če:

- (i) opravljanje teh storitev ne diskriminira med uporabniki, je vsem uporabnikom na voljo pod enakimi pogoji, pogoji pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurence pri proizvodnji ali dobavi in

(ii) je pogoje opravljanja teh storitev odobril regulativni organ;

(d) brez poseganja v odločitve nadzornega organa po členu 20 vertikalno integrirano podjetje ponudi ustrezne finančne vire za prihodnje naložbene projekte in/ali za nadomestitev obstoječih sredstev v zadostnem času in po ustrezni zahtevi operaterja prenosnega sistema.

2. Dejavnost prenosa električne energije vključuje poleg tistih iz člena 12 vsaj naslednje naloge:

- (a) zastopanje operaterja prenosnega sistema ter stiki s tretjimi stranmi in regulativnimi organi,
- (b) zastopanje operaterja prenosnega sistema v Evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (v nadaljnjem besedilu „ENTSO za električno energijo“),
- (c) podeljevanje in upravljanje dostopa za tretje strani, pri čemer posamezne uporabnike sistema ali vrste uporabnikov sistema obravnava na nediskriminatoren način,
- (d) pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom, vključno s plačili za dostop, plačili za izravnavo za pomožne storitve, kot je nakup storitev (stroški izravnave, energija za izgube),
- (e) obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in stroškovno učinkovitega prenosnega sistema,
- (f) načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmogljivosti sistema, da izpolnjuje razumno povpraševanje, in zagotavljanje zanesljivosti oskrbe,
- (g) vzpostavitev ustreznih mešanih družb, tudi z enim ali več operaterji prenosnega sistema, energetskimi borzami in drugimi ustreznimi akterji za doseganje cilja razvoja oblikovanja regionalnih trgov ali olajšanja procesa liberalizacije, in
- (h) vse skupne storitve, vključno s pravnimi, računovodskimi in IT storitvami.

3. Operaterji prenosnega sistema so organizirani v pravni obliki družbe z omejeno odgovornostjo iz člena 1 Direktive Sveta 68/151/EGS ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Prva direktiva Sveta z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L 65, 14.3.1968, str. 8).

4. Operater prenosnega sistema v svoji korporativni identiteti, komunikacijah, trženju blagovne znamke in objektih ne ustvarja zmede v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

5. Operater prenosnega sistema ne deli sistemov ali opreme IT, fizičnih objektov in sistemov za varnostni dostop z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja niti ne uporablja istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo IT in sisteme za varnostni dostop.

6. Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

Člen 18

Neodvisnost operaterja prenosnega sistema

1. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20:

- (a) ima operater prenosnega sistema, neodvisno od integriranega elektroenergetskega podjetja, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, in
- (b) je operater prenosnega sistema pooblaščen za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala.

2. Operater prenosnega sistema vedno ravna tako, da zagotovi, da ima sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje prenosa ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in stroškovno učinkovitega prenosnega sistema.

3. Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnosti proizvodnje ali dobave, nimajo neposrednega ali posrednega lastništva delnic operaterja prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema nima niti neposrednega niti posrednega lastništva delnic v katerem koli hčerinskem podjetju vertikalno integriranega podjetja, ki opravlja dejavnosti proizvodnje ali dobave, niti ne prejema dividend ali drugih finančnih ugodnosti tega hčerinskega podjetja.

4. Splošna struktura upravljanja in statut družbe operaterja prenosnega sistema zagotavljata dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Vertikalno integrirano podjetje ne določa neposredno ali posredno konkurenčnega ravnanja operaterja prenosnega sistema v zvezi s tekočimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja ali v zvezi z dejavnostmi, potrebnimi za pripravo 10-letnega razvojnega načrta omrežja, ki se oblikuje na podlagi člena 22.

5. Operaterji prenosnega sistema pri opravljanju svojih nalog iz člena 12 in člena 17(2) te direktive ter pri upoštevanju členov 14, 15 in 16 Uredbe (ES) št. .../2009 ne diskriminirajo med različnimi osebami ali subjekti ter ne omejujejo, krivijo ali preprečujejo konkurence na področju proizvodnje ali dobave.

6. Vsi komercialni in finančni odnosi med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju, so v skladu s tržnimi pogoji. Operater prenosnega sistema hrani natančno evidenco takšnih komercialnih in finančnih odnosov ter regulativnemu organu na zahtevo omogoči dostop do njih.

7. Operater prenosnega sistema regulativnemu organu predloži v odobritev vse komercialne in finančne sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.

8. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o finančnih virih iz člena 17(1)(d), ki so na voljo za prihodnje naložbene projekte in/ali nadomestilo obstoječih sredstev.

9. Vertikalno integrirano podjetje se vzdrži vsakršnih dejanj, ki bi operaterja prenosnega sistema ovirala pri izpolnjevanju obveznosti iz tega poglavja ali nanj vplivala, ter od operaterja prenosnega sistema ne zahteva, da mora od vertikalno integriranega podjetja pridobiti dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.

10. Zadevna država članica odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema podjetje, ki ga je regulativni organ certificiral kot skladno z zahtevami tega poglavja. Uporablja se certifikacijski postopek iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009 ali iz člena 11 te direktive.

Člen 19

Neodvisnost osebja in uprave operaterja prenosnega sistema

1. Odločitve v zvezi z imenovanjem in obnovitvijo, delovnimi pogoji, vključno z nadomestilom in prenehanjem mandata oseb, odgovornih za upravljanje in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema, imenovan v skladu s členom 20.

2. Regulativni organ je obveščen o identiteti in pogojih, ki veljajo za mandat, trajanje in prenehanje mandata oseb, ki jih za imenovanje ali ponovno imenovanje za osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, in/ali člane uprave operaterja prenosnega sistema določi nadzorni organ, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata. Pogoji in odločitve iz odstavka 1 postanejo zavezujoči le, če jim regulativni organ v treh tednih po obvestilu ne nasprotuje.

Regulativni organ lahko nasprotuje odločitvam iz odstavka 1:

- (a) če se pojavijo dvomi o strokovni neodvisnosti imenovane osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člana uprave ali
- (b) v primeru predčasnega prenehanja mandata, če se pojavijo dvomi o njegovi upravičenosti.

3. V obdobju treh let pred imenovanjem osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema, za katere velja ta pododstavek, niso imeli nobene strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnega odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali katerim koli njegovim delom ali njegovimi delničarji s kontrolnim deležem razen operaterja prenosnega sistema.

Prvi pododstavek se uporablja za večino oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali člane uprave operaterja prenosnega sistema.

Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere ne velja prvi pododstavek, niso opravljali nobene poslovne ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju vsaj šest mesecev pred imenovanjem.

4. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobene druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem drugem delu vertikalno integriranega podjetja ali poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

5. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobenega neposrednega ali posrednega interesa ali finančnih ugodnosti od katerega koli dela vertikalno integriranega podjetja razen operaterja prenosnega sistema. Njihovo plačilo ni odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja razen operaterja prenosnega sistema.

6. Dejanske pravice do pritožbe regulativnemu organu so zajamčene za vse pritožbe s strani oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema proti predčasnemu prenehanju njihovega mandata.

7. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema nimajo poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in nimajo poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

8. Drugi pododstavek odstavka 3 in odstavki 7 se uporabljata za vse osebe, ki skrbijo za izvršno upravljanje, in za tiste, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

Člen 20

Nadzorni organ

1. Operater prenosnega sistema ima nadzorni organ, ki je odgovoren za sprejemanje odločitev, ki lahko bistveno vplivajo

na vrednost sredstev delničarjev v okviru operaterja prenosnega sistema, zlasti odločitev v zvezi z odobritvijo letnega in dolgoročnejšega finančnega načrta, stopnje zadolževanja operaterja prenosnega sistema in zneskom dividend, ki se razdelijo delničarjem. Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne vključujejo odločitev, povezanih z vsakodnevnimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja in z dejavnostmi, ki so potrebne za pripravo 10-letnega razvojnega načrta omrežja v skladu s členom 22.

2. Nadzorni organ sestavljajo člani, ki predstavljajo vertikalno integrirano podjetje, delničarje tretjih strani in, če tako določa ustrezna zakonodaja države članice, druge zainteresirane strani, kot so zaposleni pri operaterju prenosnega sistema.

3. Prvi pododstavek člena 19(2), prvi pododstavek člena 19(3) in člen 19(4) do (7) se uporabljajo vsaj za enega člana manj kot polovico članov nadzornega organa.

Točka (a) drugega pododstavka člena 19(2) se uporablja za vse člane nadzornega organa.

Člen 21

Program za doseganje skladnosti in nadzornik za skladnost

1. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnega sistema pripravijo in izvajajo program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja ter zagotavljajo ustrezno spremljanje upoštevanja tega programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenih ciljev. Odobriti ga mora regulativni organ. Brez poseganja v pristojnosti nacionalnega regulatorja upoštevanje programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost.

2. Nadzornika za skladnost imenuje nadzorni organ. Nadzornik za skladnost je lahko fizična ali pravna oseba. Za nadzornika za skladnost se uporablja člen 19(2) do (7). Regulativni organ lahko nasprotuje imenovanju nadzornika za skladnost zaradi pomanjkanja neodvisnosti ali strokovne sposobnosti.

3. Nadzornik za skladnost je zadolžen za:

- (a) spremljanje izvajanja programa za doseganje skladnosti;
- (b) pripravo letnega poročila, v katerem so navedeni ukrepi, sprejeti za izvajanje programa za doseganje skladnosti, ki ga predloži regulativnemu organu;
- (c) poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil v zvezi s programom za doseganje skladnosti in njegovim izvajanjem;
- (d) uradno obveščanje regulativnega organa o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti;

- (e) poročanje regulativnemu organu o katerih koli komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.

4. Nadzornik za skladnost predloži regulativnemu organu predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v omrežje. To se zgodi najpozneje takrat, ko jih upravljalni organ in/ali pristojni poslovodni organ operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.

5. Če vertikalno integrirano podjetje na generalni skupščini ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki ga je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržijo naložbe v omrežje, nadzornik za skladnost o tem poroča regulativnemu organu.

6. Pogoje, ki veljajo za mandat, ali zaposlitvene pogoje nadzornika za skladnost odobri regulativni organ, zagotavljajo pa neodvisnost nadzornika za skladnost.

7. Nadzornik za skladnost redno ustno ali pisno poroča regulativnemu organu in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.

8. Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje vseh sestankov uprave ali posloводства operaterja prenosnega sistema, sestankov nadzornega organa in generalne skupščine. Nadzornik za skladnost se udeležuje vseh sestankov, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:

- (a) pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe (ES) št. .../2009, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami dostopa tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo in usklajevanjem sekundarnih trgov;
- (b) projekti za delovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih sistemov, vključno z naložbami v medsebojno povezovanje in povezave;
- (c) nakupi ali prodaje energije, ki so potrebni za obratovanje prenosnega sistema.

9. Nadzornik za skladnost spremlja skladnost operaterja prenosnega sistema s členom 16.

10. Nadzornik za skladnost ima dostop do vseh ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter vseh informacij, ki so potrebne za opravljanje njegove naloge.

11. Nadzorni organ lahko po predhodni odobritvi regulativnega organa razreši nadzornika za skladnost.

12. Nadzornik za skladnost ima brez vnaprejšnjega obvestila dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema.

Člen 22

Razvoj omrežja in pristojnosti glede odločitev za naložbe

1. Operaterji prenosnega sistema vsako leto po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi regulativnemu organu predložijo 10-letni razvojni načrt omrežja, ki temelji na obstoječi in predvideni oskrbi in povpraševanju. Načrt vsebuje učinkovite ukrepe za zagotovitev zadostnosti sistema in zanesljivosti oskrbe.

2. 10-letni razvojni načrt omrežja zlasti:

(a) za udeležence na trgu opredeli poglavitno infrastrukturo za prenos, ki jih je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;

(b) vsebuje že sprejete naložbe in opredeli nove naložbe, ki jih je v naslednji desetih letih treba izvesti, in

(c) zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

3. Operater prenosnega sistema pri pripravi 10-letnega razvojnega načrta omrežja oblikuje tudi razumne predpostavke o razvoju proizvodnje, oskrbe, porabe in izmenjav z drugimi državami, pri tem pa upošteva naložbene načrte za regionalna omrežja in omrežja, ki pokrivajo celotno Skupnost.

4. Regulativni organ se z vsemi obstoječimi in potencialnimi uporabniki omrežja javno in pregledno posvetuje o 10-letnem razvojnem načrtu. Osebe ali podjetja, ki trdijo da so možni uporabniki sistema, lahko zaprosi, da svoje trditve utemeljijo. Regulativni organ objavi rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah.

5. Regulativni organ preuči ali 10-letni razvojni načrt omrežja pokriva vse potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je ta v skladu z nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom omrežja Skupnosti iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. .../2009. Če obstajajo kakršni koli dvomi glede skladnosti z nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom Skupnosti, se regulativni organ o tem posvetuje z Agencijo. Regulativni organ lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da spremeni svoj načrt.

6. Regulativni organ spremlja in ocenjuje izvajanje 10-letnega razvojnega načrta omrežja.

7. V primeru, ko operater prenosnega sistema zaradi razlogov, ki niso višji razlogi ali razlogi izven njegovega nadzora, ne izvede naložbe, katero bi bilo v skladu z 10-letnim razvojnim načrtom omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, države članice zagotovijo, da regulativni organ izvede vsaj enega od naslednjih ukrepov in tako zagotovi, da se zadevna naložba izvede, če je takšna naložba še vedno pomembna na podlagi najnovejšega 10-letnega razvojnega načrta omrežja:

- (a) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da izvede zadevno naložbo, ali

- (b) organizira razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za navedene naložbe, ali
- (c) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme povečanje kapitala za financiranje potrebnih naložb ter neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.

Ko regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz točke (b) prvega pododstavka, lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme enega ali več izmed naslednjih pogojev:

- (a) financiranje s strani katere koli tretje strani,
- (b) izgradnjo s strani katere koli tretje strani,
- (c) da sam zgradi zadevna sredstva,
- (d) da sam upravlja zadevna sredstva.

Operater prenosnega sistema vlagateljem zagotovi vse informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe, nova sredstva poveže s prenosnim sistemom in si na splošno v največji možni meri prizadeva, da olajša izvajanje naložbenega projekta.

Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ.

8. Ko regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz prvega pododstavka odstavka 7, stroške navedenih naložb krijejo zadevni predpisi o tarifi.

Člen 23

Pristojnosti odločanja glede povezave novih elektrarn v prenosni sistem

1. Operater prenosnega sistema vzpostavi in objavi pregledne in učinkovite postopke za nediskriminatorno povezavo novih elektrarn v prenosni sistem. Taki postopki morajo pridobiti odobritev nacionalnih regulativnih organov.
2. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti povezave nove elektrarne na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljive zmogljivosti omrežja, kot je na primer prezasedenost v oddaljenih delih prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema zagotovi ustrezne informacije.
3. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti nove priključne točke na podlagi navedbe, da bo ta pomenila dodatne stroške, povezane s potrebnim povečanjem zmogljivosti delov sistema, ki so v bližini priključne točke.

POGLAVJE VI

Obratovanje distribucijskega sistema

Člen 24

Imenovanje operaterjev distribucijskega sistema

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetij, ki imajo v lasti distribucijske sisteme ali so zanje odgovorna, da imenujejo enega ali več operaterjev distribucijskega sistema za čas, ki ga morajo določiti države članice ob upoštevanju učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja. Države članice zagotovijo, da opera-

terji distribucijskega sistema delujejo v skladu s členi 25, 26 in 27.

Člen 25

Naloge operaterjev distribucijskega sistema

1. Operater distribucijskega sistema vzdržuje varen, zanesljiv in učinkovit distribucijski sistem na svojem območju z obveznim upoštevanjem varovanja okolja.
2. V nobenem primeru ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.
3. Operater distribucijskega sistema posreduje uporabnikom sistema podatke, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.
4. Država članica lahko od operaterja distribucijskega sistema zahteva, naj pri razporejanju proizvodnih naprav daje prednost proizvodnim napravam, ki uporabljajo obnovljive vire energije ali odpadke ali ki sočasno proizvajajo toploto in električno energijo.
5. Vsak operater distribucijskega sistema mora nabaviti električno energijo, ki jo rabi za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, kadarkoli izvaja to dejavnost. Ta zahteva ne posega v uporabo električne energije, pridobljene po pogodbah, sklenjenih pred 1. januarjem 2002.
6. Če je operater distribucijskega sistema odgovoren za izravnavo v distribucijskem sistemu, morajo biti pravila, ki jih sprejme v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v svojem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev distribucijskega sistema za zagotavljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu s členom 36(6) ter se objavijo.
7. Pri načrtovanju razvoja distribucijskega omrežja operater distribucijskega sistema upošteva ukrepe za energetske učinkovitost/uravnavanje povpraševanja in/ali porazdeljeno proizvodnjo, s katerimi nadgradnja ali nadomeščanje elektroenergetskih zmogljivosti ne bi bila potrebna.

Člen 26

Ločevanje operaterjev distribucijskega sistema

1. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po ločevanju lastništva nad sredstvi operaterja distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

2. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev v odstavku 1 glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo. Da bi zagotovili takšno neodvisnost, veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega elektroenergetskega podjetja, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije proizvodnje, distribucije ali dobave električne energije;
- (b) sprejeti se morajo ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje operaterja distribucijskega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;
- (c) operater distribucijskega sistema mora imeti, neodvisno od integriranega elektroenergetskega podjetja, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. Operater distribucijskega sistema mora imeti za izpolnjevanje teh nalog na voljo potrebne vire, vključno s človeškimi, tehničnimi, fizičnimi in finančnimi. To ne bi smelo preprečevati ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravic do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 36(6). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta operaterja distribucijskega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih daljnovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu, in
- (d) operater distribucijskega sistema mora oblikovati program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti (nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema) pošlje regulativnemu organu iz člena 34(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi. Nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema je popolnoma neodvisen in ima dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema in morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog.

3. Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, države članice zagotovijo, da se dejavnosti operaterja distribucijskega sistema spremljajo, tako da svoje vertikalne integracije ne more izrabljati za izkrivljanje konkurence. Zlasti se vertikalno integrirani operaterji distribucijskega sistema izogibajo temu, da bi s svojimi dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjali zmedo v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

4. Države članice se lahko odločijo, da odstavkov 1, 2 in 3 ne bodo uporabile za integrirana elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100 000 priključenih odjemalcev ali majhne izdvojene sisteme.

Člen 27

Zahteve glede zaupnosti za operaterje distribucijskega sistema

Brez poseganja v člen 29 ali druge pravne obveznosti razkritja podatkov mora vsak operater distribucijskega sistema ohraniti zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečiti, da bi se podatki o njegovih dejavnostih, ki bi lahko bili poslovno koristni, na diskriminatoren način razkrili.

Člen 28

Operater kombiniranega sistema

Člen 26(1) ne preprečuje delovanja operaterja kombiniranega prenosnega in distribucijskega sistema, če ta operater deluje v skladu s členi 9(1) ali 13 in 14 ali poglavjem V ali zanj velja člen 44(2).

POGLAVJE VII

Ločevanje in preglednost računovodskih izkazov

Člen 29

Pravica do vpogleda v računovodske izkaze

1. Države članice ali pristojni organi, ki jih te imenujejo, imajo skupaj z regulativnimi organi iz člena 34 pravico do vpogleda v računovodske izkaze elektroenergetskih podjetij, kot je to določeno v členu 30, ki jih potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

2. Države članice in imenovani pristojni organi, skupaj z regulativnimi organi, varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov. Države članice lahko predvidijo razkritje takšnih informacij, če jih pristojni organi potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

Člen 30

Ločevanje računovodskih izkazov

1. Države članice uvedejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da bodo računovodski izkazi elektroenergetskih podjetij skladni z odstavkoma 2 in 3.

2. Elektroenergetska podjetja ne glede na sistem lastništva ali pravno obliko pripravijo in predložijo v revizijo ter objavijo svoje letne računovodske izkaze v skladu z določbami nacionalne zakonodaje o letnih računovodskih izkazih družb z omejeno odgovornostjo, sprejetimi na podlagi Četrte direktive Sveta 78/660/ES z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 44(2)(g) (*) Pogodbe (¹).

Podjetja, ki zakonsko niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, morajo njihovo kopijo hraniti na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

3. Elektroenergetska podjetja v svojem internem računovodstvu vodijo ločene računovodske izkaze za svoje prenosne in distribucijske dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se prepreči diskriminacija, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Vodijo tudi računovodske izkaze, ki so lahko konsolidirani, za druge elektroenergetske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom in distribucijo. Do 1. julija 2007 vodijo ločene računovodske izkaze za dejavnosti dobave upravičenim odjemalcem in dejavnosti dobave neupravičenim odjemalcem. V računovodskih izkazih navedejo prihodek iz lastništva prenosnega ali distribucijskega sistema. Po potrebi vodijo konsolidirane računovodske izkaze za neelektroenergetske dejavnosti. Notranji računovodski izkazi morajo za vsako dejavnost vključiti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

4. Pri reviziji, navedeni v odstavku 2, se zlasti preveri upoštevanje zahteve glede izogibanja diskriminatornosti in navzkrižnemu subvencioniranju iz odstavka 3.

POGLAVJE VIII

Organiziranje dostopa do sistema

Člen 31

Dostop tretjih strani do sistema

1. Države članice poskrbijo, da se za vse upravičene odjemalce uvede sistem dostopa tretjih strani do prenosnih in distribucijskih sistemov na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. Države članice zagotovijo, da so te tarife ali metodologije za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 36 in da se tarife – in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

2. Operater prenosnega ali distribucijskega sistema lahko zavrne dostop, če nima potrebnih zmogljivosti. Za tako zavrnitev mora podati utemeljene razloge, zlasti ob upoštevanju člena 3. Države članice po potrebi zagotovijo, da operater

(*) Naslov Direktive 78/660/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja pretevilčenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napolnilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

(¹) UL L 222, 14.8.1978, str. 11.

prenosnega ali distribucijskega sistema v primeru zavrnitve dostopa posreduje ustrezne informacije o potrebnih ukrepih za okrepitev omrežja. Stranki, ki želi takšne informacije, se lahko zaračuna razumna pristojbina, ki odraža stroške posredovanja informacij.

Člen 32

Odprtje trga in vzajemnost

1. Države članice zagotovijo, da se za upravičene odjemalce štejejo:

- (a) do 1. julija 2004, upravičeni odjemalci, kot so opredeljeni v členu 19(1) do (3) Direktive 96/92/ES. Države članice vsako leto do 31. januarja objavijo merila za določanje upravičenih odjemalcev;
- (b) od 1. julija 2004, vsi negospodinjiski odjemalci;
- (c) od 1. julija 2007, vsi odjemalci.

2. Da bi se izognili neuravnoteženosti pri odpiranju trgov z električno energijo:

- (a) se pogodbe za dobavo električne energije, sklenjene z upravičenim odjemalcem v sistemu druge države članice, ne smejo prepovedati, če se odjemalec šteje za upravičenega v obeh zadevnih sistemih, in
- (b) če so posli, navedeni v točki (a), zavrtni, ker je odjemalec upravičen samo v enem od obeh sistemov, lahko Komisija na zahtevo države članice, v kateri se nahaja upravičeni odjemalec, ob upoštevanju razmer na trgu in skupnega interesa naloži pogodbenici, ki odklanja dostop do sistema, da opravi zahtevano dobavo električne energije.

Člen 33

Neposredni daljnovodi

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo:

- (a) vsem proizvajalcem električne energije in dobaviteljem električne energije s sedežem na njihovem ozemlju, da oskrbijo svoje obrate na sedežu podjetja, podružnice in upravičene odjemalce po neposrednih daljnovodih;
- (b) da se upravičeni odjemalci na njihovem ozemlju oskrbijo po neposrednih daljnovodih prek proizvajalcev in dobaviteljev.

2. Države članice določijo merila za izdajo energetskih dovoljenj za gradnjo neposrednih daljnovodov na svojem ozemlju. Navedena merila morajo biti objektivna in nediskriminatorna.

3. Možnost dobave električne energije po neposrednem daljnovodu iz odstavka 1 tega člena ne vpliva na možnost sklenitve pogodb za dobavo električne energije v skladu s členom 31.

4. Države članice lahko gradnjo neposrednega daljnovoda pogojujejo s členom 31 ali z uvedbo postopka za reševanje spora v skladu s členom 36.

5. Države članice lahko zavrnejo izdajo energetskega dovoljenja za neposredni daljnovod, če bi bila izdaja takšnega dovoljenja v nasprotju z določbami člena 3. Taki zavrnitvi morajo biti priloženi ustrezno utemeljeni razlogi.

POGLAVJE IX

Nacionalni regulativni organi

Člen 34

Imenovanje in neodvisnost regulativnih organov

1. Vsaka država članica na nacionalni ravni imenuje samo en regulativni organ.

2. Odstavek 1 tega člena ne posega v imenovanje drugega regulativnega organa na regionalni ravni v državah članicah, če obstaja le en visoki predstavnik, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev Agencije zastopal in deloval kot oseba za stike na ravni Skupnosti, in sicer v skladu s členom 13(1) Uredbe (ES) št. .../2009.

3. Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena lahko država članica imenuje regulativne organe za manjše sisteme na geografsko ločenih območjih, katerih poraba je bila leta 2008 manjša od 3 % skupne porabe države članice, kateri pripada. To odstopanje ne posega v imenovanje enega samega visokega predstavnika, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev Agencije zastopal in deloval kot oseba za stike na ravni Skupnosti, in sicer v skladu s členom 13(1) Uredbe (ES) št. .../2009.

4. Države članice zagotovijo neodvisnost regulativnega organa in poskrbijo, da svoja pooblastila izvaja nepristransko in pregledno. V ta namen država članica zagotovi, da je regulativni organ pri opravljanju regulativnih nalog, ki mu jih nalaga ta direktiva in z njo povezana zakonodaja:

- (a) pravno ločen in funkcionalno neodvisen od vseh drugih javnih ali zasebnih subjektov,
- (b) da njegovo osebje in osebe, odgovorne za njegovo upravljanje:
 - (i) delujejo neodvisno od kakršnih koli tržnih interesov in
 - (ii) pri opravljanju svojih regulativnih nalog ne zahtevajo ali sprejemajo neposrednih navodil od katere koli vlade ali drugega javnega ali zasebnega subjekta. Ta zahteva ne posega v morebitno tesno sodelovanje z drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ali v splošne smernice politike, ki jih določi vlada, ki niso povezane z regulativnimi pooblastili in nalogami iz člena 36.

5. Da zavarujejo neodvisnost regulativnega organa, države članice zlasti zagotovijo:

- (a) da lahko regulativni organ samostojno odloči, neodvisno od katerega koli političnega organa, da je samostojen pri izvrševanju proračuna in da pri opravljanju svojih dolžnosti razpolaga z zadostnimi človeškimi in finančnimi viri,
- (b) da je najvišje vodstvo regulativnega organa imenovano za obdobje vsaj petih let in je lahko pred koncem mandata funkcije razrešeno le, če ne izpolnjuje več pogojev iz tega člena ali če je storilo hujšo kršitev po nacionalni zakonodaji.

Člen 35

Splošni cilji regulativnega organa

Pri opravljanju regulativnih nalog, določenih v tej direktivi, regulativni organ v okviru svojih nalog in pooblastil, opredeljenih v členu 36, ter po potrebi v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove pristojnosti sprejme vse razumne ukrepe za doseganje naslednjih ciljev:

- (a) spodbujanje konkurenčnega, zanesljivega in okoljsko trajnostnega notranjega trga z električno energijo v Skupnosti ter učinkovito odpiranje trga za vse odjemalce in dobavitelje v Skupnosti, in sicer v tesnem sodelovanju z Agencijo, regulativnimi organi drugih držav članic in Komisijo;
- (b) razvoj konkurenčnih in pravilno delujočih regionalnih trgov v Skupnosti, da bi dosegli cilj iz točke (a);
- (c) odprava omejitev pri trgovanju z električno energijo med državami članicami, vključno z razvojem ustreznih zmogljivosti za čezmejni prenos, da bi zadostili povpraševanju in spodbudili povezovanje nacionalnih trgov za lažji pretok električne energije v Skupnosti;
- (d) spodbujanje razvoja varnih, zanesljivih in učinkovitih nedisriminatornih sistemov ter zadostnosti sistema;
- (e) omogočanje lažjega vključevanja novih proizvodnih zmogljivosti v omrežje, zlasti z odpravljanjem ovir, ki bi lahko novim udeležencem preprečile vstop na trg;
- (f) zagotavljanje ustreznih spodbud za operaterje sistemov in uporabnike sistemov, kratkoročno in dolgoročno, da bi povečali učinkovitost omrežij in spodbudili povezovanje trgov;
- (g) zagotavljanje učinkovitega delovanja nacionalnega trga ter spodbujanje učinkovite konkurence in varstva potrošnikov;
- (h) prispevanje k visokim standardom univerzalnih in javnih storitev za električno energijo, zaščiti ranljivih odjemalcev in prispevanje k učinkovitosti ukrepov za varstvo potrošnikov iz Priloge I.

Člen 36

Naloge in pooblastila regulativnih organov

1. Regulativni organ ima naslednje naloge:

- (a) zagotavljati, da operaterji prenosnega in distribucijskega sistema in po potrebi tudi lastniki sistema ter elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagata ta direktiva in druga zadevna zakonodaja Skupnosti, vključno s čezmejnimi zadevami;
- (b) sodelovati z regulativnim organom ali organi zadevnih držav članic pri čezmejnih zadevah;
- (c) izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve Agencije in Komisije;
- (d) enkrat na leto zadevnim organom držav članic, Agenciji in Komisiji poročati o svojih dejavnostih in izpolnjevanju svojih nalog. Takšna poročila se nanašajo na sprejete ukrepe in dosežene rezultate v zvezi z nalogami iz tega člena;
- (e) preprečevati navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije in dobave;
- (f) spremljati naložbene načrte operaterjev prenosnega sistema in v letnem poročilu zagotoviti oceno naložbenih načrtov operaterjev prenosnega sistema glede njihove skladnosti z nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom omrežja za celotno Skupnost iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. .../2009;
- (g) spremljati upoštevanje predpisov o varnosti in zanesljivosti omrežja ter standarde in zahteve glede kakovosti storitev omrežja;
- (h) spremljati raven preglednosti in zagotavljati, da elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti glede preglednosti;
- (i) spremljati raven odprtosti trga in konkurence pri veleprodaji in maloprodaji, vključno z borzami električne energije, cenami za gospodinjske odjemalce, deležem odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, deležem odklopov in pritožbami gospodinjskih odjemalcev, ter morebitno izkrivljanje ali omejevanje konkurence, pri čemer organom, pristojnim za konkurenco, zagotavljajo potrebne informacije in jim posredujejo zadevne primere;
- (j) spremljati čas, ki ga operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov potrebujejo za priključitve in popravila;
- (k) vsaj enkrat na leto objaviti priporočila glede skladnosti tarif za dobavo z določbami člena 3;
- (l) zagotavljati dostop do podatkov o porabi posameznih odjemalcev, razpoložljivost – pri neobvezni uporabi – usklajene oblike podatkov o porabi na nacionalni ravni in dostop do podatkov v skladu s točko (h) Priloge I;

(m) spremljati izvajanje pravil v zvezi z vlogo in odgovornostjo operaterjev prenosnega sistema, operaterjev distribucijskega sistema, dobaviteljev in odjemalcev ter drugih akterjev na trgu v skladu z Uredbo (ES) št. .../2009;

(n) spremljati naložbe v proizvodne zmogljivosti v zvezi z zanesljivostjo dobave in

(o) spremljati izvajanje zaščitnih ukrepov iz člena 41.

2. Če država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 opravljajo drugi organi in ne regulativni organ. V tem primeru je treba z rezultati takšnega spremljanja čim prej seznaniti regulativni organ.

Regulativni organi se pri opravljanju nalog iz odstavka 1 v skladu z načeli boljše ureditve po potrebi posvetujejo z operaterji prenosnega sistema in po potrebi tesno sodelujejo z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, pri čemer ne posegajo v njihove posebne pristojnosti, sami pa ohranijo neodvisnost.

Odobritve regulativnega organa ali Agencije v skladu s to direktivo ne posegajo v ustrezno utemeljeno prihodnje izvajanje pooblastil regulativnega organa v skladu s tem členom niti ne vplivajo na kazni, ki jih naložijo drugi pristojni organi ali Komisija.

3. Ko je imenovan samostojni operater sistema v skladu s členom 13, regulativni organ poleg nalog, ki jih ima v skladu z odstavkom 1, opravlja tudi naslednje naloge:

- (a) preverja, ali lastnik prenosnega sistema in samostojni operater sistema izpolnjujeta svoje obveznosti iz tega člena, in v skladu z odstavkom 4(d) nalaga kazni, če zahteve niso bile izpolnjene;
- (b) spremlja odnose in komunikacijo med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema, da zagotovi, da samostojni operater sistema izpolnjuje svoje obveznosti, ter zlasti odobri pogodbe in deluje kot organ za reševanje sporov med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki jo katera koli stranka vložijo v skladu z odstavkom 9;
- (c) v okviru prvega 10-letnega razvojnega načrta omrežja, brez poseganja v postopek iz člena 13(2)(c), potrjuje načrtovanje naložb in večletni razvojni načrt omrežja, kot ju letno predstavi samostojni operater sistema;
- (d) zagotavlja, da tarife za dostop do omrežja, ki jih obračunavajo samostojni operaterji sistema, vključujejo nadomestilo za lastnika ali lastnike omrežja, ki zagotavlja ustrezno nadomestilo za omrežna sredstva in morebitne naložbe vanje, pod pogojem, da se izvajajo gospodarno in učinkovito;

- (e) ima pooblastila za izvajanje inšpekcij, tudi nenapovedanih, v objektih lastnika prenosnega sistema in samostojnega operaterja sistema;
- (f) spremlja uporabo dohodka od prezasedenosti, ki ga obračunava samostojni operater sistema v skladu s členom 16(6) Uredbe (ES) št. .../2009.
4. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz odstavkov 1, 3 in 6. V ta namen ima regulativni organ vsaj naslednja pooblastila:
- (a) izdaja odločitve, zavezujoče za elektroenergetska podjetja;
- (b) preverja delovanje trgov z električno energijo, določa in sprejema kakršne koli ukrepe, ki so potrebni in sorazmerni za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotavljanje pravičnega delovanja trga. Po potrebi je regulativni organ prav tako pooblaščen, da pri vodenju preiskav v zvezi s pravom o konkurenci sodeluje z nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco, ali s Komisijo;
- (c) od elektroenergetskih podjetij lahko zahteva kakršne koli informacije, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog;
- (d) elektroenergetskim podjetjem, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti iz te direktive ali katere koli zadevne pravno zavezujoče odločitve regulativnega organa ali Agencije, naloži učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni, ali pristojnemu sodišču predlaga, da naloži take kazni. To vključuje pristojnosti, da naloži ali predlaga kazni, ki znašajo do 10 % letnega prometa operaterja prenosnega sistema ali do 10 % letnega prometa vertikalno integriranega operaterja prenosnega sistema, in sicer za operaterja prenosnega sistema oziroma vertikalno integrirano podjetje, ki morda ne izpolnjujeta svojih obveznosti iz te direktive;
- (e) ima ustrezno pravico do izvajanja preiskav in ustrezna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov v okviru odstavkov 9 in 10.
5. Ko je bil operater prenosnega sistema imenovan v skladu s poglavjem V, ima regulativni organ poleg nalog in pooblastil iz odstavkov 1 in 4 vsaj tudi naslednje naloge in pooblastila:
- (a) nalagati kazni v skladu z odstavkom 4(d) za diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (b) spremljati komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem, da bi tako zagotovili, da operater prenosnega sistema deluje v skladu s svojimi obveznostmi;
- (c) delovati kot organ za poravnavo sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena v skladu z odstavkom 9;
- (d) spremljati komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;
- (e) potrjevati vse komercialne in finančne sporazume med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, če so ti v skladu s tržnimi pogoji;
- (f) zahtevati utemeljitev s strani vertikalno integriranega podjetja, ko ga v skladu s členom 21(4) obvesti nadzornik za skladnost. Taka utemeljitev vsebuje zlasti dokaze, da ni prišlo do diskriminatornega ravnanja v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (g) izvajati inšpekcije, tudi nenapovedane, v objektih vertikalno integriranega podjetja in operaterja prenosnega sistema in
- (h) nalagati vse ali specifične naloge operaterja prenosnega sistema samostojnemu operaterju sistema, ki je bil imenovan v skladu s členom 13, če operater prenosnega sistema vztrajno krši svoje obveznosti iz te direktive, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju;
6. Regulativni organi so pristojni za to, da določijo ali potrdijo vsaj metodologije za izračun ali določitev naslednjih pogojev pred začetkom njihove veljavnosti:
- (a) priključitev in dostop do nacionalnih omrežij, skupaj s tarifi za prenos in distribucijo ali njihovimi metodologijami. Te tarife ali metodologije morajo omogočati potrebne naložbe v omrežja, tako da bosta zagotovljena delovanje in razvoj omrežij;
- (b) zagotavljanje storitev za izravnavo.
7. Pri določanju ali potrjevanju tarif ali metodologij regulativni organi zagotovijo, da imajo operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov ustrezne spodbude, kratkoročno in dolgoročno, za povečevanje učinkovitosti, spodbujanje povezovanja trgov in zanesljivosti dobave ter za podpiranje zadevnih raziskovalnih dejavnosti.
8. Regulativni organi so pristojni za to, da od operaterjev prenosnega in distribucijskega sistema po potrebi zahtevajo, da spremenijo pogoje, vključno s tarifami ali metodologijami iz tega člena, da zagotovijo njihovo sorazmernost in nediskriminatorno uporabo.
9. Stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnih ali distribucijskih sistemov glede vprašanj v odstavkih 1 do 8, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organov za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe sprejme svojo odločitev. Navedeni rok se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organ zahteva dodatne informacije. Ta podaljšani rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Odločitev regulativnega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo.

10. Vsaka stranka, ki utрпи škodo in ima pravico do pritožbe na odločitve o metodologijah za izračun, sprejeto v skladu s tem členom, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanja glede predlaganih metodologij za izračun, lahko najpozneje v dveh mesecih po objavi odločitve ali njenega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vloži pritožbo za pregled. Ta pritožba nima odločilnega učinka.

11. Države članice oblikujejo ustrezne in učinkovite mehanizme za ureditev, nadzor in preglednost v izogib zlorabam prevladujočega položaja, zlasti v škodo odjemalcev, in spodbirajočemu ravnanju. Ti mehanizmi morajo upoštevati določbe Pogodbe, zlasti člena 82.

12. Države članice zagotovijo sprejetje ustreznih ukrepov, vključno z upravnimi ukrepi ali kazenskimi postopki v skladu s svojim nacionalnim pravom, zoper fizične ali pravne osebe, ki so odgovorne v primeru nespoštovanja pravil o zaupnosti, ki jih nalaga ta direktiva.

13. Pritožbe iz odstavkov 9 in 10 ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji Skupnosti in/ali nacionalni zakonodaji.

14. Odločitve regulativnih organov so utemeljene in upravičene ter dopuščajo sodni nadzor.

15. Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank.

Člen 37

Ureditveni režim za čezmejna vprašanja

1. Regulativni organi se med seboj tesno posvetujejo in sodelujejo ter drug drugemu in Agenciji zagotavljajo podatke, ki so potrebni za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive. Pri izmenjavi informacij je organ, ki informacije prejme, zavezan enaki stopnji zaupnosti kot organ, ki informacije zagotovi.

2. Regulativni organi sodelujejo vsaj na regionalni ravni za spodbujeno uvajanje obratovalnih dogovorov, da bi omogočili optimalno upravljanje omrežja, spodbudili skupne borze električne energije in dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti ter vključno z novimi povezavami omogočili minimalno raven zmogljivosti za medsebojno povezovanje v regiji in med regijami, da se omogoči razvoj učinkovite konkurence in izboljša zanesljivost dobave.

3. Ukrepi iz odstavka 2 se po potrebi izvajajo v tesnem posvetovanju z drugimi zadevnimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove posebne pristojnosti.

4. Komisija lahko sprejme smernice glede obsega obveznosti regulativnih organov, da sodelujejo med seboj in z Agencijo. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

Člen 38

Skladnost s smernicami

1. Vsak regulativni organ in Komisija lahko zahtevata mnenje Agencije o tem, ali je odločitev regulativnega organa v skladu s smernicami iz te direktive ali Uredbe (ES) št. .../2009.

2. Agencija v štirih mesecih po prejemu zahtevka pošlje svoje mnenje regulativnemu organu, ki ga je zahteval, oziroma Komisiji ter regulativnemu organu, ki je zadevno odločitev sprejel.

3. Če regulativni organ, ki je sprejel odločitev, ne upošteva mnenja Agencije v štirih mesecih od datuma prejema navedenega mnenja, Agencija o tem obvesti Komisijo.

4. Vsak regulativni organ lahko obvesti Komisijo, če meni, da odločitev drugega regulativnega organa, pomembna za čezmejno trgovino, ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. .../2009, in sicer v dveh mesecih od datuma, ko je bila ta odločitev sprejeta.

5. Komisija lahko odloči, da bo primer nadalje raziskala, če v dveh mesecih po tem, ko jo je obvestila Agencija v skladu z odstavkom 3 ali jo je obvestil regulativni organ v skladu z odstavkom 4, ali v treh mesecih od datuma sprejetja odločitve, če ravna na lastno pobudo, ugotovi, da obstaja resen sum, da odločitev regulativnega organa ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. .../2009. V takem primeru povabi regulativni organ in stranke v postopku pred regulativnim organom, da predložijo pripombe.

6. Če se Komisija odloči, da bo primer nadalje raziskala, najpozneje v štirih mesecih od datuma te odločitve sprejme končno odločitev:

(a) da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa ali

(b) s katero od zadevnega regulativnega organa zahteva, naj prekliče svojo odločitev, ker ni v skladu s smernicami.

7. Če se Komisija v roku iz odstavkov 5 in 6 ne odloči primera nadalje raziskati ali sprejeti končne odločitve, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

8. Regulativni organ izpolni zahtevo Komisije po preklicu svoje odločitve v roku dveh mesecev in o tem obvesti Komisijo.

9. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

Člen 39

Hranjenje evidenc

1. Države članice od dobaviteljev zahtevajo, da za opravljanje svojih nalog nacionalnim organom, vključno z nacionalnim regulativnim organom, nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco in Komisiji najmanj pet let hranijo na razpolago zadevne podatke o vseh transakcijah v zvezi s pogodбами o dobavi električne energije in izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje z električno energijo, ki so jih opravila s trgovci na debelo in operaterji prenosnega sistema.

2. Podatki vključujejo podrobnosti o značilnostih zadevnih transakcij, kot so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije zadevnega trgovca na debelo, pa tudi določene podrobnosti o vseh neporavnanih pogodbah o dobavi električne energije in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje z električno energijo.

3. Regulativni organ se lahko odloči, da nekatere od teh informacij da na razpolago udeležencem na trgu, pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih akterjih na trgu ali posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES.

4. Da se zagotovi enotna uporaba tega člena, lahko Komisija sprejme smernice, v katerih določi metode in podrobnosti hranjenja evidenc ter obliko in vsebino podatkov, ki jih je treba hraniti. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

5. Kar zadeva transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje z električno energijo, ki jih opravljajo dobavitelji s trgovci na debelo in operaterji prenosnega sistema, se ta člen uporablja šele potem, ko Komisija sprejme smernice iz odstavka 4.

6. Določbe tega člena ne pomenijo dodatnih obveznosti za subjekte, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, do organov iz odstavka 1.

7. Če organi iz odstavka 1 potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, organi, ki so pristojni v skladu z navedeno direktivo, tem organom pošljejo zahtevane podatke.

POGLAVJE X

Maloprodajni trgi

Člen 40

Maloprodajni trgi

Da bi spodbujali nastajanje dobro delujočih in preglednih maloprodajnih trgov v Skupnosti, države članice zagotovijo, da so vloge in odgovornosti operaterjev prenosnega sistema, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev, odjemalcev in po potrebi drugih udeležencev na trgu opredeljene glede na pogodbene dogovore, obveznosti do odjemalcev, izmenjavo podatkov ter pravil glede poravnave, lastništvo podatkov in odgovornost za merjenje porabe.

Ta pravila se objavijo; njihov cilj je odjemalcem in dobaviteljem olajšati dostop do omrežij, pregledujejo pa jih regulativni organi ali drugi pristojni nacionalni organi.

POGLAVJE XI

Končne določbe

Člen 41

Zaščitni ukrepi

Če na energetske trgu nastopi nenadna kriza in je ogrožena fizična varnost oseb, opreme ali naprav ali je ogrožena celovitost sistema, lahko država članica začasno sprejme potrebne zaščitne ukrepe.

Ti ukrepi morajo povzročiti kar najmanjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.

Prizadeta država članica o sprejetih ukrepih nemudoma obvesti druge države članice in Komisijo, ki lahko odloči, da mora država članica spremeniti ali ukiniti take ukrepe, če izkrivljajo konkurenco in neugodno vplivajo na trgovino na način, ki je nezdružljiv s skupnim interesom.

Člen 42

Enaki pogoji

1. Ukrepi, ki jih lahko sprejmejo države članice na podlagi te direktive za zagotovitev enakih pogojev, morajo biti skladni s Pogodbo ES, zlasti členom 30 Pogodbe, in z zakonodajo Skupnosti.

2. Ukrepi iz odstavka 1 morajo biti sorazmerni, nediskriminatorni in pregledni. Navedeni ukrepi se lahko začnejo izvajati šele, ko je Komisija o njih uradno obveščena in jih je odobrila.

3. Komisija v zvezi z uradnim obvestilom iz odstavka 2 ukrepa v dveh mesecih od datuma njegovega prejema. Ta rok začne teči na dan po prejemu vseh podatkov. Če Komisija ni ukrepala v roku dveh mesecev, se šteje, da ne nasprotuje ukrepom iz obvestila.

Člen 43

Spremljanje uvoza električne energije

Države članice Komisijo vsake tri mesece obveščajo o uvozu električne energije, izraženem s fizičnimi tokovi, iz tretjih držav v predhodnih treh mesecih.

Člen 44

Odstopanja

1. Države članice, ki lahko po začetku veljavnosti te direktive dokažejo, da imajo hujše težave pri obratovanju svojih majhnih izdvojenih sistemov, lahko zaprosijo za odstopanja od ustreznih določb v poglavjih IV, VI, VII in VIII in v primeru mikro izdvojenih sistemov v poglavju III, kar zadeva obnovo, nadgradnjo in razširitev obstoječih zmogljivosti, Komisija pa lahko ta odstopanja odobri. Komisija mora ob spoštovanju zaupnosti obvestiti države članice o takšnih vlogah, preden sprejme odločitev. Ta odločitev se objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

2. Člen 9 se ne uporablja za Ciper, Luksemburg in/ali Malto. Poleg tega se za Malto ne uporabljajo členi 26, 31 in 32.

Za namene člena 9(1)(b) pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ ne zajema končnih odjemalcev, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje in/ali dobave električne energije, bodisi neposredno ali prek podjetij, nad katerimi izvajajo individualni ali skupni nadzor, če so končni odjemalci, vključno z njihovim deležem električne energije, proizvedene v nadzorovanih podjetjih, v letnem povprečju neto odjemalci električne energije in če gospodarska vrednost električne energije, ki jo prodajo tretjim stranem, ni bistvenega pomena v razmerju do njihovega preostalega poslovnega delovanja.

Člen 45

Revizijski postopek

Če v poročilu iz člena 47(6) Komisija zaključi, da so glede na učinkovit način dostopa do omrežja v državi članici – način, ki omogoča učinkovit, nediskriminatoren in nemoten dostop do omrežja – nekatere obveznosti, ki jih ta direktiva nalaga podjetjem (skupaj z obveznostjo v zvezi s pravnim ločevanjem operaterjev distribucijskega sistema) nesorazmerne z želenim ciljem, lahko zadevna država članica pošlje Komisiji zahtevo za izvzetje iz zadevne obveznosti.

Država članica Komisijo nemudoma uradno obvesti o svoji zahtevi in o vseh ustreznih informacijah, na podlagi katerih dokaže, da bo ugotovitev v poročilu v zvezi z učinkovitim dostopom do omrežja veljala tudi v prihodnje.

V treh mesecih po prejemu obvestila Komisija sprejme svoje stališče v zvezi z zahtevo zadevne države članice ter po potrebi Evropskemu parlamentu in Svetu pošlje predloge za spremembo ustreznih določb te direktive. Komisija lahko v svojih predlogih za spremembo te direktive predlaga izključitev zadevne države članice iz določenih zahtev, če navedena država članica uvede enako učinkovite ukrepe, kot je primerno.

Člen 46

Odbor

1. Komisiji pomaga odbor.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 47

Poročanje

1. Komisija spremlja in pregleda uporabo te direktive ter Evropskemu parlamentu in Svetu prvič do ... (*) in nato vsako leto predloži splošno poročilo o napredku. Poročilo o napredku zajema najmanj:
 - (a) pridobljene izkušnje in doseženi napredek pri oblikovanju v celoti delujočega notranjega trga z električno energijo in še vedno prisotne ovire na tem področju, vključno z vidiki prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega ali protikonkurenčnega ravnanja in njihov vpliv glede izkrivljanja trga;
 - (b) obseg, v katerem so bile zahteve glede ločevanja in določanja tarif iz te direktive uspešne pri zagotavljanju poštenega in nediskriminatornega dostopa do elektroenergetskega sistema Skupnosti ter enakovredne stopnje konkurence, kot tudi gospodarske, okoljske in socialne posledice odpiranja trga z električno energijo za odjemalce;
 - (c) preučitev vprašanj v zvezi s stopnjami zmogljivosti sistema in zanesljivostjo dobave električne energije v Skupnosti ter zlasti z obstoječim in načrtovanim uravnoteženjem ponudbe in povpraševanja, ob upoštevanju fizične zmogljivosti za izmenjavo med posameznimi območji;
 - (d) posebna pozornost bo namenjena ukrepom, ki jih države članice sprejmejo za primer konične obremenitve in izpada enega ali več dobaviteljev;

(*) Eno leto po začetku veljavnosti Direktive 2003/54/ES.

- (e) uporabo odstopanj, določenih v členu 26(2), za morebitno spremembo praga;
- (f) splošno oceno doseženega napredka pri dvostranskih odnosih s tretjimi državami, ki proizvajajo in izvažajo ali prenašajo električno energijo, skupaj z napredkom pri povezovanju trga, socialnih in okoljskih posledicah trgovine z električno energijo in dostopu do omrežij takšnih tretjih držav;
- (g) potrebo po zahtevah za uskladitev, ki niso povezane z določbami te direktive;
- (h) način, kako so države članice v praksi izvajale zahteve glede energetskega označevanja iz člena 3(6), in način, kako so upoštevale priporočila Komisije v zvezi s tem.

Poročilo o napredku lahko po potrebi zajema priporočila zlasti glede področja uporabe in podrobnosti določb o označevanju, vključno z načinom sklicevanja na obstoječe vire in vsebino teh virov in predvsem kako se lahko objavijo informacije o vplivu na okolje, vsaj z vidika emisij CO₂ in radioaktivnih odpadkov, ki nastanejo pri proizvodnji električne energije iz različnih energetskih virov, na pregleden, lahko dostopen in primerljiv način v celotni Evropski uniji, z načinom poenostavitve ukrepov, ki jih sprejmejo države članice za preverjanje točnosti informacij, ki jih zagotovijo dobavitelji, ter kateri ukrepi bi lahko izničili negativne učinke prevladujočega položaja ali koncentracije na trgu.

2. Vsaki dve leti mora poročilo iz odstavka 1 zajeti tudi analizo različnih ukrepov, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev in pregled učinkovitosti teh ukrepov, zlasti njihov vpliv na konkurenčnost na trgu z električno energijo. To poročilo lahko po potrebi vključuje priporočila glede ukrepov, ki jih je treba sprejeti na nacionalni ravni za izpolnitev visokih standardov javnih storitev, ali ukrepov, namenjenih preprečevanju zapiranja trga.

3. Komisija do ... (*) Evropskemu parlamentu in Svetu kot del splošnega pregleda predloži posebno posebno poročilo, v katerem je opredeljeno, do katere mere so bile zahteve glede ločevanja iz poglavja V uspešne pri zagotavljanju polne in dejanske neodvisnosti operaterjev prenosnega sistema, pri tem pa kot merilo uporabi dejansko in učinkovito ločevanje.

4. Komisija za namene ocenjevanja iz odstavka 3 upošteva zlasti naslednja merila: pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja, učinkovito regulacijo, razvoj omrežja glede na potrebe trga, neizkrivljene pobude za naložbe, razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, dejansko konkurenčnost na energetskih trgih Skupnosti in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti.

(*) Dve leti po datumu iz prvega pododstavka člena 49(1), tj. 42 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

5. Komisija po potrebi in zlasti v primeru, ko podrobno posebno poročilo iz odstavka 3 navaja, da pogoji iz odstavka 4 niso bili zagotovljeni v praksi, predloži predloge Evropskemu parlamentu in Svetu, da bi s tem zagotovila popolno dejansko neodvisnost operaterjev prenosnega sistema do ... (**).

6. Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu do 1. januarja 2006 podrobno poročilo o napredku pri oblikovanju notranjega trga z električno energijo. Poročilo zlasti obravnava:

- obstoj nediskriminatornega dostopa do omrežja;
- veljavno pravno ureditev;
- razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti;
- obseg, v katerem lahko majhnim podjetjem in gospodinj-skim odjemalcem pripadajo vse ugodnosti odprtega trga, zlasti v zvezi s standardi javnih storitev in univerzalnih storitev;
- obseg, v katerem so trgi v praksi odprti za dejansko konkurenco, vključno z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja;
- obseg, v katerem odjemalci dejansko zamenjajo dobavitelje in se ponovno pogajajo o tarifah;
- razvoj cen, vključno s cenami dobave, glede na stopnjo odprtosti trgov in
- izkušnje, pridobljene z izvajanjem te direktive, kar zadeva dejansko neodvisnost operaterjev sistema v vertikalno integriranih podjetjih, in ali so poleg funkcionalne neodvisnosti in ločevanja računovodskih izkazov oblikovani tudi drugi ukrepi, ki imajo enakovreden učinek kot pravno ločevanje.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge zlasti s ciljem zagotavljanja visokih standardov javnih storitev.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge, da zagotovi popolno in dejansko neodvisnost operaterjev distribucijskega sistema do 1. julija 2007. Če je potrebno, navedeni predlogi v skladu s konkurenčnim pravom zadevajo tudi ukrepe, ki se nanašajo na vprašanja prevladujočega položaja na trgu, koncentracije trga, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja.

(**) Tri leta po datumu iz prvega pododstavka člena 49(1), tj. 54 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

Člen 48

Razveljavitev

Direktiva 2003/54/ES se razveljavi z učinkom od ... (*) brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos in uporabo navedene direktive. Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo za sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Člen 49

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do ... (*). O tem takoj obvestijo Komisijo.

Te določbe uporabljajo od ... (*), razen člena 11, ki ga začnejo uporabljati ... (**).

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, ki jih sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 50

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 51

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V ...

Za Evropski parlament

Predsednik

...

Za Svet

Predsednik

...

(*) 18 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

(**) 42 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

PRILOGA I

UKREPI ZA VARSTVO POTROŠNIKOV

Ne da bi to posegalo v pravila Skupnosti o varstvu potrošnikov, zlasti v Direktivo 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo ⁽¹⁾ in Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah ⁽²⁾, je namen ukrepov iz člena 3 zagotoviti odjemalcem:

- (a) pravico do pogodbe z njihovim dobaviteljem električne energije, ki določa:
 - ime in naslov dobavitelja;
 - opravljene storitve, ponujeno raven kakovosti storitev in rok za prvo priključitev;
 - vrste nujenih vzdrževalnih storitev, če so na voljo;
 - sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše podatke o vseh veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja;
 - trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in prenehanje storitev in pogodbe, obstoj pravice do odpovedi;
 - dogovore o nadomestilu in povračilu, ki velja, če ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, in
 - način za sprožitev postopkov za reševanje sporov v skladu s točko (f).
- Pogoji morajo biti pravični in znani vnaprej. V vseh primerih je treba te podatke zagotoviti pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi če se pogodbe sklepajo prek posrednikov, je treba podatke, ki se nanašajo na zadeve iz te točke, zagotoviti pred sklenitvijo pogodbe;
- (b) pravočasen prejem obvestila o kakršnikoli nameravani spremembi pogodbenih pogojev in hkrati s prejemom takšnega obvestila tudi prejem obvestila o pravici do odpovedi. Izvajalci storitev svoje naročnike neposredno in pravočasno obvestijo o vsakršnem povišanju tarif, v vsakem primeru pa pred iztekom običajnega obračunskega obdobja, ki sledi povišanju tarif. Države članice potrošnikom zagotovijo možnost odstopa od pogodb, če ti ne sprejmejo novih pogojev, o katerih jih obvesti njihov izvajalec elektroenergetskih storitev;
- (c) pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošno veljavnih pogojih v zvezi z dostopom do teh storitev in njihovo uporabo;
- (d) možnost široke izbire načinov plačevanja. Vse razlike v splošnih pogojih odražajo stroške dobavitelja zaradi različnih plačilnih sistemov. Splošni pogoji morajo biti poštene in pregledni. Objavljeni morajo biti v jasnem in razumljivem jeziku. Potrošnike je treba zavarovati pred nepoštenimi in zavajajočimi načini prodaje;
- (e) da se jim zamenjava dobavitelja ne zaračuna;
- (f) pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi svojih pritožb. Takšni postopki morajo omogočati pošteno in hitro reševanje sporov ter določati sistem povračil in/ali odškodnin, če je to upravičeno. Postopki so, kjer je to mogoče, v skladu s Priporočilom Komisije 98/257/ES z dne 30. marca 1998 o načelih, ki se uporabljajo za telesa, odgovorna za izvensodno reševanje potrošniških sporov ⁽³⁾;
- (g) da so ob dostopu do univerzalne storitve po določbah, ki jih države članice sprejmejo v skladu s členom 3(3), obveščeni o svojih pravicah v zvezi z univerzalno storitvijo;
- (h) da so jim na voljo podatki o njihovi porabi in da lahko z izrecnim soglasjem in brezplačno kateremu koli podjetju z licenco za dobavo dovolijo dostop do svojih podatkov o porabi. Organ, ki je odgovoren za obdelavo podatkov, mora navedene podatke posredovati podjetju. Države članice določijo obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov. Te storitve odjemalcem ni mogoče dodatno zaračunati;
- (i) da so ustrezno obveščeni o dejanski porabi električne energije in stroških, in sicer dovolj pogosto, da lahko sami uravnavajo svojo porabo električne energije. Informacija se zagotovi v zadostnem roku, pri čemer se upošteva zmogljivost opreme odjemalca za merjenje porabe in zadevni produkt električne energije. Upoštevati je treba stroškovno učinkovitost takšnih ukrepov. Te storitve odjemalcem ni mogoče dodatno zaračunati;
- (j) da lahko kadar koli med letom zamenjajo dobavitelja, in sicer v okviru zadevnega produkta električne energije, odjemalec pa mora končni račun prejeti najpozneje tri mesece po zadnji dobavi tega prejšnjega dobavitelja.

⁽¹⁾ UL L 144, 4.6.1997, str. 19.

⁽²⁾ UL L 95, 21.4.1993, str. 29.

⁽³⁾ UL L 115, 17.4.1998, str. 31.

PRILOGA II

KORELACIJSKA TABELA

Direktiva 2003/54/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
Člen 3	Člen 3
Člen 4	Člen 4
Člen 5	Člen 5
–	Člen 6
Člen 6	Člen 7
Člen 7	Člen 8
Člen 8	–
Člen 10	Člen 9
–	Člen 10
–	Člen 11
Člen 9	Člen 12
–	Člen 13
–	Člen 14
Člen 11	Člen 15
Člen 12	Člen 16
–	Člen 17
–	Člen 18
–	Člen 19
–	Člen 20
–	Člen 21
–	Člen 22
–	Člen 23
Člen 13	Člen 24
Člen 14	Člen 25
Člen 15	Člen. 26
Člen 16	Člen 27
Člen 17	Člen 28
Člen 18	Člen 29
Člen 19	Člen 30
Člen 20	Člen 31
Člen 21	Člen 32

Direktiva 2003/54/ES	Ta direktiva
Člen 22	Člen 33
Člen 23 (1) (prvi in drugi stavek)	Člen 34
–	Člen 35
Člen 23 (preostalo besedilo)	Člen 36
–	Člen 37
–	Člen 38
–	Člen 39
–	Člen 40
Člen 24	Člen 41
–	Člen 42
Člen 25	Člen 43
Člen 26	Člen 44
Člen 27	Člen 45
–	Člen 46
Člen 28	Člen 47
Člen 29	Člen 48
Člen 30	Člen 49
Člen 31	Člen 50
Člen 32	Člen 51
Priloga A	Priloga I

UTEMELJITEV SVETA

I. UVOD

1. Komisija je 19. septembra 2007 v svežnju skupaj s štirimi drugimi predlogi o notranjem energetskem trgu predložila predlog direktive o spremembi Direktive 2003/54/ES, ki temelji na členih 47(2), 55 in 95 Pogodbe.
2. Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor sta mnenji o celotnem svežnju predložila 10. ⁽¹⁾ oziroma 22. aprila 2008 ⁽²⁾.
3. Evropski parlament je svoje mnenje ⁽³⁾ sprejel na prvi obravnavi 18. junija 2008 in v njem odobril 156 sprememb. Komisija ni predložila spremenjenega predloga.
4. Svet je dne 9. januarja 2009 v skladu s členom 251 Pogodbe sprejel skupno stališče v obliki prenovljene direktive.

II. CILJ PREDLOGA

5. Predlog je del tretjega svežnja za notranji energetski trg, skupaj z uredbo o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije, direktivo o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom, uredbo o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in uredbo o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev. Cilj predloga je dokončanje notranjega trga z električno energijo zlasti z uvedbo:
 - določb o učinkovitem ločevanju dejavnosti prenosa od dejavnosti proizvodnje in dobave, vključno s postopkom certifikacije operaterjev prenosnih sistemov iz Skupnosti in iz tretjih držav;
 - določb, namenjenih povečanju neodvisnosti nacionalnih energetskih regulatorjev in uskladitvi njihovih pooblastil na ravni Skupnosti;
 - določb, namenjenih izboljšanju regionalnega sodelovanja;
 - določb za izboljšanje delovanja energetskega trga.

III. ANALIZA SKUPNEGA STALIŠČA

6. Splošne opombe

- 6.1. Po mnenju Sveta je bilo treba za večjo učinkovitost, preglednost in skladnost z Direktivo 2003/54/ES, pa tudi prijaznost do bralca določbe direktive preoblikovati. Vendar je Svet pri tem načeloma dosledno spoštoval predlog Komisije o spremembi, saj se ni dotaknil nobene druge določbe, ki ni del predloga Komisije, razen če so bile spremembe potrebne zaradi sprememb, ki jih je Svet vključil v predlog, zaradi spremenjenih sklicevanj kot posledice preštevilčenja členov itd. Svet je, kolikor je bilo to mogoče, sledil pristopu Komisije glede enakega obravnavanja sektorja električne energije in plinskega sektorja.

Komisija je sprejela vse spremembe, ki jih je v njen predlog vključil Svet.

- 6.2. Glede 156 sprememb, ki jih je sprejel Evropski parlament, je Svet sledil predlogu Komisije v naslednjih primerih:

— sprejel je 21 sprememb:

v celoti (včasih s preoblikovanjem): 33, 50, 68, 119 in 137;

delno/načelno/v duhu: 5, 10, 35, 95, 97, 98, 101, 105, 111, 125, 127, 129, 130, 133, 135 in 138;

in

— zavrnil naslednjih 38 sprememb: 3, 7, 9, 13, 154, 168, 27, 28, 31, 32, 37, 156, 51–53, 62–64, 67, 69, 75, 76, 78, 81, 91, 96, 103, 104, 169, 116, 157, in 139–145, in sicer na podlagi vsebine in/ali oblike.

⁽¹⁾ UL C 172, 5.7.2008, str. 55.

⁽²⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

⁽³⁾ Še ni objavljeno v Uradnem listu.

6.3. Svet se je oddaljil od stališča Komisije v naslednjih primerih:

— sprejel je eno spremembo: 90

in

— zavrnil naslednjih 106 sprememb: 1, 2, 4, 6, 8, 11, 12, 14 –26, 29, 30, 34, 36, 38, 39, 155, 41, 42, 44–48, 54–61, 65, 66, 70–74, 77, 79, 80, 82–89, 92–94, 99, 100, 102, 106–110, 112–115, 117, 118, 120–124, 126, 128, 131, 132, 134, 136, 146–153.

7. Posebne opombe

7.1. Glede sprememb EP, pri katerih se je Svet oddaljil od stališča Komisije:

a) Svet je sprejel spremembo 90, saj se strinja z mnenjem EP, da odločitev glede dejavnosti in neodvisnosti operaterjev distribucijskih sistemov ni primerno sprejemati s postopkom v odboru.

b) Svet je zavrnil 106 naštetih sprememb (točka 6.3) zaradi naslednjih razlogov:

i) Spremembe zadevajo določbe, ki niso del predloga Komisije; te spremembe so bile zavrnjene iz načelnih razlogov (glej točko 6.1): spremembe 1, 2, 4, 8, 16, 17–19, 21, 24, 29, 30, 34, 36, 38, 39, 155, 41, 42, 44–48, 56–60, 71–74, 77, 79, 80, 83–88, 92–94, 146–149.

ii) Spremembe ne prinašajo dodane vrednosti, predvsem zato, ker so vprašanja (deloma) ustrezno zajeta v drugih delih besedila: sprememba 14 je že (deloma) zajeta v uvodnih izjavah 30 in 31; sprememba 26 se nanaša na uvodno izjavo, v kateri je neizčrpen seznam primerov; sprememba 65: vprašanje ustrezno obravnava člen 9; sprememba 66: to vprašanje je obravnavano v členu 47 o poročanju; sprememba 82: vprašanje ustrezno obravnava člena 16 in 29; sprememba 99: vprašanje je ustrezno obravnavano v členu 36(6–8); sprememba 100: podrobnosti o čezmejnem sodelovanju so določene že v členu 37; sprememba 102: prvi del je ustrezno zajet v členu 10 o certificiranju operaterjev prenosnih sistemov, drugi del pa v členu 36(6–8); sprememba 110: pristojnost regulatorjev, da naložijo sankcije, se odraža že v členu 36(4), glej tudi točko vi) spodaj; sprememba 117 je že zajeta v členu 36(6); sprememba 124: vprašanje je ustrezno obravnavano v členu 36(1)(h); sprememba 131: vprašanje na splošno obravnava člen 35(c) in člen 16 uredbe o električni energiji; sprememba 153 je zajeta v točki (j) priloge.

iii) Spremembe uvajajo besedilo, ki v tej direktivi ni primerno oziroma potrebno ali ki ni v skladu z njenim področjem uporabe: 12, 61, 106–108, 109, 113, 114, 121, 134, 136, 150–152.

iv) Sprememba uvaja uvodno izjavo, ki se ne navezuje na noben člen: spremembe 6, 15, 20.

v) Svet meni, da je seznam dolžnosti in pooblastil regulatornih organov iz člena 36 skupnega stališča zadosten; naslednje spremembe (deloma) presegajo naloge, ki jih je Svet pripisal regulatorjem: spremembi 112, 115 (prav tako deloma zajeta v členu 40 o maloprodajnih trgih, ki je bil prenesen iz uredbe o električni energiji), sprememba 118 (ki je tudi deloma zajeta v členu 36(4)), 120–123, 128, 132.

vi) Spremembe uvajajo besedilo, ki ne ustreza vlogi, ki jo Svet pripisuje agenciji: 11, 23, 55, 110, 126.

vii) Sprememba uvaja besedilo, ki ne ustreza vlogi, ki jo Svet pripisuje operaterjem prenosnih sistemov: sprememba 70.

viii) Svet meni, da skupno stališče v zadostni meri odraža cilj regionalnega sodelovanja; spremembe 22, 25 in 54 zato niso potrebne.

ix) Po mnenju Sveta se morajo države članice odločiti, kateremu organu bodo zaupale nalogo spremljanja dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov, zato spremembe 89 ni sprejel.

7.2 V predlog Komisije je Svet uvedel nekatere druge spremembe (vsebinske in/ali oblikovne); glavne spremembe so podane v nadaljevanju.

a) *Učinkovito ločevanje delovanja omrežja od dejavnosti proizvodnje in dobave:*

Poleg možnosti, ki ju je predlagala Komisija (ločevanje lastništva in neodvisni operater sistema), je Svet v soglasju s Komisijo menil, da je ustrezno predvideti tretjo možnost, tj. neodvisnega operaterja prenosnega sistema, če je operater prenosnega sistema ob začetku veljavnosti te direktive del vertikalno integriranega podjetja (novo poglavje V s členi 17–23 in ustrezni uvodni izjavi 15 in 16). Te tri možnosti so enakovredne in bodo na voljo tako za sektor električne energije kot tudi za plinski sektor.

Določbe o neodvisnem operaterju prenosnega sistema bodo zagotovile dejansko neodvisnost operaterja (člena 17 in 18), njegovega upravljanja (člen 19) in nadzornega organa (člen 20) ter preprečile navzkrižje interesov. Temu cilju prispeva tudi vzpostavitev programa za doseganje skladnosti in mesta nadzornika za skladnost (člen 21). Poleg tega bodo zagotovljene tudi neizkrivljene spodbude za naložbe in razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost (člen 22), pa tudi pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja (člen 23).

V člen 36(5) so bila vključena dodatna pooblastila in pristojnosti regulatornih organov, da bi se zagotovila skladnost z določbami poglavja V. Poleg tega sta bila v členu 6 dodana dva odstavka o regionalnem sodelovanju, v katerem so udeleženi neodvisni operaterji prenosnega sistema. Nazadnje člen 47 o poročanju v odstavkih 3 do 5 določa, da bo Komisija dve leti po datumu prenosa direktive v okviru splošnega pregleda ocenila izvajanje možnosti neodvisnega operaterja prenosnega sistema na podlagi določenih meril.

Namen določb skupnega stališča o neodvisnem operaterju prenosnega sistema je uskladiti pomsleke glede področja uporabe, časovnega okvira in izvršljivosti možnosti neodvisnega operaterja prenosnega sistema, hkrati pa zaščititi finančni interes vertikalno integriranega podjetja in ohraniti izvedljivost te možnosti. To je eden od razlogov, zakaj se Svetu ni zdelo primerno uvesti določb o skrbniku.

Da bi se upoštevali primeri, v katerih obstaja ureditev, ki zagotavlja učinkovitejšo neodvisnost operaterja prenosnega sistema, če je prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, je bila v člen 9(9) vključena dodatna določba.

b) *Enaki konkurenčni pogoji*

Uvedba tako imenovane klavzule o enakih konkurenčnih pogojih v členu 42 je skupaj z ustrezno uvodno izjavo 17 povezana s prihodnjim soobstojem treh različnih modelov ločevanja na trgu Skupnosti. Klavzula predvideva zlasti vrsto meril za ukrepe, ki jih lahko države članice sprejmejo za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev.

c) *Certificiranje operaterjev prenosnih sistemov iz Skupnosti in tretjih držav:*

V skupnem stališču dva člena obravnavata certificiranje operaterjev prenosnih sistemov: splošni člen (člen 10) in člen o certificiranju za tretje države (člen 11), ki je nadomestil člen 8a predloga Komisije. Člen 11 po eni strani zagotavlja, da morajo operaterji prenosnih sistemov iz tretjih držav spoštovati enaka pravila o ločevanju kot operaterji prenosnih sistemov Skupnosti; po drugi strani pa uvaja merilo glede zanesljivosti dobave energije v državah članicah in Skupnosti, ki ga je treba upoštevati pri odobritvi certificiranja.

Poleg tega je Svet menil, da je primerno prenesti tisti del certifikacijskega postopka, ki določa vlogo Komisije pri tem postopku, v novi člen 3 uredbe o električni energiji. Poleg tega bo glavna odločitev o certificiranju ostala v rokah nacionalnih regulatornih organov, Komisija pa naj bi o certificiranju dala svoje mnenje. Nacionalni regulatorji morajo to mnenje v največji možni meri upoštevati.

d) *Regulatorni organi*

Svet je v člen 34 vključil dva dodatna odstavka, ki zagotavljata, da je načelo enega regulatorja na nacionalni ravni, skupaj z enim predstavnikom regulatorja (na primer v agenciji), skladno s trenutnim stanjem v nekaterih državah članicah, v katerih imajo regulatorje na regionalni ravni oziroma regulatorje za majhne in oddaljene dele državnega ozemlja (člen 34(2+3));

Besedilo skupnega stališča zagotavlja neodvisnost regulatornih organov in hkrati pojasnjuje, da to ne pomeni, da regulatorji niso izpostavljeni pravnemu ali parlamentarnemu nadzoru (uvodna izjava 27) ali da jim ni treba upoštevati širših ciljev, npr. glede okoljske trajnosti ali obveznosti javnih storitev (člen 34(4)).

Skupno stališče prav tako zagotavlja, da imajo regulatorji pri izvajanju svojih nalog možnost po potrebi tesno sodelovati z drugimi organi, na primer z organi, pristojnimi za konkurenco, vendar pri tem ohranijo svojo neodvisnost in ne podvajajo nalog (npr. spremljanje), ki jih navadno opravljajo drugi organi (člen 36(2)).

e) *Ureditveni režim za čezmejna vprašanja:*

Odstavka, ki določata vlogo agencije (člen 37, odstavki 3 in (delno) 4) sta bila iz pravnih razlogov prenesena v uredbo o agenciji (novi člen 8). Agencija bo udeležena v skrajni sili na zahtevo nacionalnih regulatorjev ali če nacionalni regulatorji v določenem časovnem roku ne uspejo doseči dogovora.

f) *Maloprodajni trgi*

Svetu se je zdelo primerno preoblikovati člen o maloprodajnih trgih; med drugim je črtal sklicevanje na čezmejne trge in ga prenesel iz uredbe o električni energiji (člen 7a predloga Komisije) v direktivo (novi člen 40).

g) *Odstopanja*

Glede na prenovljeno direktivo je Svet menil, da bi bilo primerno posodobiti člen 44, zlasti glede odstopanja od določb o ločevanju za majhne države članice.

Poleg tega je bilo v člen 44(2) za primer neto končnih odjemalcev, ki v majhnem obsegu opravljajo dejavnosti proizvodnje/dobave električne energije, vključeno pojasnilo o pojmu „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“.

h) *Druge točke:*

- Svetu se je zdelo primerno, da se *manjšinski delež* proizvajalca/dobavitelja pri ločenem lastništvu operaterja prenosnega sistema ne izključi, pod pogojem da to ne pomeni nikakršnega nadzora niti nikakršnega vpliva enega nad drugim ter da ne povzroča navzkrižja interesov (člen 9(2)).
- Kar zadeva *javno lastništvo*, skupno stališče vsebuje možnost vzpostavitve ločenega lastništva dveh različnih javnih organov na podlagi določbe, ki določa, da je mogoče dva javna organa obravnavati kot dve pravni osebi, kadar gre za izvajanje ločevanja lastništva (člen 9(6)).
- Za pojasnitev določbe o *operaterjih kombiniranega sistema* (člen 28) so bile uvedene nekatere redakcijske spremembe. Ta določba omogoča, da se lahko operater kombiniranega sistema upravlja bodisi kot operater z ločenim lastništvom, kot neodvisni operater sistema ali kot neodvisni operater prenosnega sistema.
- Uvodna izjava 30 uvaja in pojasnjuje pojem *virtualnih elektrarn* kot enega izmed možnih ukrepov za spodbujanje učinkovite konkurence.
- Svet je v skladu s prenovljeno direktivo nazadnje uvedel tudi nov člen o *razveljavitvi* trenutnega zakonodajnega akta (člen 48).

SKUPNO STALIŠČE (ES) št. 9/2009,**ki ga je sprejel Svet dne 9. januarja 2009****z namenom sprejetja Direktive 2009/.../ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o skupnih
pravilih notranjega trga z električno energijo in razveljavitvi Direktive 2003/54/ES****(Besedilo velja za EGP)****(2009/C 70 E/02)**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 47(2) ter členov 55 in 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Cilj notranjega trga z zemeljskim plinom, ki se postopoma uvaža po vsej Skupnosti od leta 1999, je zagotavljanje resnične izbire vsem potrošnikom v Evropski uniji, bodisi državljanom bodisi podjetjem, novih poslovnih priložnosti in več čezmejnega trgovanja, da bi zagotovili večjo učinkovitost, konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevali k zanesljivosti oskrbe in trajnosti.
- (2) Direktiva 2003/55/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ⁽⁴⁾ je bila pomemben korak k vzpostavitvi takega notranjega trga z zemeljskim plinom.
- (3) Svobosčine, ki jih Pogodba zagotavlja državljanom Unije – prosti pretok blaga, svoboda opravljanja storitev in svoboda ustanavljanja – so možne le na popolnoma odprtem trgu, ki vsem odjemalcem omogoča svobodno izbiro dobaviteljev in vsem dobaviteljem, da svoje proizvode svobodno dobavljajo svojim odjemalcem.
- (4) Vendar v Skupnosti trenutno še vedno obstajajo ovire pri prodaji plina pod enakimi pogoji, brez diskriminacije ali ovir. Predvsem še ni nediskriminatornega dostopa do omrežja in enako učinkovite ravni regulativnega nadzora v vseh državah članicah.

(5) Komisija je v Sporočilu z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Energetska politika za Evropo“ poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z zemeljskim plinom in zagotavljanja enakih pogojev za vsa podjetja plinskega gospodarstva, ustanovljena v Skupnosti. Sporočili Komisije z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Možnosti za notranji trg s plinom in električno energijo“ ter „Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (Končno poročilo)“ sta pokazali, da obstoječa pravila in ukrepi ne zagotavljajo potrebnega okvira za doseganje cilja dobro delujočega notranjega trga.

(6) Brez dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave („dejansko ločevanje“) že iz samega delovanja podjetij izhaja možnost diskriminacije ne le pri upravljanju omrežij, temveč tudi pri spodbudah za vertikalno integrirana podjetja, da bi ustrezno vlagala v svoja omrežja.

(7) Vendar pravila za pravno in funkcionalno ločevanje, kot jih določa Direktiva 2003/55/ES, ne zagotavljajo dejanskega ločevanja operaterjev prenosnih sistemov. Evropski svet je na zasedanju 8. in 9. marca 2007 v Bruslju zato pozval Komisijo, naj pripravi zakonodajne predloge za „dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja“.

(8) Dejansko ločevanje lahko zagotovi samo odprava možnosti, ki vertikalno integrirana podjetja spodbujajo k diskriminaciji konkurentov pri dostopu do omrežja in naložbah. Lastniško ločevanje, pri katerem je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, je očitno učinkovit in stabilen način razreševanja notranjega navzkrižja interesov in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. Zato je Evropski parlament v Resoluciji z dne 10. julija 2007 o možnostih za notranji trg s plinom in električno energijo lastniško ločevanje na ravni prenosa opredelil kot najučinkovitejše orodje za nediskriminatorno spodbujanje naložb v infrastrukturo, poštenega dostopa do omrežja za nove udeležence in preglednosti na trgu. Pri lastniškem ločevanju bi bilo zato treba od držav članic zahtevati, naj zagotovijo, da ista oseba ali

⁽¹⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

⁽²⁾ UL C 172, 5.7.2008, str. 55.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 in Stališče Evropskega parlamenta z dne ... (še ni objavljeno v Uradnem listu).

⁽⁴⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 57.

osebe ne morejo izvajati nadzora nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo ter hkrati izvajati nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom. Po drugi strani pa bi moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema izključevati možnost nadzora ali uveljavljanja kakršnih koli pravic nad proizvajalcem ali dobaviteljem. V teh okvirih bi moralo biti proizvajalcu ali dobavitelju omogočeno, da ima manjšinski delež v operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.

(9) Opredelitev pojma „nadzor“ je enaka kot v Uredbi Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) ⁽¹⁾.

(10) Ker je za lastniško ločevanje v nekaterih primerih treba prestrukturirati podjetja, bi bilo treba državam članicam odobriti dodatno obdobje za začetek uporabe zadevnih določb. Zaradi vertikalne povezave med sektorjema električne energije in zemeljskega plina bi bilo treba določbe o ločevanju uporabljati v obeh sektorjih.

(11) Zaradi zagotavljanja popolne neodvisnosti delovanja omrežij od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo ter preprečevanja izmenjave kakršnih koli zaupnih podatkov pri lastniškem ločevanju ista oseba ne bi smela biti član uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in podjetja, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave. Iz istega razloga ista oseba tudi ne bi smela imeti pristojnosti za imenovanje članov uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in izvajanje nadzora ali uveljavljanje kakršne koli pravice nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo.

(12) Ustanavljanje operaterja sistema ali operaterjev prenosa, neodvisnega od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, naj bi vertikalno integriranemu podjetju omogočilo, da ohrani lastništvo nad sredstvi omrežja, ter hkrati zagotovilo dejansko ločevanje interesov, pod pogojem, da takšen samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosa opravlja vse naloge operaterja sistema in so vzpostavljeni podrobna ureditev in obsežni regulativni kontrolni mehanizmi.

(13) Če je podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, del vertikalno integriranega podjetja, bi morale imeti države članice od ... (*) možnost izbire med lastniškim ločevanjem in ustanovitvijo operaterja sistema ali operaterja prenosa, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.

(14) Da bi bili interesi delničarjev vertikalno integriranih podjetij popolnoma zaščiteni, bi morale države članice imeti možnost, da uvedejo lastniško ločevanje z neposredno odprodajo ali razdelitvijo delnic integriranega podjetja na delnice omrežnega podjetja in delnice

preostalega podjetja dobave in proizvodnje, če so izpolnjene zahteve, ki izhajajo iz lastniškega ločevanja.

(15) Da bo rešitev, ki jo predstavlja samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema, resnično delovala, bi bilo treba sprejeti posebna dodatna pravila. Neodvisnost operaterja prenosnega omrežja bi bilo treba med drugim zagotoviti z določenimi obdobji „za umik“, med katerimi se v vertikalno integriranem podjetju ne izvajajo nobene vodstvene ali druge ustrezne dejavnosti, ki bi omogočale dostop do podatkov, ki bi lahko bili pridobljeni na vodstvenem položaju.

(16) Država članica ima pravico, da se odloči za popolno lastniško ločevanje na njenem ozemlju. Če je država članica uporabila to pravico, podjetje nima pravice do ustanovitve samostojnega operaterja sistema ali neodvisnega operaterja prenosnega sistema. Poleg tega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ne morejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršne koli pravice nad operaterjem prenosnega sistema iz države članice, ki se je odločila za popolno lastniško ločevanje.

(17) Po tej direktivi bodo na notranjem trgu z zemeljskim plinom obstajale različne vrste organizacije trga. Ukrepi, ki bi jih države članice lahko sprejele za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev, bi morali temeljiti na prevladujočih zahtevah v splošnem interesu. S Komisijo bi se bilo treba posvetovati o združljivosti ukrepov s Pogodbo in z zakonodajo Skupnosti.

(18) Pri izvajanju dejanskega ločevanja bi bilo treba spoštovati načelo nediskriminacije med javnim in zasebnim sektorjem. Zato ista oseba ne bi smela imeti možnosti, da bi sama ali skupaj z drugimi ob kršenju pravil o lastniškem ločevanju ali možnosti samostojnega operaterja sistema izvajala nadzor ali uveljavljala kakršne koli pravice nad sestavo, glasovanjem ali odločanjem v organih operaterjev prenosnih sistemov ali prenosnih sistemov in dobaviteljev ali proizvajalcev. Kar zadeva lastniško ločevanje in možnost samostojnega operaterja sistema, velja, da če zadevna država članica lahko dokaže, da izpolnjuje to zahtevo, bi moralo biti mogoče, da ločena javna subjekta nadzorujeta dejavnosti proizvodnje in dobave na eni ter dejavnosti prenosa na drugi strani.

(19) Po vsej Skupnosti bi bilo treba dejansko ločiti omrežne dejavnosti od dejavnosti dobave in proizvodnje tako za podjetja iz Skupnosti kakor tudi za podjetja, ki niso iz Skupnosti. Da bi ohranili neodvisnost omrežnih dejavnosti ter dejavnosti dobave in proizvodnje po vsej Skupnosti, bi morali imeti regulativni organi pooblastilo, da zavrnejo certifikacijo operaterjev prenosnih sistemov, ki

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

ne izpolnjujejo pravil o ločevanju. Da bi zagotovili dosledno uporabo teh pravil po vsej Skupnosti, bi morali regulativni organi pri odločanju o certifikaciji v celoti upoštevati mnenje Komisije. Poleg tega bi morala imeti Komisija pravico podati mnenje o certifikaciji v zvezi z lastnikom ali operaterjem prenosnega sistema, ki je pod nadzorom osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav, s čimer bi bilo zagotovljeno tudi spoštovanje mednarodnih obveznosti Skupnosti.

- (20) Zaščita dobave energije je bistveni element javne varnosti in je zato notranje povezana z učinkovitim delovanjem notranjega trga s plinom. Državljanom Unije je mogoče plin dobavljati le prek omrežja. Delujoči trgi s plinom ter zlasti omrežja in druga sredstva, povezana z oskrbo s plinom, so bistvenega pomena za javno varnost, konkurenčnost gospodarstva in blaginjo državljanov Unije. Osebam iz tretjih držav bi se zato moral dovoliti nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema, če izpolnjujejo zahteve glede dejanskega ločevanja, ki se uporabljajo znotraj Skupnosti. Skupnost brez poseganja v svoje mednarodne obveznosti šteje, da je sektor prenosnih sistemov za plin zanj zelo pomemben, zato so potrebni dodatni zaščitni ukrepi pri ohranjanju zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo, da bi se izognili grožnjam za javni red in javno varnost v Skupnosti ter blaginjo državljanov Unije. Pri zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo je treba zlasti oceniti neodvisnost delovanja omrežja, stopnjo odvisnosti Skupnosti in posamezne države članice od energetske oskrbe iz tretjih držav ter obravnavo notranje in zunanje trgovine in naložb v energetske sektor v določeni tretji državi.

Zanesljivost oskrbe bi se zato morala oceniti na podlagi dejanskega stanja za vsak primer posebej ter ob upoštevanju pravic in obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava, zlasti pa iz mednarodnih sporazumov med Skupnostjo in zadevno tretjo državo. Komisijo se spodbuja, da po potrebi predloži priporočila za pogajanja o ustreznih sporazumih s tretjimi državami, ki obravnavajo zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, ali da potrebna vprašanja obravnava v okviru drugih pogajanj s temi tretjimi državami.

- (21) Sprejeti bi bilo treba nadaljnje ukrepe, s katerimi bi zagotovili pregledne in nediskriminatorne tarife za dostop do prenosa. Navedene tarife bi morale veljati za vse uporabnike brez diskriminacije. Če se skladiščni objekti, skladiščna zmogljivost plinovoda ali sistemske storitve koristijo na dovolj konkurenčnem trgu, se dostop lahko dovoli na podlagi preglednih in nediskriminatornih tržnih mehanizmov.
- (22) Treba je zagotoviti neodvisnost operaterjev skladiščnih sistemov, da se izboljša dostop tretjih strani do objektov

za skladiščenje, ki so s tehničnega in/ali ekonomskega vidika potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa za oskrbo odjemalcev. Zato je primerno, da objekte za skladiščenje upravljajo pravno ločeni subjekti, ki imajo dejansko pravico odločanja o sredstvih, ki so potrebna za vzdrževanje, upravljanje in razvoj objektov za skladiščenje. Treba je tudi povečati preglednost v zvezi z zmogljivostmi skladiščenja, ki se ponudijo tretjim stranem, in sicer tako, da se države članice obveže, da opredelijo in objavijo nediskriminatoren in jasen okvir, ki za objekte za skladiščenje določa ustrezen ureditveni režim.

Zahteve po zaupnosti poslovno občutljivih podatkov so zlasti pomembne, kadar gre za strateško pomembne podatke ali če ima skladišče samo enega uporabnika.

- (23) Nediskriminatoren dostop do distribucijskega omrežja je odločilnega pomena za dostop do odjemalcev na malo-prodajnem trgu. Možnosti za diskriminacijo pri dostopu tretjih strani in naložbah so manjše na ravni distribucije kot na ravni prenosa, saj sta na ravni distribucije prezasedenost in vpliv interesov v zvezi s proizvodnjo na splošno manjša kot na ravni prenosa. Poleg tega je pravno in funkcionalno ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov v skladu z Direktivo 2003/55/ES obvezno šele od 1. julija 2007 in njegove učinke na notranji trg z zemeljskim plinom je treba še oceniti. Jasnejša določitev ter pravilno izvajanje in pozorno spremljanje trenutno veljavnih pravil o pravnem in funkcionalnem ločevanju lahko pripeljeta do dejanskega ločevanja. Da bi ustvarili enake pogoje v maloprodaji, bi bilo treba spremljati dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov in jim tako preprečiti, da bi svojo vertikalno integracijo izkoriščali za konkurenčni položaj na trgu, zlasti v zvezi z gospodinj-skimi in malimi negospodinj-skimi odjemalci.
- (24) Da bi majhne operaterje distribucijskih sistemov razbremenili nesorazmerne finančne in upravne obremenitve, bi morale države članice imeti možnost, da po potrebi takšna podjetja oprostitjo zahtev po pravnem ločevanju distribucije.
- (25) Direktiva 2003/55/ES je uvedla zahtevo, da države članice vzpostavijo regulatorje s specifičnimi pristojnostmi. Vendar izkušnje kažejo, da je učinkovitost regulacije pogosto omejena, ker regulatorji niso dovolj neodvisni od vlade ter nimajo zadostnih pooblastil in diskrecije. Zato je Evropski svet na zasedanju 8. in 9. marca 2007 v Bruslju Komisijo pozval, naj pripravi zakonodajne predloge za nadaljnjo uskladitev pooblastil in krepitev neodvisnosti nacionalnih energetskih regulatorjev. Treba bi bilo predvideti možnost, da so ti nacionalni regulativni organi pristojni za sektorja električne energije in plina.

- (26) Notranji trg bo pravilno deloval le, če bodo lahko energetski regulatorji odločali o vseh ustreznih regulativnih vprašanjih in če bodo popolnoma neodvisni od kakršnih koli drugih javnih ali zasebnih interesov. To pa ne preprečuje sodnega ali parlamentarnega nadzora v skladu z ustavnim pravom držav članic. Poleg tega tudi dejstvo, da proračun regulatorja odobri zakonodajalec, ne ovira proračunske samostojnosti.
- (27) Da bi vsem akterjem na trgu, vključno z novimi udeleženci, omogočili dejanski dostop do trga, so potrebni nediskriminatorni izravnalni mehanizmi, ki odražajo stroške. To bi bilo treba doseči z vzpostavitvijo preglednih, tržno zasnovanih mehanizmov za oskrbo in nabavo plina, ki jih narekujejo zahteve po izravnavi. Nacionalni regulativni organi bi morali odigrati aktivno vlogo pri zagotavljanju, da bodo izravnalne tarife nediskriminatorne in da bodo odražale stroške. Hkrati bi bilo treba predvideti ustrezne spodbude, s katerimi bi uravnotežili dovajanje in odjem plina ter preprečili ogrožanje sistema.
- (28) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost določati ali potrditi tarife ali metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega ali operaterja(-ev) distribucijskega sistema ali operaterja sistema za utekočinjeni zemeljski plin (UZP) ali na podlagi predloga, o katerem se ta/ti operater(-ji) dogovori (-jo) z uporabniki omrežja. Pri izvajanju teh nalog bi morali nacionalni regulativni organi zagotoviti, da bodo tarife za prenos in distribucijo nediskriminatorne in da bodo odražale stroške, ter pri tem upoštevali mejne stroške omrežja, ki se jim je dolgoročno mogoče izogniti z ukrepi na področju uravnavanja povpraševanja.
- (29) Energetski regulatorji bi morali imeti pooblastila, na podlagi katerih bi v zvezi s podjetji plinskega gospodarstva sprejemali zavezujoče odločitve, jim nalagali učinkovite, sorazmerne in odvrtačilne kazni ali pa predlagali, naj navedenim podjetjem takšne kazni naloži pristojno sodišče. Regulativne organe bi bilo treba pooblastiti tudi, da ne glede na uporabo pravil o konkurenci sprejemajo ustrezne ukrepe za spodbujanje učinkovite konkurence, ki je nujna za pravilno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom. Vzpostavitev programov za sprostitev plina je eden od možnih ukrepov za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotovitev pravičnega delovanja trga. Energetski regulatorji bi morali imeti tudi pooblastila, da bi prispevali k zagotavljanju visokih standardov javnih storitev v skladu z odpiranjem trga, varstva ranljivih odjemalcev in dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo potrošnikov. Navedene določbe ne bi smele posegati v pooblastila Komisije v zvezi z uporabo pravil o konkurenci, tudi preverjanjem združitve z razsežnostjo Skupnosti, ter v pravila glede notranjega trga, kot je prosti pretok kapitala.
- Neodvisni organ, pri katerem se lahko pritoži stranka, ki jo je prizadela odločitev nacionalnega regulatorja, bi lahko bilo sodišče ali drug pravosodni organ, pristojen za sodne presoje.
- (30) Močno bi bilo treba spodbujati naložbe v večje nove infrastrukture, hkrati pa zagotoviti pravilno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom. Da bi povečali pozitivne učinke izvzetih infrastrukturnih projektov na konkurenco in zanesljivost oskrbe, je treba raziskati tržni interes v načrtovalni fazi projekta in izvajati pravila upravljanja prezasedenosti. Če je infrastruktura nameščena na ozemlju več držav članic, bi morala Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ustanovljena z Uredbo (ES) št. .../2009 Evropskega parlamenta in Sveta⁽¹⁾ („Agencija“), kot zadnjo možnost obravnavati zahteve za izvzetje ter tako bolje upoštevati njegove čezmejne posledice in olajšati upravno obravnavo. Poleg tega bi bilo zaradi izredno velikega profila tveganj pri konstrukciji takih izvzetih velikih infrastrukturnih projektov treba podjetjem z interesi na področju dobave in proizvodnje pri zadevnih projektih omogočiti začasna delna odstopanja od pravil o popolnem ločevanju. To bi moralo zaradi zanesljivosti oskrbe veljati zlasti za nove plinovode v Skupnosti, ki prenašajo plin iz tretjih držav v Skupnost.
- (31) Notranji trg z zemeljskim plinom trpi pomanjkanje likvidnosti in preglednosti, ki ovira učinkovito dodeljevanje sredstev, upravljanje s tveganji in vstop novih akterjev. Treba bi bilo povečati zaupanje v trg, njegovo likvidnost in število udeležencev, zato bi bilo treba tudi okrepiti regulativni nadzor nad podjetji, ki se ukvarjajo z dobavo plina. Take zahteve ne bi smele posegati v veljavno zakonodajo Skupnosti o finančnih trgih in bi morale biti z njo skladne. Energetski regulatorji in regulatorji finančnih trgov morajo sodelovati, da drug drugemu omogočijo pregled nad zadevnimi trgi.
- (32) Preden Komisija sprejme smernice, ki nadaljnje opredelijo vodenje evidence, Agencija in Odbor evropskih zakonodajalcev za vrednostne papirje („CESR“) skupaj preučita vsebino teh smernic in Komisiji ustrezno svetujeta. Agencija in CESR bi morala skupaj tudi nadalje preučiti, ali bi morale za transakcije pogodb o dobavi plina in izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom veljati zahteve glede preglednosti pred in/ali po trgovanju in kakšna naj bi bila vsebina teh zahtev, ter ustrezno svetovati.
- (33) Zaradi zanesljivosti oskrbe bi bilo treba spremljati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem v posamezni državi članici, spremljanju pa naj bi sledilo poročilo o razmerah na ravni Skupnosti, pri tem pa bi bilo treba

⁽¹⁾ ULL ...

- upoštevati zmogljivost medsebojnih povezav med območji. Takšno spremljanje bi bilo treba izvesti dovolj zgodaj, da bi omogočilo sprejetje ustreznih ukrepov, če bi bila zanesljivost oskrbe ogrožena. Izgradnja in vzdrževanje potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostmi medsebojnih povezav, bi morala prispevati k zagotavljanju nemotene oskrbe s plinom.
- (34) Države članice bi morale ob upoštevanju zahtev glede potrebne kakovosti poskrbeti za to, da bi bioplinu, plinu, pridobljenemu iz biomase, ali drugim vrstam plina zagotovile nediskriminatoren dostop do plinskega sistema, pod pogojem, da je takšen dostop trajno združljiv s tehničnimi pravili in varnostnimi standardi. S pravili in standardi, pri katerih bi upoštevali tudi kemične lastnosti plinov, bi zagotovili, da je te pline tehnično mogoče vnašati in jih varno prenašati prek sistema za zemeljski plin.
- (35) Dolgoročne pogodbe še naprej ostajajo pomemben element pri oskrbi držav članic s plinom in bi jih bilo treba ohraniti kot eno od možnosti, ki so na voljo dobaviteljem plina, če ne spodbujajo ciljev te direktive in so združljive s Pogodbo, vključno s predpisi o konkurenci. Zato je pri načrtovanju oskrbe in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva treba upoštevati dolgoročne pogodbe.
- (36) Da bi ohranili visoka merila javnih storitev v Skupnosti, morajo države članice Komisijo redno obveščati o vseh ukrepih za uresničitev ciljev te direktive. Komisija bi morala redno objavljati poročila, v katerih bi analizirala ukrepe, sprejete na nacionalni ravni za izpolnitev ciljev v zvezi z javnimi storitvi, in primerjala njihovo učinkovitost, da bi lahko pripravila priporočila v zvezi z ukrepi za doseganje visokih standardov javnih storitev, ki jih bo treba sprejeti na nacionalni ravni.
- Države članice bi morale odjemalcem zagotoviti, da bodo ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po primernih cenah. Ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za zaščito končnih odjemalcev, se lahko razlikujejo glede na to, ali so namenjeni gospodinjskim odjemalcem ali malim in srednje velikim podjetjem.
- (37) Spoštovanje obveznosti javnih storitev je osnovna zahteva te direktive in pomembno je, da direktiva določa skupne minimalne standarde, ki jih spoštujejo vse države članice, pri čemer so upoštevani cilji glede zaščite odjemalcev, zanesljivosti oskrbe, varstva okolja in enakovrednih ravni konkurenčnosti v vseh državah članicah. Pomembno je, da je mogoče obveznost javnih storitev razlagati na nacionalni osnovi ob upoštevanju nacionalnih okoliščin in v skladu z zakonodajo Skupnosti.
- (38) Ukrepi, ki jih države članice izvajajo za uresničitev ciljev glede ekonomske in socialne kohezije, lahko med drugim vključujejo zlasti zagotavljanje ustreznih ekonomskih spodbud z uporabo vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti, kjer to ustreza. Takšna orodja lahko zajemajo mehanizme odgovornosti za jamstvo potrebnih investicij.
- (39) Če ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, predstavljajo državno pomoč po členu 87(1) Pogodbe, morajo države članice o tem obvestiti Komisijo v skladu s členom 88(3) Pogodbe.
- (40) Zahteve glede javnih storitev in skupne minimalne standarde, ki izhajajo iz njih, je treba nadalje okrepiti ter tako zagotoviti, da konkurenca koristi vsem potrošnikom. Ključni vidik pri dobavi energije odjemalcem je dostop do podatkov o porabi, ki morajo biti na voljo odjemalcem, tako da lahko konkurente povabijo, da pripravijo ponudbo na podlagi teh podatkov. Potrošniki bi morali imeti tudi pravico do pravilne obveščenosti o svoji porabi energije. Redni podatki o stroških energije bodo spodbujali k varčevanju energije, saj bodo dajali odjemalcem neposredne povratne informacije o učinkih naložb v energetske učinkovitost in drugačnega ravnanja.
- (41) Da bi prispevali k zanesljivosti oskrbe in hkrati ohranili duh solidarnosti med državami članicami, zlasti v primeru krize na področju energetske oskrbe, je pomembno, da se zagotovi okvir za regionalno sodelovanje v duhu solidarnosti. Če se države članice tako odločijo, lahko duh solidarnosti temelji predvsem in pretežno na tržno zasnovanih mehanizmi.
- (42) Da bi podpirale vzpostavitev notranjega trga z zemeljskim plinom, bi morale države članice spodbujati integracijo svojih nacionalnih trgov ter sodelovanje operaterjev sistemov na ravni Skupnosti in regionalni ravni.
- (43) Regulativni organi bi morali prav tako zagotavljati informacije trgu, da Komisiji omogočijo, da opravlja svojo nalogo opazovanja in nadzorovanja notranjega trga z zemeljskim plinom in njegov kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni razvoj, vključno z vidiki kot so ponudba in povpraševanje, infrastrukture za prenos in distribucijo, čezmejna trgovina, naložbe, veleprodajne in potrošniške cene, likvidnost trga, okoljske izboljšave in izboljšanje učinkovitosti.
- (44) Ker cilja te direktive, in sicer vzpostavitev popolnoma delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker ta cilj lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.

- (45) Po Uredbi (ES) št. .../2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina ⁽¹⁾ Komisija lahko sprejme smernice za doseganje potrebne stopnje usklajenosti. Takšne smernice, ki so zavezujoči izvedbeni ukrepi, so – tudi pri nekaterih določbah te direktive – koristno sredstvo, ki ga je mogoče po potrebi hitro prilagoditi.
- (46) Ukrepe, potrebni za izvajanje te direktive, bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽²⁾.
- (47) Zlasti bi bilo treba Komisiji podeliti pooblastila za sprejetje potrebnih smernic za zagotovitev minimalne stopnje usklajenosti, ki je potrebna, da se doseže cilj te direktive. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem z novimi nebitvenimi določbami, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.
- (48) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje ⁽³⁾ se države članice poziva, da za lastne potrebe in v interesu Skupnosti pripravijo tabele, ki naj kar najbolj nazorno prikazujejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos, ter da te tabele objavijo.
- (49) Glede na obseg sprememb Direktive 2003/55/ES je zaradi jasnosti in racionalnosti zaželeno, da se zadevne določbe prenovijo in z novo direktivo združijo v enotno besedilo.
- (50) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih zlasti priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

Vsebina, področje uporabe in opredelitev pojmov

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

1. Direktiva določa skupna pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina. Določa pravila glede organizacije in delovanja sektorja zemeljskega plina, dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri izdaji dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina in obratovanje sistemov.

⁽¹⁾ ULL ...

⁽²⁾ ULL 184, 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

2. Pravila, ki jih ta direktiva določa za zemeljski plin, vključno z UZP, veljajo tudi za bioplin in plin, pridobljen iz biomase, ali druge vrste plinov, če je takšne pline tehnično mogoče varno vbrizgati v sistem zemeljskega plina in ga prek njega prenašati.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od naslednjih dejavnosti: pridobivanje, prenos, distribucija, dobava, nakup ali skladiščenje zemeljskega plina, vključno z UZP, in je odgovorna za komercialne, tehnične in/ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev;
- (2) „pridobivalno cevovodno omrežje“ pomeni cevovod ali omrežje, uporabljeno in/ali zgrajeno kot del projekta za pridobivanje nafte ali plina ali se uporablja za prenos zemeljskega plina od enega ali več takih projektov do obrata za pripravo ali terminala ali do končnega obalnega pristajalnega terminala;
- (3) „prenos“ pomeni transport zemeljskega plina po visokotlačnem plinovodnem omrežju za namenom dostave odjemalcem, vendar ne po pridobivalnem cevovodnem omrežju in ne vključuje dobave;
- (4) „operater prenosnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti prenosa in je odgovorna za obratovanje prenosnega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanje in po potrebi za njegov razvoj na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer je ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po transportu plina;
- (5) „distribucija“ pomeni transport zemeljskega plina po lokalnih ali regionalnih plinovodnih omrežjih za namenom oskrbe odjemalcev, vendar ne vključuje dobave;
- (6) „operater distribucijskega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti distribucije in je odgovorna za obratovanje distribucijskega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za njegov razvoj na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer je ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji plina;
- (7) „dobava“ pomeni prodajo odjemalcem, vključno z nadaljnjo prodajo zemeljskega plina, vključno z UZP;
- (8) „dobavitelj“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnost dobave;
- (9) „skladišče“ pomeni objekt za skladiščenje zemeljskega plina, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva in/ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno z delom obrata za UZP, ki se uporablja za skladiščenje, razen tistega dela, ki je namenjen dejavnostim pridobivanja, in razen objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;

- (10) „operater skladiščnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti skladiščenja in je odgovorna za delovanje skladišča;
- (11) „obrat za UZP“ pomeni terminal, ki se uporablja za utekočinjanje zemeljskega plina, ali uvoz, raztovarjanje in ponovno uplinjanje UZP in vključuje sistemske storitve in prehodna skladišča, ki so nujni pri postopku ponovnega uplinjanja in kasnejšem dovajanju plina v prenosni sistem, vendar ne sme vključevati nobenega dela terminalov za UZP, ki se uporablja za skladiščenje;
- (12) „operater sistema za UZP“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti utekočinjanja zemeljskega plina ali dejavnosti uvoza, raztovarjanja in ponovnega uplinjanja UZP, in je odgovorna za upravljanje obrata za UZP;
- (13) „sistem“ pomeni prenosno omrežje, distribucijsko omrežje, obrat za UZP oziroma skladišče, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva in/ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno s skladiščno zmogljivostjo plinovoda in njenimi objekti, ki opravljajo sistemske storitve, ter s tistimi objekti povezanih podjetij, ki so potrebni za zagotavljanje dostopa do prenosa, distribucije in UZP;
- (14) „sistemske storitve“ pomenijo vse storitve, ki so nujne za zagotavljanje dostopa do in obratovanje prenosnih omrežij, distribucijskih omrežij, obratov za UZP in/ali skladišč, vključno z izravnavo obremenitve in mešanjem, vendar ne vključujejo objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
- (15) „skladiščna zmogljivost plinovoda“ pomeni skladiščenje plina s kompresijo v prenosnih in distribucijskih sistemih, vendar ne vključuje naprav, ki so rezervirane za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
- (16) „povezani sistem“ pomeni več sistemov, ki so povezani drug z drugim;
- (17) „povezovalni plinovod“ pomeni prenosni plinovod, ki prečka ali povezuje meje dveh držav članic izključno zaradi povezave nacionalnih prenosnih omrežij teh držav članic;
- (18) „neposredni plinovod“ pomeni plinovod zemeljskega plina, ki dopolnjuje povezani sistem;
- (19) „integrirano podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;
- (20) „vertikalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje ali skupino podjetij plinskega gospodarstva, v katerih lahko nadzor izvaja ista oseba ali iste osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, UZP ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave zemeljskega plina;
- (21) „horizontalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno od dejavnosti pridobivanja, prenosa, distribucije, dobave ali skladiščenja zemeljskega plina in neplinsko dejavnost;
- (22) „povezana podjetja“ pomenijo hčerinska podjetja v smislu člena 41 Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih, ki temelji na členu 44(2)(g) (*) Pogodbe (¹), in/ali povezana podjetja v smislu člena 33(1) navedene direktive in/ali podjetja, ki pripadajo istim delničarjem;
- (23) „uporabniki sistema“ pomenijo pravne ali fizične osebe, ki dobavljajo v sistem ali ki se jim dobavlja iz sistema;
- (24) „odjemalci“ pomenijo trgovce ali končne odjemalce zemeljskega plina ali podjetja plinskega gospodarstva, ki kupujejo zemeljski plin;
- (25) „gospodinjiski odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo zemeljski plin za svojo lastno rabo v gospodinjstvu;
- (26) „negospodinjiski odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo zemeljski plin, ki ni namenjen za rabo v lastnem gospodinjstvu;
- (27) „končni odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo zemeljski plin za svojo lastno rabo;
- (28) „upravičeni odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki lahko kupujejo plin od dobavitelja po lastni izbiri v smislu člena 36;
- (29) „trgovci na debelo“ pomenijo pravne ali fizične osebe razen operaterjev prenosnih sistemov in operaterjev distribucijskih sistemov, ki kupujejo zemeljski plin za nadaljnjo prodajo znotraj ali zunaj sistema, kjer imajo sedež;
- (30) „dolgoročno načrtovanje“ pomeni dolgoročno načrtovanje oskrbovalnih in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva za zadostitev povpraševanja po zemeljskem plinu iz sistema, z namenom zagotoviti raznolike dobavne vire in zanesljivo oskrbo odjemalcev;
- (31) „nastajajoči trg“ pomeni državo članico, v kateri je bila prva trgovska dobava v okviru prve dolgoročne pogodbe za oskrbo z zemeljskim plinom izvršena pred manj kot 10 leti;
- (32) „zanesljivost“ pomeni zanesljivost dobave in oskrbe z zemeljskim plinom ter tehnično varnost;
- (33) „nova infrastruktura“ pomeni infrastrukturo, ki ni bila dokončana do začetka veljavnosti te direktive;
- (34) „pogodba o dobavi plina“ pomeni pogodbo za dobavo zemeljskega plina, ne vključuje pa izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom;
- (35) „izvedeni finančni instrument za trgovanje s plinom“ pomeni finančni instrument, opredeljen v točkah 5, 6 ali 7 oddelka C Priloge I k Direktivi 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov (²), če se ta instrument nanaša na zemeljski plin;
- (36) „nadzor“ pomeni kakršne koli pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki vsak zase ali skupaj in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva v podjetju, zlasti z:
- (a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;

(*) Naslov Direktive 83/349/EGS je bil prilagojen zaradi upoštevanja preštevilčenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno sklicevanje je bilo na člen 54(3)(g).

(¹) UL L 193, 18.7.1983, str. 1.

(²) UL L 145, 30.4.2004, str. 1.

- (b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja.

POGLAVJE II

Splošna pravila za organizacijo sektorja

Člen 3

Obveznosti javnih storitev in varstvo odjemalcev

1. Države članice na podlagi svoje institucionalne organiziranosti in ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti zagotavljajo, da podjetja plinskega gospodarstva brez poseganja v odstavek 2 delujejo skladno z načeli te direktive z namenom oblikovanja konkurenčnega, zanesljivega in sonaravnega trga z zemeljskim plinom ter teh podjetij ne diskriminirajo glede pravic ali obveznosti.

2. Ob doslednem spoštovanju ustreznih določb Pogodbe, zlasti njenega člena 86, lahko države članice zaradi splošnega gospodarskega interesa naložijo podjetjem, ki delujejo v plinskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na zanesljivost, vključno z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, vključno z učinkovito rabo energije in varstvom podnebja. Te obveznosti so jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive ter morajo podjetjem plinskega gospodarstva v Skupnosti zagotavljati enak dostop do domačih potrošnikov. V zvezi z zanesljivostjo oskrbe, učinkovito rabo energije/uravnavanjem povpraševanja in za uresničitev okoljskih ciljev, navedenih v tem odstavku, lahko države članice uvedejo dolgoročno načrtovanje in pri tem upoštevajo možnost želje tretjih strani za dostop do sistema.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo končne odjemalce in zagotovijo visoko raven varstva potrošnikov in poskrbijo zlasti za ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito socialno najbolj ogroženih odjemalcev, vključno z ustreznimi ukrepi, s katerimi se skuša preprečiti njihov odklop. V tej zvezi lahko sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito odjemalcev, ki so priključeni na omrežje plina na oddaljenih območjih. Države članice lahko imenujejo zasilnega dobavitelja odjemalcem, ki so priključeni na plinsko omrežje. Zagotoviti morajo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede preglednosti splošnih pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov. Države članice upravičnim odjemalcem zagotovijo dejansko možnost zamenjave dobavitelja. Vsaj kar zadeva gospodinjске odjemalce, morajo ti ukrepi vključevati tudi ukrepe, navedene v Prilogi I.

4. Države članice uvedejo ustrezne ukrepe za izpolnitev ciljev glede socialne in gospodarske kohezije in varstva okolja, ki lahko vključujejo sredstva za boj proti podnebnim spremembam, in zanesljivosti oskrbe. Ti ukrepi lahko zajemajo zlasti zagotavljanje zadostnih gospodarskih spodbud z uporabo, kjer to ustreza, vseh obstoječih nacionalnih instrumentov in instru-

mentov Skupnosti za vzdrževanje in izgradnjo potrebne omrežne infrastrukture, skupaj z zmogljivostmi za medsebojno povezovanje.

5. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb iz člena 4 v zvezi z distribucijo, če bi uporaba teh določb pravno ali dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene podjetjem plinskega gospodarstva splošnega gospodarskega pomena, in če to ne vpliva na razvoj trgovanja v taki meri, da bi bilo to v nasprotju z interesi Skupnosti. Interesi Skupnosti vključujejo med drugim konkurenco za upravičene odjemalce v skladu s to direktivo in členom 86 Pogodbe.

6. Države članice morajo po tem, ko bodo začele izvajati to direktivo, obvestiti Komisijo o vseh ukrepih, ki jih sprejmejo za izpolnitev obveznosti v zvezi javnimi storitvami, vključno z varstvom potrošnikov in okolja, in o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi takšnih ukrepov potrebno odstopanje od določb te direktive ali ne. Komisijo nato vsaki dve leti obveščajo o vseh spremembah takšnih ukrepov, ne glede na to, ali je zaradi tega potrebno odstopanje od te direktive ali ne.

Člen 4

Postopek za izdajo dovoljenj

1. Če se za gradnjo ali obratovanje objektov za zemeljski plin zahteva dovoljenje (npr: licenca, energetska dovoljenja, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, izdajo dovoljenje za gradnjo oziroma obratovanje takih naprav, plinovodov in z njimi povezane opreme na svojem ozemlju, skladno z odstavki od 2 do 4. Države članice ali pristojni organ, ki ga imenujejo, lahko na isti podlagi izdajo dovoljenja za dobavo zemeljskega plina in za trgovce na debelo.

2. Države članice, ki imajo sistem dovoljenj, določijo objektivna in nediskriminatorna merila, ki jih mora izpolnjevati podjetje, ki zaprosi za dovoljenje za gradnjo oziroma upravljanje naprav za zemeljski plin ali za dovoljenje za oskrbo z zemeljskim plinom. Nediskriminatorna merila in postopki za izdajo dovoljenj se objavijo.

3. Države članice zagotovijo, da je prosilec obveščen o razlogih zavrnitve vloge za pridobitev dovoljenja ter da so ti razlogi objektivni in nediskriminatorni. Razlogi za takšno zavrnitev se pošljejo Komisiji v vednost. Države članice uvedejo postopek, ki prosilcu omogoča pritožbo zoper tako zavrnitev.

4. Za razvoj novo oskrbovanih območij in za učinkovito obratovanje nasploh ter brez poseganja v člen 37 lahko države članice zavrnejo izdajo novega dovoljenja za gradnjo in obratovanje distribucijskih plinovodnih sistemov na določenem območju, potem ko so takšni sistemi zgrajeni ali se nameravajo graditi na tem območju in če obstoječa ali načrtovana zmogljivost ni dovolj izkoriščena.

Člen 5

Spremljanje zanesljivosti oskrbe

Države članice zagotovijo spremljanje zanesljivosti oskrbe. Če države članice to ocenijo kot primerno, lahko to nalogo zaupajo regulativnim organom iz člena 44(1). Takšno spremljanje pokriva zlasti ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na nacionalnem trgu, raven predvidenega prihodnjega povpraševanja in razpoložljivih zalog, predvidene dodatne zmogljivosti, ki se načrtujejo ali gradijo, ter kakovost in raven vzdrževanja omrežij, kakor tudi ukrepe ob konični obremenitvi in izpadu enega ali več dobaviteljev. Pristojni organi vsako leto do 31. julija objavijo poročilo s pregledom ugotovitev, ki so rezultat spremljanja teh vprašanj, in kakršne koli sprejete ali predvidene ukrepe, ki zadevajo ta vprašanja, ter to poročilo takoj pošljejo Komisiji.

Člen 6

Regionalna solidarnost

1. Da bi zagotovili zanesljivo oskrbo na notranjem trgu z zemeljskim plinom, države članice sodelujejo z namenom spodbujanja regionalne in dvostranske solidarnosti.
2. Takšno sodelovanje vključuje razmere, katerih kratkoročna posledica so ali verjetno bodo resne motnje v dobavi, ki prizadejejo državo članico. Vključuje:
 - (a) usklajevanje nacionalnih nujnih ukrepov iz člena 8 Direktive Sveta 2004/67/ES z dne 26. aprila 2004 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom ⁽¹⁾;
 - (b) določitev in po potrebi razvoj ali nadgradnjo povezav za električno energijo in zemeljski plin, ter
 - (c) pogoje in praktične podrobnosti za medsebojno pomoč.
3. Komisija je obveščena o takšnem sodelovanju.
4. Komisija lahko sprejme smernice za regionalno sodelovanje v duhu solidarnosti. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 7

Spodbujanje regionalnega sodelovanja

1. Države članice sodelujejo med seboj, da bi svoje nacionalne trge povezale vsaj na regionalni ravni. Države članice zlasti spodbujajo sodelovanje operaterjev prenosnih omrežij na regionalni ravni ter usklajenost svojega pravnega in regulativnega okvira. Geografska območja, na katera se nanaša to regionalno sodelovanje, vključujejo geografska območja, opredeljena v skladu s členom 12(3) Uredbe (ES) št. .../2009. To sodelovanje lahko zajema tudi druga geografska območja.

⁽¹⁾ UL L 127, 29.4.2004, str. 92.

2. Države članice z izvajanjem te direktive zagotovijo, da imajo operaterji prenosnih sistemov za dodeljevanje zmogljivosti in preverjanje zanesljivosti omrežja enega ali več integriranih sistemov na regionalni ravni, ki zajemajo dve ali več držav članic.

3. Če operaterji vertikalno integriranih prenosnih sistemov sodelujejo pri skupnem podjetju, ustanovljenem zaradi izvajanja sodelovanja, skupno podjetje oblikuje in izvaja program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe, ki bodo sprejeti za zagotovitev, da se prepreči diskriminatorno in protikonkurenčno ravnanje. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev cilja preprečitve diskriminatornega in protikonkurenčnega ravnanja. Odobri ga Agencija. Upoštevanje zastavljenih ciljev programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost operaterjev vertikalno integriranih prenosnih sistemov.

Člen 8

Tehnična pravila

Države članice zagotovijo, da so tehnična varnostna merila določena ter da so izdelana in javnosti dostopna tehnična pravila, ki določajo minimalne tehnične projektne in obratovalne zahteve za priključitev na sistem za UZP, skladišč, drugih prenosnih in distribucijskih sistemov ter neposrednih plinovodov. Ta tehnična pravila zagotavljajo interoperabilnost sistemov ter so objektivna in nediskriminatorna. Sporočiti jih je treba Komisiji v skladu s členom 8 Direktive 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov ter tehničnih predpisov o storitvah informacijske družbe ⁽²⁾.

POGLAVJE III

Prenos, skladiščenje in UZP

Člen 9

Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov

1. Države članice zagotovijo, da od ... (*):
 - (a) vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema;
 - (b) ista oseba oziroma iste osebe ne smejo:
 - (i) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njima, ali

⁽²⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 37.

(*) Datum za prenos te direktive plus eno leto, torej 30 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

- (ii) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim;
- (c) ista oseba oziroma osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in
- (d) ista oseba ne more biti član nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri podjetju, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.

2. Pravice iz točk (b) in (c) odstavkov 1 vključujejo zlasti:

- (a) pravico do izvrševanja glasovalnih pravic, ali
- (b) pravico do imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje.

3. Za namene točke (b) odstavka 1 pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ vključuje pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave“ v smislu Direktive 2009/.../ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ⁽¹⁾, pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ pa vključujeta pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ v smislu Direktive 2009/.../ES.

4. Države članice lahko dovolijo odstopanja od točk (b) in (c) odstavka 1 do ... (*), če operaterji prenosnega sistema niso del vertikalno integriranega podjetja.

5. Obveznost iz točke (a) odstavka 1 tega člena se šteje za izpolnjeno, če dve ali več podjetij, ki imajo v lasti prenosne sisteme, ustanovi skupno podjetje, ki deluje kot operater zadevnih prenosnih sistemov v dveh ali več državah članicah. Nobeno drugo podjetje ne more biti del tega skupnega podjetja, razen če je bilo odobreno v skladu s členom 15 kot samostojni operater sistema ali kot neodvisni operater prenosnega sistema za namene poglavja IV.

6. Če je oseba iz točk (b), (c) in (d) odstavka 1 država članica ali drug javni organ, se dva ločena javna organa, ki izvajata nadzor nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom na eni strani in nad podjetjem, ki opravlja dejavnost na področju proizvodnje ali dobave na drugi strani, za namene izvajanja tega člena ne štejeta za isto osebo ali osebi.

7. Države članice zagotovijo, da se poslovno občutljivi podatki iz člena 16, s katerimi razpolagajo operater prenosnega

sistema, ki je bil del vertikalno integriranega podjetja, in njegovo osebje, ne posredujejo podjetjem, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave.

8. Če je na dan ... (**) prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se držav članic lahko odloči, da ne bo uporabljala odstavka 1.

V tem primeru zadevna država članica:

- (a) imenuje neodvisnega operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 14, ali
- (b) ravna skladno z določbami poglavja IV.

9. Če je na dan ... (**) prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja ter obstaja ureditev, ki zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV, se država članica lahko odloči, da ne uporabi odstavka 1.

10. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 9 tega člena, se certificira v skladu s postopki iz člena 10(4), (5) in (6) te direktive ter člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009, v skladu s katerimi Komisija preveri, ali veljavna ureditev nedvomno zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV.

11. Vertikalno integriranemu podjetju, ki ima v lasti prenosni sistem, se v nobenem primeru ne sme preprečiti, da sprejme ukrepe za izpolnjevanje zahtev iz odstavka 1.

12. Podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, v nobenem primeru ne smejo prevzeti neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterji ločenega prenosnega sistema v državah članicah, ki uporabljajo odstavek 1.

Člen 10

Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

1. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema, se certificira v skladu s postopki iz odstavkov (4), (5) in (6) člena 10 te direktive ter člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009.

2. Podjetja, ki imajo v lasti prenosni sistem in ki jih je nacionalni regulativni organ v skladu s certifikacijskim postopkom spodaj certificiral, da izpolnjujejo zahteve iz člena 9, države članice odobrijo in imenujejo za operaterje prenosnega sistema. Imenovanje operaterjev prenosnega sistema se sporoči Komisiji in objavi v Uradnem listu Evropske unije.

⁽¹⁾ ULL ...

(*) Datum za prenos te direktive plus dve leti, torej 42 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

(**) Datum začetka veljavnosti te direktive.

3. Operaterji prenosnega sistema regulativni organ obvestijo o vseh načrtovanih transakcijah, zaradi katerih bi bila lahko potrebna ponovna preučitev skladnosti z zahtevami iz člena 9.

4. Regulativni organi spremljajo, ali operaterji prenosnega sistema izpolnjujejo zahteve iz člena 9. Da zagotovi izpolnjevanje teh zahtev, začnejo certifikacijski postopek:

- (a) po prejemu obvestila s strani operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 3;
- (b) na lastno pobudo, če so seznanjeni s tem, da bi bile lahko zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnega sistema ali operaterji prenosnega sistema kršen člen 9, ali če imajo utemeljen razlog za domnevo, da je do take kršitve že prišlo, ali
- (c) na utemeljeno zahtevo Komisije.

5. Regulativni organi sprejmejo odločitev glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema ali od datuma zahteve Komisije. Po preteku tega roka se šteje, da je bilo certificiranje odobreno. Izrecna odločitev ali tihi pristanek regulativnega organa lahko začne učinkovati šele po zaključku postopka iz odstavka 6.

6. Izrecno odločitev ali tihi pristanek v zvezi s certificiranjem operaterja prenosnega sistema regulativni organ takoj posreduje Komisiji, skupaj z vsemi zadevnimi podatki, ki se nanašajo na odločitev. Komisija postopa v skladu s postopkom iz člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009.

7. Regulativni organi in Komisija lahko od operaterjev prenosnega sistema in podjetij, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih nalog iz tega člena.

8. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

Člen 11

Certificiranje v zvezi s tretjimi državami

1. Če certificiranje zahteva lastnik prenosnega sistema ali operater prenosnega sistema, ki ga nadzoruje oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav, regulativni organ o tem obvesti Komisijo.

Regulativni organ tudi nemudoma obvesti Komisijo o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

2. Operaterji prenosnega sistema obvestijo regulativni organ o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

3. Regulativni organ sprejme osnutek odločitve glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema. Certificiranje se zavrne, če:

- (a) zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9 ter
- (b) regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu organu, ki ga je imenovala država članica, ni bilo dokazano, da odobritev certificiranja ne bo ogrozila zanesljivosti oskrbe države članice in Skupnosti z energijo. Pri preučitvi tega vprašanja regulativni ali drugi imenovani pristojni organ upošteva:
 - (i) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;
 - (ii) pravice in obveznosti držav članic do te tretje države, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njo, če so v skladu s pravom Skupnosti, in
 - (iii) druge posebne lastnosti primera in zadevne tretje države.

4. Regulativni organ Komisijo nemudoma seznani z odločitvijo in z vsemi ustreznimi informacijami v zvezi z njo.

5. Država članica zagotovi, da regulativni organ in/ali imenovani pristojni organ iz točke (b) odstavka 3 pred sprejetjem odločitve regulativnega organa o certificiranju Komisijo zaprosi za mnenje o tem, ali:

- (a) zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9 ter
- (b) lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo.

6. Komisija zahtevo iz odstavka 5 preuči takoj po prejemu. Komisija v dveh mesecih po prejemu zahteve izda mnenje nacionalnemu regulativnemu organu ali imenovanemu pristojnemu organu, če je ta zaprosil za mnenje.

Komisija lahko pri pripravi mnenja zaprosi za stališče Agencijo, državo članico in zainteresirane strani. V tem primeru se dvomesečni rok podaljša še za dva meseca.

Če Komisija v roku iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

7. Pri ocenjevanju, ali bo nadzor osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav ogrozil zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, Komisija upošteva:

- (a) posebne lastnosti primera in zadevne tretje države ali tretjih držav ter

(b) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo ali tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe.

8. Nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju v dveh mesecih po izteku roka iz odstavka 6. Nacionalni regulativni organ pri sprejetju končne odločitve v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Države članice imajo v vsakem primeru pravico, da certificiranje zavrnejo, če menijo, da bi njegova odobritev ogrozila zanesljivost oskrbe države članice z energijo. Če je država članica za oceno točke (b) odstavka 3 imenovala drugi pristojni organ, lahko od nacionalnega regulativnega organa zahteva, da sprejme končno odločitev v skladu z oceno tega pristojnega organa. Končna odločitev regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj.

9. Nobena določba v tem členu ne sme vplivati na pravico držav članic, da v skladu z zakonodajo Skupnosti izvajajo nacionalni pravni nadzor, da bi tako zaščitile legitimne interese javne varnosti.

10. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

11. Ta člen se z izjemo točke (a) odstavka 3 tega člena uporablja tudi za države članice, za katere velja odstopanje iz člena 48.

Člen 12

Imenovanje operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetja plinskega gospodarstva, ki ima v lasti skladišča ali obrate za UZP, da imenuje enega ali več operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP za obdobje, ki ga določijo države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarske ravnotežja.

Člen 13

Naloge operaterjev prenosnega sistema, skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP

1. Vsak operater prenosnega sistema, skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP:

(a) obratuje z varnimi, zanesljivimi in učinkovitimi napravami za prenos, skladiščenje in/ali obrati za UZP, jih vzdržuje in razvija glede na gospodarske razmere, ter pri tem ustrezno pozornost nameni okolju;

(b) ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;

(c) posreduje kateremu koli drugemu operaterju prenosnega sistema, operaterju skladiščnega sistema, operaterju sistema za UZP in/ali operaterju distribucijskega sistema dovolj informacij, da se lahko zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki bo združljiv z varnim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema, in

(d) uporabnikom sistema zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

2. Pravila, ki jih operaterji prenosnih sistemov sprejmejo za izravnavo v prenosnem sistemu plina, skupaj s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v njihovem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, so objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev prenosnega sistema za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov v skladu z načini, združljivimi s členom 40(6), in se objavijo.

3. Države članice lahko od operaterjev prenosnih sistemov zahtevajo, da izpolnjujejo minimalne zahteve glede vzdrževanja in razvoja prenosnih sistemov, tudi glede zmogljivosti za medsebojno povezovanje.

4. Operaterji prenosnih sistemov nabavljajo energijo, ki jo potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih.

Člen 14

Samostojni operaterji sistemov

1. Če je prenosni sistem na dan ... (*) v lasti vertikalno integriranega podjetja, se lahko države članice odločijo, da ne uporabijo člena 9(1) in imenujejo samostojnega operaterja sistema na predlog lastnika prenosnega sistema. Takšno imenovanje mora potrditi Komisija.

2. Države članice lahko samostojnega operaterja sistema odobrijo in imenujejo samo pod naslednjimi pogoji:

(a) kandidat za operaterja je dokazal, da izpolnjuje zahteve iz člena 9(1)(b), (c) in (d);

(b) kandidat za operaterja je dokazal, da ima na voljo zahtevana finančna sredstva ter tehnične, fizikalne in človeške vire, da lahko opravlja naloge iz člena 13;

(c) kandidat za operaterja se je obvezal, da se bo držal 10-letnega razvojnega načrta omrežja, ki ga spremlja regulativni organ;

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

(d) lastnik prenosnega sistema je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz odstavka 5. V ta namen predloži vse osnutke pogodbenih dogovorov s podjetjem kandidatom in katerim koli drugim zadevnim subjektom;

(e) kandidat za operaterja je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz Uredbe (ES) št. .../2009, vključno s sodelovanjem operaterjev prenosnega sistema na evropski in regionalni ravni.

3. Podjetja, ki so jih nacionalni regulativni organi certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz členov 11 in 14(2), države članice odobrijo in imenujejo za samostojne operaterje sistemov. Uporablja se certifikacijski postopek bodisi iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št./2009 (*) bodisi iz člena 11 te direktive.

4. Vsak samostojni operater sistema je odgovoren za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani, tudi za pobiranje plačil za dostop in prezasedenost, upravljanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, z načrtovanjem naložb pa tudi zagotavlja, da je sistem dolgoročno sposoben zagotoviti razumnemu povpraševanju. Pri razvoju prenosnega sistema je samostojni operater sistema odgovoren za načrtovanje (tudi za postopek izdaje energetskega dovoljenja), izgradnjo in začetek obratovanja novih zmogljivosti. V ta namen samostojni operater sistema deluje kot operater prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Lastniki prenosnega sistema niso odgovorni za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani ali za načrtovanje naložb.

5. Če je bil imenovan samostojni operater sistema, lastnik prenosnega sistema:

- (a) ustrezno sodeluje s samostojnim operaterjem sistema, ga podpira pri izvajanju njegovih nalog in mu pri tem zlasti zagotavlja vse potrebne informacije;
- (b) financira naložbe, za katere se odloči samostojni operater sistema in jih potrdi regulativni organ, ali da soglasje, da jih financira katera druga zainteresirana stran, tudi samostojni operater sistema. Tako financiranje mora odobriti regulativni organ, ki se pred odobritvijo posvetuje z lastnikom prenosnega sistema in drugimi zainteresiranimi stranmi;
- (c) zagotavlja kritje obveznosti v zvezi s sredstvi omrežja, razen obveznosti v zvezi z nalogami samostojnega operaterja sistema, in
- (d) zagotavlja jamstva za lažje financiranje širitve omrežja, razen naložb, pri katerih je v skladu s točko (b) dal soglasje, da jih financira katera koli zainteresirana stran, tudi samostojni operater sistema.

6. V tesnem sodelovanju z regulativnim organom se ustreznemu nacionalnemu organu za konkurenco podelijo vsa ustrezna pooblastila za učinkovito spremljanje, ali lastnik prenosnega sistema izpolnjuje obveznosti iz odstavka 5.

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

Člen 15

Ločevanje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema

1. Lastnik prenosnega sistema, za katerega je bil imenovan samostojni operater sistema, in operater skladiščnega sistema, ki so del vertikalno integriranega podjetja, so neodvisni od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo in skladiščenjem, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.

Ta člen se uporablja samo za objekte za skladiščenje, ki so tehnično in/ali gospodarsko potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa do sistema za oskrbo odjemalcev v skladu s členom 32.

2. Za zagotovitev neodvisnosti lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema iz odstavka 1 veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so neposredno ali posredno odgovorni za vsakodnevno pridobivanje in dobavo zemeljskega plina;
- (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, odgovornih za vodenje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema, upoštevajo na način, ki jim omogoči neodvisno delovanje;
- (c) operater skladiščnega sistema ima, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejansko pravico odločanja o sredstvih, ki so potrebna za upravljanje, vzdrževanje in razvoj objektov za skladiščenje. To ne izključuje obstoja ustreznih usklajevalnih mehanizmov za zaščito pravice matičnega podjetja do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 40(6). To matičnemu podjetju omogoča predvsem potrditev letnega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta operaterja skladiščnega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice dajanja navodil za vsakodnevne operacije ali za posamezne odločitve o gradnji ali nadgradnji objektov za skladiščenje, ki ne presega pogojev potrjenega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta, in
- (d) lastnik prenosnega sistema in operater skladiščnega sistema oblikujeta program za zagotovitev skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotavljata ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za spremljanje izvajanja programa za zagotovitev skladnosti, pošlje regulativnemu organu letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi.

3. Komisija lahko sprejme smernice, ki naj bi zagotovile, da lastnik prenosnega sistema in operater skladiščnega sistema dosledno in učinkovito izpolnjujeta odstavek 2 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju ne bistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 16

Zaupnost podatkov, ki velja za operaterje prenosnih sistemov in lastnike prenosnih sistemov

1. Brez poseganja v člen 29 ali druge pravne dolžnosti razkritja podatkov vsak operater prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP ter vsak lastnik prenosnega sistema varuje tajnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečuje diskriminatorno razkrivanje poslovno koristnih podatkov o svojih dejavnostih. Predvsem pa ne razkriva poslovno občutljivih podatkov drugim delom podjetja, razen če je to potrebno za izvedbo poslovne transakcije. Zaradi doslednega spoštovanja pravil o ločevanju podatkov države članice zagotovijo, da lastnik prenosnega sistema, in v primeru operaterja kombiniranega sistema tudi operater distribucijskega sistema, ter ostali deli podjetja nimajo skupnih služb, kot so skupne pravne službe, z izjemo izključno upravnih služb ali služb za infomacijsko tehnologijo.

2. Operater prenosnega sistema, operaterji skladiščnih sistemov in/ali operaterji sistemov za UZP pri prodaji ali nabavi zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne zlorablja poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani v okviru zagotavljanja dostopa do sistema ali pogajanja o njem.

POGLAVJE IV

Neodvisni operater prenosnega sistema

Člen 17

Sredstva, oprema, osebje in identiteta

1. Operaterji prenosnih sistemov imajo vse človeške, tehnične, fizične in finančne vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti po tej direktivi in opravljanje dejavnosti prenosa zemeljskega plina, zlasti:

- (a) sredstva, potrebna za dejavnost prenosa zemeljskega plina, vključno s prenosnim sistemom, so v lasti operaterja prenosnega sistema;
- (b) osebje, potrebno za dejavnost prenosa zemeljskega plina, vključno z opravljanjem vseh nalog družbe, je zaposleno pri operaterju prenosnega sistema;

(c) noben del vertikalno integriranega podjetja ne sme drugemu delu podjetja dajati v najem svojega osebja ali zanj opravljati storitev ali najemati osebja, zaposlenega v drugem delu tega podjetja, ali opravljati storitev, ki jih opravlja drugi del podjetja. Operater prenosnega sistema pa lahko opravlja storitev za vertikalno integrirano podjetje, če:

(i) opravljanje teh storitev ni diskriminatorno do uporabnikov sistema, je vsem uporabnikom sistema na voljo pod enakimi pogoji, pogoji pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurence pri proizvodnji ali dobavi, in

(ii) je pogoje za opravljanje storitev odobril regulativni organ;

(d) brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20 vertikalno integrirano podjetje operaterju prenosnega sistema da na voljo ustrezne finančne vire za prihodnje naložbene projekte in/ali za nadomestitev obstoječih sredstev v zadostnem času in na ustrezno zahtevo operaterja prenosnega sistema.

2. Dejavnost prenosa zemeljskega plina vključuje poleg tistih iz člena 13 vsaj še naslednje naloge:

- (a) zastopanje operaterja prenosnega sistema ter stike s tretjimi stranmi in regulativnimi organi;
- (b) zastopanje operaterja prenosnega sistema v Evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov za plin („ENTSO za plin“);
- (c) podeljevanje in upravljanje dostopa za tretje strani, pri čemer ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema;
- (d) pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom, tudi plačil za dostop in plačil za izravnavo za systemske storitve, kot je obdelava plina, nakup storitev (stroški izravnave, energija za izgube);
- (e) obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in ekonomičnega prenosnega sistema;
- (f) načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmogljivosti sistema, da zadosti razumnemu povpraševanju, in zanesljivosti oskrbe;
- (g) vzpostavitev ustreznih mešanih družb, tudi z enim ali več operaterji prenosnih sistemov, izmenjava plina in drugimi ustreznimi akterji za napredek pri vzpostavljanju regionalnih trgov ali olajšanje procesa liberalizacije, ter
- (h) vse skupne storitve, tudi pravne, računovodske in informacijske.

3. Operaterji prenosnih sistemov so pravno organizirani kot družbe z omejeno odgovornostjo iz člena 1 Direktive Sveta 68/151/EGS ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Prva direktiva Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L 65, 14.3.1968, str. 8).

4. Operater prenosnega sistema v celostni podobi svojega podjetja, komunikacijah, trženju blagovne znamke in objektih ne ustvarja zmede v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

5. Operater prenosnega sistema ne deli sistemov ali opreme informacijske tehnologije, fizičnih objektov in sistemov za varnostni dostop z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja niti ne uporablja istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo informacijske tehnologije in sisteme za varnostni dostop.

6. Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

Člen 18

Neodvisnost operaterja prenosnega sistema

1. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20 ima operater prenosnega sistema:

- (a) neodvisno od vertikalno integriranega podjetja dejanske pravice sprejemanja odločitev v zvezi s sredstvi, potrebnimi za obratovanje, vzdrževanje ali razvoj omrežja, in
- (b) pooblastilo za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala.

2. Operater prenosnega sistema vedno ravna tako, da zagotovi, da ima sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje prenosa ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in ekonomskega prenosnega sistema.

3. Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, nimajo neposredno ali posredno v lasti delnic operaterja prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema nima neposredno ali posredno v lasti delnic nobenega hčerinskega podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki se opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ter ne prejema dividend tega hčerinskega podjetja in nima drugih finančnih koristi od tega podjetja.

4. Splošna struktura upravljanja in statut družbe operaterja prenosnega sistema zagotavljata dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Vertikalno integrirano podjetje ne določa, neposredno ali posredno, konkurenčnega ravnanja operaterja prenosnega sistema pri njegovih vsakodnevnih dejavnostih in upravljanju omrežja ali pri dejavnostih, potrebnih za pripravo 10-letnega načrta za razvoj omrežja na podlagi člena 22.

5. Operaterji prenosnih sistemov pri opravljanju svojih nalog iz členov 13 in 17(2) te direktive ter pri upoštevanju

členov 13(1), 14(1)(a), člena 16(2), (3) in (5), člena 18(6) ter člena 21(1) Uredbe (ES) št. .../2009 različne osebe ali subjekte obravnavajo brez diskriminacije ter ne omejujejo, izkrivljajo ali preprečujejo konkurence na področju proizvodnje ali dobave.

6. Vsi komercialni in finančni odnosi med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, tudi posojila operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju, so v skladu s tržnimi pogoji. Operater prenosnega sistema vodi natančno evidenco takšnih komercialnih in finančnih odnosov ter regulativnemu organu na zahtevo omogoči dostop do njih.

7. Operater prenosnega sistema regulativnemu organu predloži v odobritev vse komercialne in finančne sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.

8. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o finančnih virih iz člena 17(1)(d), ki so na voljo za prihodnje naložbene projekte in/ali nadomestilo obstoječih sredstev.

9. Vertikalno integrirano podjetje se vzdrži vsakršnih dejanj, ki bi operaterja prenosnega sistema ovirala pri izpolnjevanju obveznosti iz tega poglavja ali nanj vplivala, ter od operaterja prenosnega sistema ne zahteva, da mora od vertikalno integriranega podjetja pridobiti dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.

10. Zadevna država članica odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema podjetje, ki ga je regulativni organ certificiral kot skladno z zahtevami tega poglavja. Uporablja se bodisi certifikacijski postopek iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. .../2009 ali člena 11 te direktive.

Člen 19

Neodvisnost osebja in upravljanje operaterja prenosnega sistema

1. Odločitve v zvezi z imenovanjem in ponovnim imenovanjem, delovnimi razmerami, plačilom in prenehanjem mandata oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema, imenovan v skladu s členom 20.

2. Regulativni organ je obveščen o identiteti in pogojih, ki veljajo za mandat, trajanju in prenehanju mandata oseb, ki jih za imenovanje ali ponovno imenovanje za osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, in/ali člane uprave operaterja prenosnega sistema določi nadzorni organ, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata. Ti pogoji in odločitve iz odstavka 1 postanejo zavezujoči le, če jim regulativni organ v treh tednih po obvestilu ne nasprotuje.

Regulativni organ lahko nasprotuje odločitvam iz odstavka 1:

Člen 20

(a) če se pojavijo dvomi o strokovni neodvisnosti imenovane osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člana uprave ali

Nadzorni organ

(b) v primeru predčasnega prenehanja mandata, če se pojavijo dvomi o upravičenosti takšnega predčasnega prenehanja.

3. V obdobju treh let pred imenovanjem osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere velja ta odstavek, niso imeli nobene strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnega odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali katerim koli njegovim delom ali njegovimi delničarji s kontrolnim deležem razen operaterja prenosnega sistema.

Prvi pododstavek se uporablja za večino oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema.

Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere se določbe iz prvega pododstavka ne uporabljajo, niso opravljale nobene upravne ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju vsaj šest mesecev pred imenovanjem.

4. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobene druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem drugem delu vertikalno integriranega podjetja ali poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

5. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter uslužbenci operaterja prenosnega sistema nimajo neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in od njega ne dobivajo nobenih finančnih koristi. Njihovo plačilo ni odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja, ki niso operater prenosnega sistema.

6. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema imajo v primeru predčasnega konca svojega mandata zagotovljeno dejansko pravico do pritožbe pri regulativnemu organu.

7. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema nimajo poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in nimajo poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

8. Drugi pododstavek odstavka 3 in odstavek 7 se uporabljata za vse osebe, ki skrbijo za izvršno upravljanje, in za tiste, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

1. Operater prenosnega sistema ima nadzorni organ, ki je odgovoren za sprejemanje odločitev, ki lahko bistveno vplivajo na vrednost sredstev delničarjev v operaterju prenosnega sistema, zlasti odločitev v zvezi z odobritvijo letnih in dolgoročnejših finančnih načrtov, stopnjo zadolževanja operaterja prenosnega sistema in zneskom dividend, ki se razdelijo delničarjem. Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne vključujejo odločitev, povezanih z vsakodnevnimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja in z dejavnostmi, ki so potrebne za pripravo 10-letnega načrta za razvoj omrežja v skladu s členom 22.

2. Nadzorni organ sestavljajo člani, ki predstavljajo vertikalno integrirano podjetje, delničarje tretjih strani in, če tako določa ustrezna zakonodaja države članice, druge zainteresirane strani, kot so uslužbenci operaterja prenosnega sistema.

3. Prvi pododstavek člena 19(2), prvi pododstavek člena 19(3) in člen 19(4) do (7) se uporabljajo vsaj za enega člana manj kot polovico članov nadzornega organa.

Točka (a) drugega pododstavka člena 19(2) se uporablja za vse člane nadzornega organa.

Člen 21

Program za zagotavljanje skladnosti in nadzornik za skladnost

1. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih sistemov pripravijo in izvajajo program za zagotavljanje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotovijo ustrezno spremljanje izpolnjevanja tega programa. Program za zagotavljanje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev. Odobriti ga mora regulativni organ. Brez poseganja v pristojnosti nacionalnega regulatorja izvajanje programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost.

2. Nadzorni organ imenuje nadzornika za skladnost. Nadzornik za skladnost je lahko fizična ali pravna oseba. Za nadzornika za skladnost se uporablja člen 19(2) do (7). Regulativni organ lahko nasprotuje imenovanju nadzornika za skladnost zaradi nezadostne neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti.

3. Nadzornik za skladnost je zadolžen za:

(a) spremljanje izvajanja programa za zagotavljanje skladnosti;

(b) pripravo letnega poročila, v katerem so določeni ukrep za izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti, ki ga predloži regulativnemu organu;

- (c) poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil o programu za zagotavljanje skladnosti in njegovem izvajanju;
- (d) uradno obveščanje regulativnega organa o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti, in
- (e) poročanje regulativnemu organu o komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.

4. Nadzornik za skladnost predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v omrežje predloži regulativnemu organu. To naredi najpozneje takrat, ko jih upravljalni organ in/ali pristojni poslovodni organ operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.

5. Če vertikalno integrirano podjetje na generalni skupščini ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki ga je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržujejo naložbe v omrežje, nadzornik za skladnost o tem poroča regulativnemu organu.

6. Pogoje, ki veljajo za mandat, oziroma zaposlitvene pogoje za nadzornika za skladnost odobri regulativni organ; s temi pogoji se zagotovi njegova neodvisnost.

7. Nadzornik za skladnost redno ustno ali pisno poroča regulativnemu organu in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.

8. Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje vseh sestankov upravljalnih ali poslovnih organov operaterja prenosnega omrežja, sestankov nadzornega organa in generalne skupščine. Nadzornik za skladnost se udeležuje vseh sestankov, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:

- (a) pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe (ES) št. .../2009, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami v zvezi z dostopom tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo in usklajevanjem sekundarnih trgov;
- (b) projekti za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih omrežij, tudi naložbe v nove prometne povezave, povečanje zmogljivosti in izboljšanje uporabe obstoječih zmogljivosti;
- (c) nakupi ali prodaja energije, ki so potrebni za delovanje prenosnega sistema.

9. Nadzornik za skladnost spremlja, ali operater prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz člena 16.

10. Nadzornik za skladnost ima dostop do vseh ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter do vseh informacij, ki so potrebne za opravljanje njegove naloge.

11. Nadzorni organ lahko po predhodni odobritvi regulativnega organa razreši nadzornika za skladnost.

12. Nadzornik za skladnost ima dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema brez vnaprejšnjega obvestila.

Člen 22

Razvoj omrežja in pristojnosti glede naložbenih odločitev

1. Operaterji prenosnih sistemov vsako leto po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi regulativnemu organu predložijo 10-letni razvojni načrt omrežja, ki temelji na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju. Načrt vsebuje učinkovite ukrepe za zagotovitev ustreznosti sistema in zanesljivosti oskrbe.

2. 10-letni razvojni načrt omrežja zlasti:

- (a) za udeležence na trgu opredeli pglavitne infrastrukture za prenos, ki jih je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;
- (b) vsebuje vse že določene naložbe in opredeli nove naložbe, ki jih je v naslednji desetih letih treba izvesti, in
- (c) zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

3. Operater prenosnega sistema pri pripravi 10-letnega načrta za razvoj omrežja oblikuje tudi razumne predpostavke o razvoju proizvodnje, oskrbe, porabe in izmenjav z drugimi državami, pri tem pa upošteva naložbene načrte za regionalna omrežja in omrežja, ki pokrivajo celotno Skupnost, ter naložbene načrte za skladišča in obrate za ponovno uplinjanje UZP.

4. Regulativni organ se o 10-letnem načrtu za razvoj omrežja posvetuje z vsemi dejanskimi in možnimi uporabniki sistema, in sicer na odprt in pregleden način. Od oseb ali podjetij, ki izjavijo, da so možni uporabniki sistema, se lahko zahteva, da svoje trditve utemeljijo. Regulativni organ objavi rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah.

5. Regulativni organ preuči, ali 10-letni razvojni načrt omrežja pokriva vse potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je ta v skladu z nezavezujočim 10-letnim načrtom za razvoj omrežja Skupnosti iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. .../2009. Če obstajajo kakršni koli dvomi glede skladnosti z nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom za razvoj omrežja Skupnosti, se regulativni organ o tem posvetuje z agencijo. Regulativni organ lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da spremeni svoj načrt.

6. Regulativni organ spremlja in ocenjuje izvajanje 10-letnega načrta za razvoj omrežja.

7. V primeru, ko operater prenosnega sistema zaradi razlogov, ki niso višji razlogi in nad katerimi nima nadzora, ne izvede naložbe, ki jo je bilo v skladu z 10-letnim razvojnim načrtom omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, države članice zagotovijo, da mora regulativni organ izvesti vsaj enega od naslednjih ukrepov in tako zagotovi, da se zadevna naložba izvede, če je še vedno pomembna na podlagi najnovejšega 10-letnega razvojnega načrta omrežja:

- (a) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da izvede zadevno naložbo, ali
- (b) organizira razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za navedene naložbe, ali
- (c) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme povečanje kapitala za financiranje potrebnih naložb ter neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.

Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz točke (b) prvega pododstavka, lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme eno ali več od naslednjega:

- (a) financiranje s strani katere koli tretje strani;
- (b) izgradnjo s strani katere koli tretje strani;
- (c) sam zgradi zadevne nove naprave; ali
- (d) sam upravlja zadevne nove naprave.

Operater prenosnega sistema vlagateljem zagotovi vse informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe, nove naprave poveže s prenosnim omrežjem in si na splošno v največji možni meri prizadeva, da olajša izvajanje naložbenega projekta.

Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ.

8. Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz prvega pododstavka odstavka 7, stroške navedenih naložb krijejo zadevni predpisi o tarifi.

Člen 23

Pristojnosti odločanja glede priključevanja skladišč, obratov za ponovno uplinjanje UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem

1. Operaterji prenosnih sistemov morajo vzpostaviti in objaviti pregledne in učinkovite postopke in tarife za nediskriminatorno priključevanje skladišč, obratov za ponovno uplinjanje UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem. Postopke odobri regulativni organ.

2. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti priključitve novega skladišča, obrata za ponovno uplinjanje UZP ali industrijskega odjemalca na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljivih zmogljivosti omrežja ali dodatnih stroškov, povezanih s potrebnim povečanjem zmogljivosti. Operater prenosnega sistema mora za novo priključitev zagotoviti zadostno vhodno in izhodno zmogljivost.

POGLAVJE V

Distribucija in dobava

Člen 24

Imenovanje operaterjev distribucijskih sistemov

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetij, ki imajo v lasti distribucijske sisteme ali so zanje odgovorna, da imenujejo enega ali več operaterjev distribucijskih sistemov za čas, ki ga morajo določiti države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarsko ravnotežje, in zagotovijo, da operaterji distribucijskih sistemov delujejo v skladu s členi 25, 26 in 27.

Člen 25

Naloge operaterjev distribucijskih sistemov

1. Vsak operater distribucijskega sistema v ekonomičnih pogojih obratuje, vzdržuje in razvija varen, zanesljiv in učinkovit sistem z obveznim upoštevanjem varovanja okolja.

2. V nobenem primeru ne diskriminira med posameznimi uporabniki omrežja ali vrstami uporabnikov omrežja, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij.

3. Vsak operater distribucijskega sistema posreduje drugim operaterjem distribucijskih sistemov, operaterju prenosnega sistema, operaterju sistema za UZP in/ali operaterju skladiščnega sistema dovolj informacij, s katerimi zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki sta združljiva z zanesljivim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema.

4. Operater distribucijskega sistema posreduje uporabnikom sistema informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

5. Če je operater distribucijskega sistema odgovoren za izravnavo odstopanj distribucijskega sistema za plin, morajo biti pravila, ki jih sprejme v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, vključno s pravili in tarifami operaterjev distribucijskih sistemov za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu z načini, združljivimi s členom 40(6), ter se objavijo.

Člen 26

Ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov

1. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po lastniškem ločevanju nad sredstvi distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

2. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev iz odstavka 1 neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev. Da bi to zagotovili, se uporabljajo naslednja minimalna merila:

(a) osebe, ki so odgovorne za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije pridobivanja, prenosa in dobave zemeljskega plina;

(b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;

(c) operater distribucijskega sistema mora imeti, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. Operater distribucijskega sistema mora imeti za izpolnjevanje teh nalog na voljo potrebne vire, tudi človeške, tehnične, finančne in fizične vire. To ne bi smelo onemogočati obstoja ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravic do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 40(6). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta operaterja distribucijskega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih daljnovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu, in

(d) operater distribucijskega sistema mora oblikovati program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti, nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema, pošlje regulativnemu organu iz člena 38(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi. Nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema je popolnoma neodvisen in ima dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema in morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog.

3. Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, države članice zagotovijo, da se dejavnosti operaterja distribucijskega sistema spremljajo, tako da svoje vertikalne integracije ne more izkrivljati za izkrivljanje konku-

rence. Zlasti se vertikalno integrirani operaterji distribucijskega sistema izogibajo temu, da bi s svojimi dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjali zmedo v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

4. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile odstavkov 1, 2 in 3 v integriranih podjetjih plinskega gospodarstva, ki oskrbujejo manj kot 100 000 odjemalcev.

Člen 27

Zahteve glede zaupnosti za operaterje distribucijskih sistemov

1. Brez poseganja v člen 29 ali druge pravne obveznosti razkritja podatkov vsak operater distribucijskega sistema varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in prepreči, da bi se podatki o njegovih dejavnostih, ki bi lahko bili poslovno koristni, na diskriminatoren način razkrili.

2. Operaterji distribucijskih sistemov v zvezi s prodajo ali nabavo zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani, pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.

Člen 28

Operater kombiniranega sistema

Člen 26(1) ne preprečuje delovanja operaterja kombiniranega sistema prenosa, UPZ, skladiščenja in distribucije, če ta operater deluje v skladu s členom 9(1) ali členoma 14 in 15 ali poglavjem IV ali zanj velja člen 48(6).

POGLAVJE VI

Ločevanje in preglednost računovodskih izkazov

Člen 29

Pravica do vpogleda v računovodske izkaze

1. Države članice ali pristojni organ, ki ga za to imenujejo, vključno z regulativnimi organi iz člena 38(1) in organi za reševanje sporov iz člena 33(3), imajo pravico do vpogleda v računovodske izkaze podjetij plinskega gospodarstva, kakor je določeno v členu 30, če jih potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

2. Države članice in imenovani pristojni organi, vključno z regulativnimi organi iz člena 38(1) in organi za reševanje sporov, varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov. Države članice lahko predvidijo razkritje takšnih podatkov, če jih pristojni organi potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

Člen 30

Ločevanje računovodskih izkazov

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da bodo računovodski izkazi podjetij plinskega gospodarstva skladni z odstavki 2 do 5 tega člena. Kadar podjetja plinskega gospodarstva izkoristijo možnost odstopanja od te določbe na podlagi člena 48(2) in (4), v skladu s tem členom vodijo vsaj svoje notranje izkaze.

2. Podjetja plinskega gospodarstva ne glede na sistem lastništva ali pravno obliko pripravijo, predložijo v revizijo in objavijo svoje letne računovodske izkaze v skladu z določbami nacionalne zakonodaje o letnih računovodskih izkazih družb z omejeno odgovornostjo, sprejetimi na podlagi Četrte direktive Sveta 78/660/EGS z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 44(2)(g) Pogodbe (*) (¹).

Podjetja, ki zakonsko niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, morajo njihovo kopijo hraniti na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

3. Podjetja plinskega gospodarstva v svojem internem računovodstvu vodijo ločene računovodske izkaze za svoje prenosne, distribucijske, UZP in skladiščne dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se prepreči diskriminacija, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Vodijo tudi računovodske izkaze, ki so lahko konsolidirani, za druge plinske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo, UZP ali skladiščenjem. Do 1. julija 2007 vodijo ločene računovodske izkaze za dejavnosti dobave upravičenim odjemalcem in dejavnosti dobave neupravičenim odjemalcem. V računovodskih izkazih navedejo prihodek iz lastništva prenosnega ali distribucijskega omrežja. Po potrebi vodijo konsolidirane računovodske izkaze za neplinske dejavnosti. Notranji računovodski izkazi morajo za vsako dejavnost vključiti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. 4.

4. Pri reviziji iz odstavka 2 se zlasti preveri upoštevanje zahteve glede izogibanja diskriminaciji in navzkrižnemu subvencioniranju iz odstavka 3.

5. Brez poseganja v veljavna nacionalna računovodska pravila podjetja v svojih internih računovodstvih opredelijo pravila za razporejanje sredstev in obveznosti, porabe in dobička, ter za amortiziranje, ki jih upoštevajo pri pripravi ločenih računovodskih izkazov iz odstavka 3. Ta interna pravila se lahko spremenijo samo v izjemnih primerih. Take spremembe se navedejo in ustrezno utemeljijo.

6. Letni računovodski izkazi morajo v pojasnilih prikazati vse posle določenega obsega, opravljene s povezanimi podjetji.

(*) Naslov Direktive 78/660/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja ponovnega oštevilčenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napotilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

(¹) UL L 222, 14.8.1978, str. 11.

POGLAVJE VII

Organiziranje dostopa do sistema

Člen 31

Dostop tretjih strani do sistema

1. Države članice poskrbijo, da se za vse upravičene odjemalce, skupaj z dobavnimi podjetji, uvede sistem dostopa tretjih strank do prenosnega in distribucijskega sistema ter sistema za UZP na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. Države članice zagotovijo, da te tarife ali metodologije za njihov izračun pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 40 potrdi regulativni organ iz člena 38(1) in da se te tarife – in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

2. Operaterji prenosnih sistemov imajo dostop do omrežja drugih operaterjev prenosnih sistemov, če je to potrebno zaradi opravljanja njihovih dejavnosti, med drugim v zvezi s prenosom prek meja.

3. Določbe te direktive ne preprečujejo sklepanja dolgoročnih pogodb, če le-te izpolnjujejo predpise Skupnosti o konkurenci.

Člen 32

Dostop do skladišč

1. Za organiziranje dostopa do skladiščnih objektov in skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar je zagotovitev učinkovitosti dostopa do sistema nujna zaradi oskrbe odjemalcev iz tehničnih in/ali ekonomskih razlogov, in za organiziranje dostopa do sistemskih storitev, lahko države članice izberejo enega ali oba postopka iz odstavkov 3 in 4. Ta postopka delujeta skladno z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili. Države članice opredelijo in objavijo merila, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, ali je dostop do objektov za skladiščenje in skladiščnih zmogljivosti plinovodov tehnično in/ali ekonomsko potreben, da se zagotovi učinkovit dostop do sistema za oskrbo odjemalcev. Države članice objavijo ali zahtevajo od operaterjev skladiščnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov, da objavijo, kateri objekti za skladiščenje ali njihovi deli ter katere skladiščne zmogljivosti plinovodov so na voljo po različnih postopkih iz odstavkov 3 in 4.

2. Določbe iz odstavka 1 ne veljajo za sistemske storitve in za prehodna skladišča, ki so povezana z obrati za UZP in se uporabljajo pri postopku ponovnega uplinjanja in pri kasnejšem dovajanju plina v prenosni sistem.

3. Pri pogodbenem dostopu države članice storijo vse potrebno, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičenim odjemalcem znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezani sistem, omogočijo pogajanja za dostop do skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov, če to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Pogodbenice se morajo v dobri veri pogajati o dostopu do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev.

O pogodbah za dostop do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev morajo pogajanja potekati z ustreznimi operaterji skladiščnih sistemov ali podjetji plinskega gospodarstva. Države članice zahtevajo, da operaterji skladiščnih sistemov in podjetja plinskega gospodarstva objavijo glavne trgovske pogoje za uporabo skladišč, skladiščnih zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev do ... (*) in nato vsako leto.

4. V primeru reguliranega dostopa države članice storijo vse potrebno, da imajo podjetja plinskega gospodarstva in upravičeni odjemalci znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezan sistem, pravico dostopa do skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov ter drugih sistemskih storitev na podlagi objavljenih tarif in/ali drugih pogojev in obveznosti za uporabo takšnih skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Ta pravica dostopa za upravičene odjemalce lahko pomeni možnost sklenitve pogodb o dobavi s konkurenčnimi podjetji plinskega gospodarstva, ki niso lastnik in/ali operater sistema ali z njim povezanega podjetja.

Člen 33

Dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij

1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičenim odjemalcem ne glede na lokacijo zagotovijo dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij, skupaj z napravami za tehnične storitve v zvezi s takšnim dostopom, skladno s tem členom. Izjema so deli takšnega omrežja in naprav, ki se uporabljajo za lokalno obratovanje na mestu, kjer se pridobiva plin. O teh ukrepih obvestijo Komisijo skladno z določbami člena 53.

2. Dostop do omrežja iz odstavka 1 se zagotovi na način, ki ga določi država članica skladno z ustreznimi pravnimi instrumenti. Države članice si zastavijo naslednje cilje: pošten in odprt dostop do omrežja, doseganje konkurenčnega trga z zemeljskim plinom in preprečevanje zlorab prevladujočega položaja, ob upoštevanju zanesljivosti in rednosti oskrbe, zmogljivosti, ki so na razpolago oz. ki jih je mogoče razumno doseči, ter zaščite okolja. Upošteva se lahko naslednje:

- (a) potreba po zavrnitvi dostopa do omrežja, če gre za nezdružljivost tehničnih specifikacij, ki je ni mogoče razumno preseči;
- (b) potreba po izogibanju težavam, ki jih ni mogoče razumno preseči in lahko škodijo učinkovitemu sedanjemu in načrtovanemu prihodnjemu pridobivanju ogljikovodikov, skupaj s pridobivanjem iz nahajališč z mejno ekonomsko upravičenostjo;
- (c) potrebo po upoštevanju razumne in ustrezno utemeljene potrebe lastnika ali operaterja pridobivalnega cevovodnega

(*) 6 mesecev po datumu za izvedbo iz člena 33(1) Direktive 2003/55/ES.

omrežja za prenos in pripravo plina ter interesov vseh drugih uporabnikov pridobivalnega cevovodnega omrežja ali ustreznih naprav za pripravo ter naprav za pretovarjanje, ki bi bili lahko prizadeti, ter

- (d) potrebo po izvajanju zakonov in upravnih postopkov za izdajo dovoljenja za pridobivanje ali razvoj te dejavnosti v skladu z zakonodajo Skupnosti.

3. Države članice vzpostavijo mehanizme za reševanje sporov, vključno z organom, neodvisnim od pogodbenic, ki ima dostop do vseh ustreznih informacij, kar naj zagotavlja hitro reševanje sporov v zvezi z dostopom do pridobivalnega cevovodnega omrežja, ob upoštevanju meril iz odstavka 2 in števila pogodb, ki se pogajajo o dostopu do takšnih omrežij.

4. V čezmejnih sporih se uporabijo mehanizmi za reševanje sporov države članice, ki je pristojna za pridobivalno cevovodno omrežje, ki odkloni dostop. Če je v čezmejnih sporih več držav članic pristojnih za zadevno omrežje, se zadevne države članice posvetujejo za zagotovitev usklajene uporabe določb te direktive.

Člen 34

Zavrnitev dostopa

1. Podjetja plinskega gospodarstva lahko zavrnejo dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali če bi jim dostop do sistema onemogočil izvajanje naloženih obveznosti javnih storitev iz člena 3(2) ali zaradi resnih ekonomskih ali finančnih težav s pogodbami „vzemi ali plačaj“, in ob tem upoštevajo merila in postopke iz člena 47 ter nadomestno možnost, ki jo izbere država članica v skladu z odstavkom 1 tega člena. Razlogi za vsako tako zavrnitev morajo biti ustrezno utemeljeni.

2. Države članice lahko sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da podjetje plinskega gospodarstva, ki zavrne dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali pomanjkanja povezav, izvede potrebne razširitve, če je to gospodarno ali če je te razširitve potencialni odjemalec pripravljen plačati. Države članice takšne ukrepe sprejmejo takrat, kadar uporabljajo člen 4(4).

Člen 35

Nova infrastruktura

1. Nova plinska infrastruktura večjega obsega, tj. povezovalni plinovodi, obrati za UZP in skladišča, se lahko za omejeno obdobje na zahtevo izvzamejo iz določb členov 9, 31, 32 in 33 ter člena 40(6), (7) in (8) pod naslednjimi pogoji:

- (a) z investicijo se mora povečati konkurenca pri oskrbi s plinom in zanesljivost oskrbe;

- (b) raven tveganja, povezana z investicijo, mora dopuščati izvedbo investicije samo v primeru odobritve odstopanja;
- (c) lastnik infrastrukture mora biti pravna ali fizična oseba, ki je vsaj glede svoje pravne oblike ločena od operaterjev sistemov, v okviru katerih bo infrastruktura zgrajena;
- (d) stroški se morajo zaračunati uporabnikom zadevne infrastrukture;
- (e) izvzetje ne sme ovirati konkurence, učinkovitega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom ali učinkovitega obratovanja reguliranega sistema, na katerega je infrastruktura priključena.

2. Odstavek 1 se uporablja tudi za znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in za spremembe te infrastrukture, ki omogoča razvoj novih virov oskrbe s plinom.

3. Regulativni organ iz poglavja VIII lahko za vsak primer posebej odloča o izvzetju iz odstavkov 1 in 2.

4. Kadar je zadevna infrastruktura na ozemlju več držav članic, agencija izvaja naloge, ki jih regulativnim organom zadevnih držav članic nalaga ta člen. To velja le, kadar:

- (a) se zadevni regulativni organi niso dogovorili v šestih mesecih od datuma, ko je zahtevo za izvzetje prejel še zadnji od teh regulativnih organov, ali
- (b) je podana skupna zahteva zadevnih regulativnih organov.

Zadevni regulativni organi lahko skupaj zahtevajo, da se rok iz točke (a) pravega pododstavka podaljša za največ šest mesecev.

5. Izvzetje lahko zajema celotno zmogljivost ali del zmogljivosti nove infrastrukture ali obstoječe infrastrukture z znatno povečano zmogljivostjo.

Pri odločanju o odobritvi izvzetja se za vsak posamezen primer upošteva potreba po uvedbi pogojev glede trajanja izvzetja in nediskriminatornega dostopa do infrastrukture. Pri določanju teh pogojev je treba predvsem upoštevati dodatne zmogljivosti, ki bodo zgrajene, ali spremembo obstoječih zmogljivosti, časovni rok projekta in stanje v državi.

Pred odobritvijo izvzetja regulativni organ določi pravila in mehanizme za upravljanje in dodeljevanje zmogljivosti. Pravila zahtevajo, da se vse potencialne uporabnike infrastrukture povabi, da navedejo svoje interese pri pridobivanju zmogljivosti, preden se zmogljivosti dodelijo, tudi če gre za lastno rabo. Regulativni organ zahteva, da pravila upravljanja prezasedenosti vključujejo obveznost, v skladu s katero se neuporabljene zmogljivosti ponudijo na trgu, in da so uporabniki infrastrukture upravičeni do trgovanja s pridobljenimi zmogljivostmi na sekun-

darnem trgu. Regulativni organ pri ocenjevanju meril iz točk (a), (b) in (e) odstavka 1 upošteva rezultate tega postopka dodeljevanja zmogljivosti.

Odločitev o izvzetju, vključno z vsemi pogoji iz četrtega pododstavka tega odstavka, se ustrezno utemelji in objavi.

6. Ne glede na odstavek 3 države članice lahko določijo, da mora regulativni organ ali agencija, odvisno od primera, pristojnemu organu države članice za uradno odločitev predložiti svoje mnenje o zahtevi za izvzetje. To mnenje se objavi skupaj z odločitvijo.

7. Regulativni organ Komisiji takoj po prejemu vseh zahtev za izvzetje posreduje kopije teh zahtev. Pristojni organ Komisijo nemudoma seznani z odločitvijo in z vsemi ustreznimi informacijami, ki se nanašajo nanjo. Te informacije se Komisiji lahko predložijo v zbirni obliki, kar ji omogoča utemeljitev sprejete odločitve. Podatki zlasti vsebujejo:

- (a) podroben opis razlogov, na podlagi katerih je regulativni organ ali država članica odobrila izvzetje, skupaj s finančnimi informacijami, ki utemeljujejo potrebo po izvzetju;
- (b) opravljene analize o vplivu odobritve izvzetja na konkurenco in na učinkovito delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom;
- (c) razloge za časovno obdobje in delež celotne zmogljivosti zadevne plinske infrastrukture, za katero se izvzetje odobri;
- (d) v primeru izvzetja za povezovalne plinovode, rezultat posvetovanja z zadevnimi regulativnimi organi;
- (e) prispevek infrastrukture k raznolikosti oskrbe s plinom.

8. V dveh mesecih od prejema obvestila se lahko Komisija odloči, da od zadevnega regulativnega organa zahteva, da spremeni ali preklicke odločitve o odobritvi izvzetja. Ta dvomesečni rok se lahko podaljša za dva nadaljnja meseca, če Komisija potrebuje dodatne informacije. Ta dodatni rok začne teči dan po prejemu vseh podatkov. Začetni dvomesečni rok se lahko podaljša tudi s soglasjem Komisije in regulativnega organa.

Če zahtevani podatki niso predloženi v roku, predpisanem v zahtevku, se šteje, da je obvestilo preklicano, razen če se pred iztekom tega obdobja rok podaljša po privolitvi Komisije in regulativnega organa ali če regulativni organ Komisijo z ustrežno utemeljeno izjavo obvesti, da je po njegovem mnenju obvestilo popolno.

Regulativni organ ravna v skladu z odločitvijo Komisije o spremembi ali preklicu odločitve o izvzetju v roku enega meseca in o tem obvesti Komisijo.

Komisija poskrbi za zaupnost komercialno občutljivih podatkov.

Odobritev odločitve o izvzetju s strani Komisije preneha učinkovati dve leti po njenem sprejetju, če se do takrat izgradnja infrastrukture še ni začela, in pet let po njenem sprejetju, če infrastruktura do takrat še ni začela obratovati.

9. Komisija lahko sprejme smernice za uporabo pogojev, določenih v odstavku 1 tega člena in določi postopek za uporabo odstavkov 3, 5, 7 in 8 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 36

Odprtje trga in vzajemnost

1. Države članice zagotovijo, da se za upravičene odjemalce štejejo:

(a) do 1. julija 2004, upravičeni odjemalci iz člena 18 Direktive 98/30/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ⁽¹⁾. Države članice vsako leto do 31. januarja objavijo merila za določanje teh upravičenih odjemalcev;

(b) od 1. julija 2004, vsi negospodinjski odjemalci;

(c) po 1. juliju 2007, vsi odjemalci.

2. Da bi se izognili neuravnoteženosti pri odpiranju trgov s plinom:

(a) se pogodbe za dobavo, sklenjene z upravičenim odjemalcem v sistemu druge države članice, ne smejo prepovedati, če je odjemalec upravičen v obeh zadevnih sistemih, in

(b) če so posli, navedeni v točki (a), zavrtnjeni, ker je odjemalec upravičen samo v enem od obeh sistemov, lahko Komisija na zahtevo ene države članice iz obeh sistemov ob upoštevanju razmer na trgu in skupnega interesa naloži pogodbenici, ki odklanja dostop do sistema, da opravi zahtevano dobavo zemeljskega plina.

Člen 37

Neposredni plinovodi

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo:

(a) podjetjem plinskega gospodarstva s sedežem na njihovem ozemlju, da upravičene odjemalce oskrbijo po neposrednih plinovodih, in

(b) da upravičene odjemalce na njihovem ozemlju oskrbijo podjetja plinskega gospodarstva po neposrednih plinovodih.

⁽¹⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 1.

2. V okoliščinah, kjer se za gradnjo ali obratovanje neposrednih plinovodov zahteva dovoljenje (npr. licenca, energetska dovoljenje, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, določijo merila za odobritev energetskih dovoljenj za gradnjo ali obratovanje takšnih plinovodov na svojem ozemlju. Ta merila so objektivna, pregledna in nediskriminatorna.

3. Države članice lahko izdajo dovoljenje za gradnjo neposrednega plinovoda pogojujejo z zavrtnitvijo dostopa do sistema na podlagi člena 34 ali z uvedbo postopka za reševanje sporov v skladu s členom 40.

POGLAVJE VIII

Nacionalni regulativni organi

Člen 38

Imenovanje in neodvisnost regulativnih organov

1. Vsaka država članica na nacionalni ravni imenuje samo en nacionalni regulativni organ.

2. Odstavek 1 tega člena ne posega v imenovanje drugih regulativnih organov na regionalni ravni držav članic, če obstaja en visoki predstavnik, ki bo v skladu s členom 13(1) Uredbe (ES) št. .../2009 v okviru odbora regulatorjev agencije deloval kot zastopnik in kot oseba za stike na ravni Skupnosti.

3. Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena lahko država članica imenuje regulativne organe za manjše sisteme na geografsko ločenih območjih, katerih poraba v letu 2008 je predstavljala manj kot 3 % skupne porabe države članice, v kateri se nahaja. To odstopanje ne posega v imenovanje enega visokega predstavnika, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev agencije v skladu s členom 13(1) Uredbe (ES) št. .../2009 deloval kot zastopnik in kot oseba za stike na ravni Skupnosti.

4. Države članice zagotovijo neodvisnost regulativnega organa in poskrbijo, da svoja pooblastila izvaja nepristransko in pregledno. V ta namen države članice zagotovijo, da je regulativni organ pri opravljanju svojih regulativnih nalog, ki mu jih nalaga ta direktiva in z njo povezana zakonodaja:

(a) pravno ločen in funkcionalno neodvisen od vseh drugih javnih ali zasebnih subjektov,

(b) da njegovo osebje in osebe, odgovorne za njihovo upravljanje,

(i) delujejo neodvisno od kakršnih koli tržnih interesov, in

(ii) pri opravljanju svojih regulativnih nalog ne zahtevajo ali sprejemajo neposrednih navodil od katere koli vlade ali drugega javnega ali zasebnega subjekta. Ta zahteva ne posega v tesno sodelovanje, če je to ustrezno, z drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ali v splošne smernice politike, ki jih določijo vlada, ki niso povezane z regulativnimi pooblastili in nalogami iz člena 40.

5. Da zavarujejo neodvisnost regulativnega organa, države članice zlasti zagotovijo:

- (a) da lahko regulativni organ samostojno odloča, neodvisno od katerega koli političnega organa, da je samostojen pri izvrševanju proračuna in da pri opravljanju svojih dolžnosti razpolaga z zadostnimi človeškimi in finančnimi viri;
- (b) da je najvišje vodstvo regulativnega organa imenovano za obdobje vsaj petih let in je lahko pred koncem mandata funkcije razrešeno le, če ne izpolnjuje več pogojev iz tega člena ali če je storilo hujšo kršitev po nacionalni zakonodaji.

Člen 39

Splošni cilji regulativnega organa

Pri opravljanju regulativnih nalog, določenih v tej direktivi, regulativni organ v okviru svojih nalog in pooblastil, opredeljenih v členu 40, ter po potrebi v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove pristojnosti sprejme vse razumne ukrepe za doseganje naslednjih ciljev:

- (a) spodbujanje konkurenčnega, varnega in okoljsko trajnostnega notranjega trga z zemeljskim plinom v Skupnosti ter učinkovito odpiranje trga za vse odjemalce in dobavitelje v Skupnosti, in sicer v tesnem sodelovanju z agencijo, regulativnimi organi drugih držav članic in Komisijo;
- (b) razvoj konkurenčnih in pravilno delujočih regionalnih trgov v Skupnosti, da bi dosegli cilje iz točke (a);
- (c) odprava omejitev pri trgovanju z zemeljskim plinom med državami članicami, vključno z razvojem ustreznih zmogljivosti za čezmejni prenos, da bi zadostili povpraševanju in spodbudili integracijo nacionalnih trgov, kar lahko olajša pretok zemeljskega plina v Skupnosti;
- (d) spodbujanje razvoja varnih, zanesljivih in učinkovitih nedisriminatornih sistemov ter zadostnosti sistema;
- (e) omogočanje lažjega vključevanja novih proizvodnih zmogljivosti v omrežje, zlasti z odpravljanjem ovir, ki bi lahko novim udeležencem preprečile vstop na trg;
- (f) zagotavljanje ustreznih spodbud za operaterje sistemov in uporabnike sistemov, kratkoročno in dolgoročno, da bi povečali učinkovitost sistemov in spodbudili povezovanje trgov;
- (g) zagotavljanje učinkovitega delovanja nacionalnega trga ter spodbujanje učinkovite konkurence in varstva potrošnikov;
- (h) prispevanje k visokim standardom univerzalnih in javnih storitev za zemeljski plin, zaščiti ranljivih odjemalcev in učinkovitosti ukrepov za varstvo potrošnikov iz Priloge I.

Člen 40

Naloge in pooblastila regulativnega organa

1. Regulativni organ ima naslednje naloge:

- (a) zagotavljati, da operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov – po potrebi tudi lastniki sistema – ter podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagata ta direktiva in druga zadevna zakonodaja Skupnosti, vključno s čezmejnimi zadevami;
- (b) sodelovati z regulativnim organom ali organi zadevnih držav članic pri čezmejnih zadevah;
- (c) izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve agencije in Komisije;
- (d) enkrat na leto zadevnim organom držav članic, agenciji in Komisiji poročati o svojih dejavnostih in izpolnjevanju svojih nalog. Takšna poročila se nanašajo na sprejete ukrepe in dosežene rezultate v zvezi z nalogami iz tega člena;
- (e) preprečevati navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije, skladiščenja, UZP in dobave;
- (f) spremljati naložbene načrte operaterjev prenosnih sistemov in v letnem poročilu zagotoviti oceno naložbenega načrta operaterjev prenosnih sistemov glede njegove skladnosti z nezavezujočim 10-letnim načrtom omrežja za celotno Skupnost iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. .../2009;
- (g) spremljati upoštevanje predpisov o varnosti in zanesljivosti omrežja ter nadzorne standarde in zahteve glede kakovosti storitev omrežja;
- (h) spremljati raven preglednosti in zagotavljati, da podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti glede preglednosti;
- (i) spremljati raven odprtosti trga in konkurence pri veleprodaji in maloprodaji, vključno z borzami zemeljskega plina, cenami za gospodinske odjemalce, deležem odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, deležem odklopov in pritožbami gospodinskih odjemalcev, ter morebitno izkrivljanje ali omejevanje konkurence, pri čemer organom, pristojnim za konkurenco, zagotavljajo potrebne informacije in jih obveščajo o zadevnih primerih;
- (j) spremljati čas, ki ga operaterji za prenosnih sistemov in distribucijskih sistemov potrebujejo za priključitve in popravila;
- (k) spremljati in pregledovati pogoje za dostop do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovoda in drugih sistemskih storitev, kot je določeno v členu 32. Če je dostop do skladišč opredeljen v skladu s členom 32(3), ta naloga izključuje pregled tarif;
- (l) vsaj enkrat na leto objaviti priporočila glede skladnosti tarif za dobavo z določbami člena 3;

- (m) zagotoviti dostop do podatkov o porabi posameznih odjemalcev, razpoložljivost – pri neobvezni uporabi – usklajene oblike podatkov o porabi na nacionalni ravni in dostop do podatkov v skladu s točko (h) Priloge I;
- (n) spremljati izvajanje pravil v zvezi z vlogo in odgovornostjo operaterjev prenosnih sistemov, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev in odjemalcev ter drugih akterjev na trgu v skladu z Uredbo (ES) št. .../2009;
- (o) spremljati pravilno uporabo meril za določitev, ali objekti za skladiščenje spadajo na področje uporabe člena 32(3) ali (4), in
- (p) spremljati izvajanje zaščitnih ukrepov iz člena 45.

2. Če država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 opravljajo drugi organi in ne regulativni organ. V tem primeru je treba z rezultati takšnega spremljanja čim prej seznaniti regulativni organ.

Regulativni organ se pri opravljanju nalog iz odstavka 1 v skladu z načeli boljše ureditve po potrebi posvetuje z operaterji prenosnih sistemov in po potrebi tesno sodeluje z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, pri čemer ne posega v njihove posebne pristojnosti, sam pa ohrani neodvisnost.

Odobritve regulativnega organa ali agencije v skladu s to direktivo ne posegajo v ustrezno utemeljeno prihodnje izvajanje pooblastil regulativnega organa v skladu s tem členom niti ne vplivajo na kazni, ki jih naložijo drugi pristojni organi ali Komisija.

3. Kadar je imenovan samostojni operater sistema v skladu s členom 14, regulativni organ poleg nalog, ki jih ima v skladu z odstavkom 1 tega člena, opravlja tudi naslednje naloge:

- (a) preverja, ali lastnik prenosnega sistema in samostojni operater sistema izpolnjujeta svoje obveznosti iz tega člena, in v skladu s točko (d) odstavka 4 nalaga kazni, če zahteve niso bile izpolnjene;
- (b) spremlja odnose in komunikacijo med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema, da zagotovi, da samostojni operater sistemov izpolnjuje svoje obveznosti, ter zlasti odobri pogodbe in deluje kot organ za reševanje sporov med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki jo katera koli stranka vloži v skladu z odstavkom 9;
- (c) v okviru prvega 10-letnega načrta za razvoj omrežja, brez poseganja v postopek iz člena 14(2)(c), potrjuje načrtovanje naložb in večletni razvojni načrt omrežja, kot ju letno predstavi samostojni operater sistema;
- (d) zagotavlja, da tarife za dostop do omrežja, ki jih obračunavajo samostojni operaterji sistemov, vključujejo nadomestilo za lastnika omrežja, ki zagotavlja ustrezno nadomestilo za

uporabo sredstev omrežja in morebitne naložbe vanje, pod pogojem, da se izvajajo gospodarno in učinkovito;

- (e) ima pooblastila za izvajanje inšpekcij, vključno z napovedanimi inšpekcijami, v objektih lastnika prenosnega sistema in samostojnega operaterja sistema.

4. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz odstavkov 1, 3 in 6. V ta namen ima regulativni organi vsaj naslednja pooblastila:

- (a) izdaja zavezujoče odločbe podjetjem plinskega gospodarstva;
- (b) preverja delovanje trgov s plinom, določa in sprejema kakršne koli ukrepe, ki so potrebni in sorazmerni za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotavljanje pravilnega delovanja trga. Po potrebi je regulativni organ prav tako pooblaščen, da pri vodenju preiskav v zvezi s pravom o konkurenci sodelujejo z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, ali s Komisijo;

- (c) od podjetij plinskega gospodarstva lahko zahteva kakršne koli informacije, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog;

- (d) podjetjem plinskega gospodarstva, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti iz te direktive ali katere koli zadevne pravno zavezujoče odločitve regulativnega organa ali agencije, naloži učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni, ali pristojnemu sodišču predlaga, da naloži take kazni. To vključuje pristojnosti, da naloži ali predlaga kazni, ki znašajo do 10 % letnega prometa operaterja prenosnega sistema ali do 10 % letnega prometa vertikalno integriranega operaterja prenosnega sistema, in sicer za operaterja prenosnega sistema oziroma vertikalno integrirano podjetje, ki morda ne izpolnjujeta svojih obveznosti iz te direktive, in

- (e) ima ustrezno pravico do izvajanja preiskav in primerna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov v okviru odstavkov 9 in 10.

5. Kadar je bil operater prenosnega sistema imenovan v skladu s Poglavjem IV, ima regulativni organ poleg nalog in pooblastil iz odstavkov 1 in 4 tega člena vsaj tudi naslednje naloge in pooblastila:

- (a) nalagati kazni v skladu s točko (d) odstavka 4 za diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (b) spremljati komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem, da bi tako zagotovili, da operater prenosnega sistema deluje v skladu s svojimi obveznostmi;
- (c) delovati kot organ za poravnavo sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena v skladu z odstavkom 9;

- (d) spremljati komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;
 - (e) potrjevati vse komercialne in finančne sporazume med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, če so ti v skladu s tržnimi pogoji;
 - (f) zahtevati utemeljitev s strani vertikalno integriranega podjetja, ko ga v skladu s členom 21(4) obvesti nadzornik za skladnost. Taka utemeljitev vsebuje zlasti dokaze, da ni prišlo do diskriminatornega ravnanja v prid vertikalno integriranemu podjetju;
 - (g) izvajati inšpekcije, vključno z nenapovedanimi inšpekcijami, v objektih vertikalno integriranega podjetja in operaterja prenosnega sistema, in
 - (h) vse ali specifične naloge operaterja prenosnega sistema dodeliti neodvisnemu operaterju sistema, ki je bil imenovan v skladu s členom 14, če operater prenosnega sistema vztrajno krši svoje obveznosti iz te direktive, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju.
6. Regulativni organi so pristojni za to, da določijo ali potrdijo vsaj metodologije za izračun ali odločitev naslednjih pogojev pred začetkom njihove veljavnosti:
- (a) priključitev in dostop do nacionalnih omrežij, vključno s tarifami za prenos in distribucijo, ter pogoji in tarifami za dostop do naprav za UZP. Te tarife ali metodologije morajo omogočati potrebne naložbe v omrežja in naprave za UZP, tako da se zagotovi pozitivno poslovanje omrežja in naprav za UZP;
 - (b) zagotavljanje storitev za izravnavo.

7. Pri določanju ali potrjevanju tarif ali metodologij regulativni organi zagotovijo, da se operaterjem prenosnih in distribucijskih sistemov namenijo ustrezne spodbude, tako kratkoročne kot dolgoročne, za povečevanje učinkovitosti, spodbujanje povezovanja trgov in zanesljivosti dobave ter za podpiranje zadevnih raziskovalnih dejavnosti.

8. Regulativni organi so pristojni za to, da od operaterjev prenosnih, skladiščnih sistemov, sistemov za UPZ in distribucijskih sistemov po potrebi zahtevajo, da spremenijo pogoje, vključno s tarifami ali metodologijami iz tega člena, da zagotovijo njihovo sorazmernost in nediskriminatorno uporabo. Če je dostop do skladišč opredeljen v skladu s členom 32(3), ta naloga izključuje pregled tarif.

9. Stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnega, skladiščnega sistema, sistema za UPZ ali distribucijskega sistema glede vprašanj iz odstavkov 1 do 8, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organa za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe sprejeme svojo odločitev. Ta rok

se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organi zahtevajo dodatne informacije. Ta podaljšan rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Odločitev regulativnega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo.

10. Vsaka stranka, ki utrpí škodo in ima pravico do pritožbe na odločitev o metodologijah za izračun, sprejeto v skladu s tem členom, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanj, glede predlaganih metodologij za izračun, lahko najkasneje v dveh mesecih po objavi odločitve ali njenega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vloži pritožbo za pregled. Ta pritožba nima odločilnega učinka.

11. Države članice oblikujejo ustrezne in učinkovite mehanizme za ureditev, nadzor in preglednost v izogib zlorabam prevladujočega položaja, zlasti v škodo odjemalcev, in spodbujajočemu ravnanju. Ti mehanizmi morajo upoštevati določbe Pogodbe, zlasti člena 82 Pogodbe.

12. Države članice zagotovijo sprejetje ustreznih ukrepov, vključno z upravnimi ukrepi ali kazenskimi postopki v skladu s svojim nacionalnim pravom, zoper fizične ali pravne osebe, ki so odgovorne v primeru nespoštovanja pravil o zaupnosti, ki jih nalaga ta direktiva.

13. Pritožbe iz odstavkov 9 in 10 ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji Skupnosti in/ali nacionalni zakonodaji.

14. Odločitve regulativnih organov so utemeljene in upravičene ter dopuščajo sodni nadzor.

15. Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank.

Člen 41

Ureditveni režim za čezmejna vprašanja

1. Regulativni organi se tesno posvetujejo in sodelujejo med seboj ter drug drugemu in Agenciji zagotavljajo podatke, ki so potrebni za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive. Pri izmenjavi informacij je organ, ki informacije prejme, zavezan enaki stopnji zaupnosti kot organ, ki informacije zagotovi.

2. Regulativni organi sodelujejo vsaj na regionalni ravni za spodbujeno uvajanje obratovalnih dogovorov, da bi omogočili optimalno upravljanje omrežja, spodbudili skupne borze zemeljskega plina in dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti ter – vključno z novimi povezavami omogočili minimalno raven zmogljivosti za medsebojno povezovanje v regiji in med regijami, da se omogoči razvoj učinkovite konkurence in izboljša zanesljivost dobave.

3. Ukrepi iz odstavka 2 se po potrebi izvajajo v tesnem posvetovanju z drugimi zadevnimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove posebne pristojnosti.

4. Komisija lahko sprejme smernice glede obsega obveznosti regulativnih organov, da sodelujejo med seboj in z agencijo. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju ne bistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 42

Skladnost s smernicami

1. Vsak regulativni organ in Komisija lahko zahtevata mnenje Agencije o tem, ali je odločitev regulativnega organa v skladu s smernicami iz te direktive ali Uredbe (ES) št. .../2009.

2. Agencija v štirih mesecih po prejemu zahtevka pošlje svoje mnenje regulativnemu organu, ki ga je zahteval, oziroma Komisiji ter regulativnemu organu, ki je zadevno odločitev sprejel.

3. Če regulativni organ, ki je sprejel odločitev, ne upošteva mnenja Agencije v štirih mesecih od datuma prejema mnenja, Agencija o tem obvesti Komisijo.

4. Vsak regulativni organ lahko obvesti Komisijo, če meni, da odločitev drugega regulativnega organa, pomembna za čezmejno trgovino, ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. .../2009, in sicer v dveh mesecih od datuma, ko je bila ta odločitev sprejeta.

5. Komisija lahko odloči, da bo primer nadalje raziskala, če v dveh mesecih po tem, ko jo je obvestila Agencija v skladu z odstavkom 3 ali jo je obvestil regulativni organ v skladu z odstavkom 4, ali v treh mesecih od datuma sprejetja odločitve, če ravna na lastno pobudo, ugotovi, da obstaja resen sum, da odločitev regulativnega organa ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. .../2009. V takem primeru povabi regulativni organ in stranke v postopku pred regulativnim organom, da predložijo pripombe.

6. Če se Komisija odloči, da bo primer nadalje raziskala, najpozneje v štirih mesecih od datuma te odločitve sprejme končno odločitev, s katero:

- (a) ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa ali
 - (b) od zadevnega regulativnega organa zahteva, naj prekliče svojo odločitev, če meni, da ni v skladu s smernicami.
7. Če se Komisija v roku iz odstavkov 5 oziroma 6 ne odloči primera nadalje raziskati ali sprejeti končne odločitve, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

8. Regulativni organ izpolni zahtevo Komisije po preklicu odločitve v roku dveh mesecev in o tem obvesti Komisijo.

9. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek, ki ga uporabljajo regulativni organi, Agencija in Komisija zaradi skladnosti odločitev regulativnih organov s smernicami iz tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju ne bistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 43

Hranjenje evidenc

1. Države članice od dobaviteljev zahtevajo, da za opravljanje svojih nalog najmanj pet let hranijo na voljo nacionalnim organom, vključno z regulativnim organom, nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, in Komisiji zadevne podatke v zvezi z vsemi transakcijami pogodb o oskrbi s plinom in z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje s plinom, ki so jih imeli s trgovci na debelo in operaterji prenosnih sistemov ter operaterji skladiščnih sistemov in sistemov za UZP.

2. Podatki vključujejo podrobnosti o značilnostih zadevnih transakcij, kot so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije zadevnega trgovca na debelo, pa tudi določene podrobnosti o vseh neporavnanih pogodbah o dobavi plina in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje s plinom.

3. Regulativni organ se lahko odloči, da nekatere od teh informacij da na razpolago udeležencem na trgu, pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih akterjih na trgu ali posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES.

4. Da se zagotovi enotna uporaba tega člena, lahko Komisija sprejme smernice, v katerih določi metode in podrobnosti hranjenja evidenc ter obliko in vsebino podatkov, ki jih je treba hraniti. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju ne bistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

5. Kar zadeva transakcije izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom, ki jih imajo dobavitelji s trgovci na debelo, operaterji prenosnih sistemov, skladiščnih sistemov in sistemov za UZP, se ta člen uporablja šele potem, ko Komisija sprejme smernice iz odstavka 4.

6. Določbe tega člena ne pomenijo dodatnih obveznosti za subjekte, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, do organov iz odstavka 1.

7. Če organi iz odstavka 1 potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, organi, ki so pristojni v skladu z navedeno direktivo, organom iz odstavka 1 pošljejo zahtevane podatke.

POGLAVJE IX

Maloprodajni trgi

Člen 44

Maloprodajni trgi

Da bi spodbujali nastajanje dobro delujočih in preglednih maloprodajnih trgov v Skupnosti države članice zagotovijo, da so vloge in odgovornosti operaterjev prenosnih sistemov, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev, odjemalcev in po potrebi drugih udeležencev na trgu opredeljene glede na pogodbene dogovore, obveznosti do odjemalcev, izmenjavo podatkov ter pravil glede poravnave, lastništvo podatkov in odgovornost za merjenje porabe.

Ta pravila se objavijo; njihov cilj je odjemalcem in dobaviteljem olajšati dostop do omrežij, pregledujejo pa jih regulativni organi ali drugi pristojni nacionalni organi.

POGLAVJE X

Končne določbe

Člen 45

Zaščitni ukrepi

1. Če na energetskem trgu nastopi nenadna kriza in je ogrožena fizična zaščita ali varnost oseb, opreme ali naprav ali je ogrožena celovitost sistema, lahko država članica začasno sprejme potrebne zaščitne ukrepe.

2. Ti ukrepi smejo povzročiti čim manjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.

3. Prizadeta država članica o sprejetih ukrepih nemudoma obvesti druge države članice in Komisijo, ki lahko odloči, da mora država članica spremeniti ali ukiniti take ukrepe, če izkrivljajo konkurenco in neugodno vplivajo na trgovino na način, ki je nezdržljiv s skupnim interesom.

Člen 46

Enaki pogoji

1. Ukrepi, ki jih lahko sprejmejo države članice na podlagi te direktive za zagotovitev enakih pogojev, morajo biti združljivi s Pogodbo, zlasti členom 30 Pogodbe, in z zakonodajo Skupnosti.

2. Ukrepi iz odstavka 1 morajo biti sorazmerni, nediskriminatorni in pregledni. Ti ukrepi se lahko začnejo izvajati šele, ko je bila Komisija o njih uradno obveščena in jih je odobrila.

3. Komisija v zvezi z uradnim obvestilom iz odstavka 2 ukrepa v dveh mesecih od datuma njegovega prejema. Ta rok začne teči na dan po prejemu vseh podatkov. Če Komisija ni ukrepala v roku dveh mesecev, se šteje, da ne nasprotuje ukrepom iz obvestila.

Člen 47

Odstopanja v zvezi z obveznostmi „vzemi ali plačaj“

1. Če se podjetje plinskega gospodarstva sooča ali meni, da se bo soočalo z resnimi gospodarskimi in finančnimi težavami zaradi svojih obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih z eno ali več pogodbami o nakupu plina, lahko pošlje zahtevo za začasno odstopanje od člena 31 zadevni državi članici ali imenovanemu pristojnemu organu. Zahteve se po izbiri države članice vložijo posamično pred ali po zavrnitvi dostopa do sistema. Države članice lahko omogočijo podjetju plinskega gospodarstva možnost izbire vložiti zahtevo pred ali po zavrnitvi dostopa do sistema. Če podjetje plinskega gospodarstva zavrne dostop do sistema, je treba zahtevo vložiti brez odlašanja. Zahtevam se priložijo vse ustrezne informacije o naravi in obsegu problema in o prizadevanjih podjetja plinskega gospodarstva za rešitev problema.

Če ni razumnih alternativnih rešitev in ob upoštevanju odstavka 3, država članica ali imenovani pristojni organ lahko odloči, da se odstopanje dovoli.

2. Država članica ali imenovani pristojni organ nemudoma obvesti Komisijo o svoji odločitvi o odobritvi odstopanja, skupaj z vsemi ustreznimi informacijami glede odstopanja. Te informacije lahko Komisiji predloži v zbirni obliki, kar Komisiji omogoča sprejetje ustrezno utemeljene odločitve. V osmih tednih po prejemu takega obvestila lahko Komisija od zadevne države članice ali imenovanega pristojnega organa zahteva spremembo ali preklic odločitve o odstopanju.

Če država članica ali imenovani pristojni organ ne izpolni te zahteve v štirih tednih, se dokončna odločitev sprejme hitro v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 50(2).

Komisija poskrbi za zaupnost komercialno občutljivih podatkov.

3. Pri odločanju o odstopanjih iz odstavka 1 država članica ali imenovani pristojni organ in Komisija upoštevata zlasti naslednja merila:

(a) cilj zagotoviti konkurenčni trg s plinom;

(b) potrebo izpolniti obveznosti javnih storitev in zagotoviti zanesljivost oskrbe;

- (c) položaj podjetja plinskega gospodarstva na trgu s plinom in dejansko stanje konkurence na njem;
- (d) resnost gospodarskih in finančnih težav, s katerimi se soočajo podjetja plinskega gospodarstva in podjetja za prenos ali upravičeni odjemalci;
- (e) datume podpisov in pogoje takšne pogodbe ali pogodb, vključno z obsegom, v katerem ti pogoji omogočajo upoštevanje sprememb na trgu;
- (f) opravljena prizadevanja pri iskanju rešitev problema;
- (g) obseg resnih verjetnih težav, ki bi jih podjetje ob prevzemu obveznosti „vzemi ali plačaj“, ob upoštevanju določb te direktive, lahko razumno predvidelo;
- (h) raven povezanosti sistema z drugimi sistemi in stopnjo usklajenosti obratovanja teh sistemov, ter
- (i) učinke odobritve odstopanja na pravilno uporabo te direktive glede nemotenega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom.

Odločitev o zahtevi za odstopanje glede pogodb „vzemi ali plačaj“, sklenjenih pred ... (*), ne bi smela povzročiti položaja, ko ne bi bilo mogoče najti ekonomsko upravičenih alternativnih možnosti. Šteje se, da resne težave ne obstajajo, če se prodaja zemeljskega plina ne zniža pod raven minimalnih garancij odjema, ki jih vsebujejo pogodbe za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ ali če je ustrezno pogodbo za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ mogoče prilagoditi oziroma če podjetje plinskega gospodarstva lahko najde alternativne možnosti.

4. Podjetja plinskega gospodarstva, ki niso dobila dovoljenja za odstopanje iz odstavka 1 tega člena, ne smejo zavrniti ali ne smejo več zavračati dostopa do sistema zaradi obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih s pogodbo za nakup plina. Države članice zagotovijo upoštevanje ustreznih določb poglavja VII, in sicer členov 31 do 44.

5. Vsako odstopanje po zgornjih določbah mora biti ustrezno utemeljeno. Komisija objavi odločbo v *Uradnem listu Evropske unije*.

6. Komisija do ... (**) predloži poročilo o izkušnjah, pridobljenih z uporabo tega člena, da omogoči Evropskemu parlamentu in Svetu, da v primernem času preučita potrebo za njeno prilagoditev.

Člen 48

Nastajajoči in izdvojeni trgi

1. Države članice, ki niso neposredno priključene na medsebojno povezan sistem druge države članice in imajo samo enega zunanjega glavnega dobavitelja, lahko odstopajo od členov 4, 9,

36 in/ali 37. Podjetje za oskrbo s tržnim deležem, večjim od 75 %, se šteje za glavnega dobavitelja. Vsako tako odstopanje avtomatično preneha veljati, ko ni več izpolnjen vsaj eden izmed pogojev iz tega pododstavka. O takšnem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

Ciper lahko odstopa od členov 4, 9, 36 in/ali 37. To odstopanje preneha veljati, ko Ciper ne bo več veljal za izolirani trg.

Členi 4, 9, 36 in/ali 37 se ne uporabljajo za Estonijo, Latvijo in Finsko, dokler katera koli od teh držav članic ni neposredno povezana z med seboj povezanim sistemom držav članic, razen s sistemi Estonije, Latvije, Litve in Finske. Ta pododstavek ne posega v odstopanja iz prvega pododstavka tega odstavka.

2. Država članica, ki izpolnjuje pogoje za nastajajoči trg, ki bi imela zaradi izvajanja te direktive resne težave, lahko odstopa od členov 4, 9, člena 13(1) in (2), členov 14, 24, člena 25(5), členov 26, 30, 31, člena 36(1) in/ali člena 37. To odstopanje preneha veljati avtomatično, ko država članica ne izpolnjuje več pogojev za nastajajoči trg. O takšnem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

Ciper lahko odstopa od členov 4 in 9, člena 13(1) in (2), členov 14 in 24, člena 25(5), členov 26, 30 in 31, člena 36(1) in/ali člena 37. To odstopanje preneha veljati, ko Ciper ne bo več izpolnjeval pogojev za nastajajoči trg.

3. Z dnem, ko odstopanje iz prvega pododstavka odstavka 2 preneha veljati, je posledica opredelitve upravičenih odjemalcev odprte trga, ki je enako najmanj 33 % celotne letne porabe plina na nacionalnem trgu s plinom. Dve leti po tem se uporablja člen 36(1)(b), tri leta po tem pa člen 36(1)(c). Dokler se uporablja člen 36(1)(b), se država članica iz odstavka 2 tega člena lahko odloči, da ne bo uporabila člena 31 v zvezi s sistemskimi storitvami in začasnimi skladišči za postopke ponovnega uplinjanja in poznejše dovajanje plina v prenosni sistem.

4. Če bi izvajanje te direktive povzročilo resne težave na geografsko omejenem območju države članice, zlasti pri razvoju infrastrukture za prenos in pomembne distribucijske infrastrukture, lahko država članica zaradi pospeševanja investicij zaprosi Komisijo za začasno odstopanje od členov 4 in 9, člena 13(1) in (2), členov 14 in 24, člena 25(5), členov 26, 30 in 31, člena 36(1) in/ali člena 37, da bi tako izboljšala razmere znotraj tega območja.

5. Komisija lahko dovoli odstopanje iz odstavka 4, upoštevajoč zlasti naslednja merila:

— potrebo po investicijah v infrastrukturo, katere uporaba v okolju konkurenčnega trga ne bi bila ekonomsko upravičena,

— raven in možnosti odplačil zahtevanih investicij,

(*) Datum začetka veljavnosti Direktive 2003/55/ES.

(**) Pet let po začetku veljavnosti Direktive 2003/55/ES.

- velikost in zrelost plinskega sistema na zadevnem območju,
- obeti za zadevni trg s plinom,
- geografska velikost in značilnosti območja ali zadevne regije ter socialno-ekonomski in demografski dejavniki.

V zvezi s plinsko infrastrukturo razen distribucijske se odstopanje lahko dovoli le, če na tem območju ni nobene plinske infrastrukture ali če plinska infrastruktura obstaja manj kot deset let. Začasno odstopanje ne sme veljati več kot deset let od prve dobave plina na tem območju.

Za distribucijsko infrastrukturo se odstopanje lahko dovoli le za obdobje, krajše od 20 let, od prve dobave plina prek navedenega sistema na tem območju.

6. Člen 9 se ne uporablja za Ciper, Luksemburg in/ali Malto.
7. Komisija ob spoštovanju zaupnosti obvesti države članice o vloženih zahtevah po odstavku 4, preden sprejme odločitev v skladu z odstavkom 5. To odločitev in odstopanja iz odstavkov 1 in 2 objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

8. Grčija lahko odstopa od členov 4, 24, 25, 26, 31, 36 in/ali 37 te direktive na geografskih območjih in v časovnih obdobjih, določenih v licencah, ki jih je izdala pred 15. marcem 2002, in v skladu z Direktivo 98/30/ES v zvezi z razvojem in ekskluzivnim izkoriščanjem distribucijskega omrežja na določenih geografskih območjih.

Člen 49

Revizijski postopek

Če v poročilu iz člena 51(3) Komisija odloči, da so glede na učinkovit način dostopa do omrežja v državi članici – način, ki omogoča učinkovit, nediskriminatoren in nemoten dostop do omrežja – nekatere obveznosti, ki jih ta direktiva nalaga podjetjem (skupaj z obveznostjo v zvezi s pravnim ločevanjem operaterjev distribucijskih sistemov) nesorazmerne z želenim ciljem, lahko zadevna država članica pošlje Komisiji zahtevo za izključitev iz zadevne obveznosti.

Država članica Komisijo nemudoma uradno obvesti o svoji zahtevi in o vseh ustreznih informacijah, na podlagi katerih dokaže, da bo ugotovitev v poročilu v zvezi z učinkovitim dostopom do omrežja veljala tudi v prihodnje.

V treh mesecih po prejemu obvestila Komisija sprejme svoje stališče v zvezi z zahtevo zadevne države članice ter po potrebi Evropskemu parlamentu in Svetu pošlje predloge za spremembo ustreznih določb te direktive. Komisija lahko v svojih predlogih za spremembo direktive predlaga izključitev zadevne države

članice iz določenih zahtev, če navedena država članica uvede enako učinkovite ukrepe, kot je primerno.

Člen 50

Odbor

1. Komisiji pomaga odbor.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 3 in 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.
3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 51

Poročanje

1. Komisija spremlja in pregleda uporabo te direktive ter Evropskemu parlamentu in Svetu prvič do ... (*) in nato vsako leto predloži splošno poročilo o napredku. Poročilo o napredku zajema najmanj:
 - (a) izkušnje, pridobljene z oblikovanjem v celoti delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom, in še vedno prisotne ovire na tem področju, vključno z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, plenilskega in protikonkurenčnega vedenja;
 - (b) odstopanja, odobrena s to direktivo, vključno z uvedbo odstopanja, predvidenega v členu 26(2), v luči možne spremembe praga;
 - (c) obseg, v katerem so bile zahteve glede ločevanja in določanja tarif iz te direktive uspešne pri zagotavljanju poštenega in nediskriminatornega dostopa do plinskega sistema Skupnosti ter enakovredne stopnje konkurence, kot tudi gospodarske, okoljske in socialne posledice odpiranja trga s plinom za odjemalce;
 - (d) pregled vprašanj v zvezi s stopnjami zmogljivosti sistema in z zanesljivostjo oskrbe z zemeljskim plinom v Skupnosti in zlasti z obstoječo in načrtovano uravnoteženostjo med ponudbo in povpraševanjem, ob upoštevanju fizične zmogljivosti za izmenjavo med posameznimi območji ter razvoja skladišč (skupaj z vprašanjem sorazmernosti ureditve trga na tem področju);
 - (e) posebna pozornost bo namenjena ukrepom, ki jih države članice sprejmejo za primer konične obremenitve in izpada enega ali več dobaviteljev;

(*) 31. december leta, ki sledi začetku veljavnosti Direktive 2003/55/ES.

- (f) splošno oceno doseženega napredka pri dvostranskih odnosih s tretjimi državami, ki pridobivajo in izvažajo ali prenašajo zemeljski plin, skupaj z napredkom pri povezovanju trga, trgovine in dostopa do omrežij takšnih tretjih držav;
- (g) potrebo po zahtevah za uskladitev, ki niso povezane z določbami te direktive;

Kjer je primerno, lahko poročilo o napredku zajema priporočila in ukrepe proti negativnim učinkom prevladujočega položaja ali koncentracije na trgu.

2. Vsaki dve leti mora poročilo o napredku iz odstavka 1 vsebovati tudi analizo različnih ukrepov, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev in pregled učinkovitosti teh ukrepov, zlasti njihov vpliv na konkurenčnost na trgu s plinom. To poročilo lahko po potrebi vključuje priporočila glede ukrepov, ki jih je treba sprejeti na nacionalni ravni za izpolnitev visokih standardov javnih storitev, ali ukrepov, namenjenih preprečevanju zapiranja trga.

3. Komisija do ... (*) Evropskemu parlamentu in Svetu kot del splošnega pregleda predloži podrobno posebno poročilo, v katerem je opredeljeno, do katere mere so bile zahteve glede ločevanja iz poglavja IV uspešne pri zagotavljanju polne in dejanske neodvisnosti operaterjev prenosnih sistemov, pri tem pa kot merilo uporabi dejansko in učinkovito ločevanje.

4. Komisija za namene ocenjevanja iz odstavka 3 upošteva zlasti naslednja merila: pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja, učinkovito ureditev, razvoj omrežja glede na potrebe trga, neizkrivljene pobude za naložbe, razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, dejansko konkurenčnost na energetskih trgih Skupnosti in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti.

5. Komisija po potrebi in zlasti v primeru, ko podrobno posebno poročilo iz odstavka 3 navaja, da pogoji iz odstavka 4 niso bili zagotovljeni v praksi, predloži predloge Evropskemu parlamentu in Svetu, da bi s tem zagotovila popolno dejansko neodvisnost operaterjev prenosnih sistemov pred ... (**).

6. Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje do 1. januarja 2006 podrobno poročilo o napredku pri oblikovanju notranjega trga z zemeljskim plinom. To poročilo zlasti obravnava:

- obstoj nediskriminatornega dostopa do omrežja;
- učinkovitost ureditve;
- razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, tranzitne pogoje in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti;

(*) Dve leti od datuma iz prvega pododstavka člena 53(1), to je 42 mesecev po dnevu začetka veljavnosti te direktive.

(**) Tri leta od datuma iz prvega pododstavka člena 53(1), to je 54 mesecev po dnevu začetka veljavnosti te direktive.

- obseg, v katerem lahko majhnim podjetjem in gospodinj-skim odjemalcem pripadajo vse ugodnosti odprtja trga, zlasti v zvezi s standardi javnih storitev;
- obseg, v katerem so trgi v praksi odprti za dejansko konkurenco, tudi z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja;
- obseg, v katerem odjemalci dejansko zamenjajo dobavitelje in se ponovno pogajajo o tarifah;
- razvoj cen, vključno s cenami dobave, glede na stopnjo odprtosti trgov;
- dejanski in nediskriminatoren dostop tretjih strani do skladišč plina, kadar je za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema nujen iz tehničnih in/ali gospodarskih razlogov;
- izkušnje, pridobljene z izvajanjem te direktive, kar zadeva dejansko neodvisnost operaterjev sistemov v vertikalno integriranih podjetjih, in ali so poleg funkcionalne neodvisnosti in ločevanja računovodskih izkazov oblikovani tudi drugi ukrepi, ki imajo enakovreden učinek kot pravno ločevanje.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge zlasti s ciljem zagotavljanja visokih standardov javnih storitev.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge, zlasti da zagotovi popolno in dejansko neodvisnost operaterjev distribucijskih sistemov do 1. julija 2007. Če je potrebno, ti predlogi v skladu s konkurenčnim pravom zadevajo tudi ukrepe, ki se nanašajo na vprašanja prevladujočega položaja na trgu, koncentracije trga, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja.

Člen 52

Razveljavitev

Direktiva 2003/55/ES se razveljavi z učinkom od ... (***) brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos in uporabo navedene direktive. Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo kot sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Člen 53

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do ... (***). O tem nemudoma obvestijo Komisijo.

Te določbe uporabljajo od ... (***), razen člena 11, ki ga uporabljajo od ... (****).

(***) 18 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

(****) 42 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedila temeljnih predpisov nacionalnega prava, ki jih sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 55

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

Člen 54

V ...

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Za Evropski parlament

Predsednik

...

Za Svet

Predsednik

...

PRILOGA I

UKREPI ZA VARSTVO POTROŠNIKOV

Ne da bi to posegalo v pravila Skupnosti o varstvu potrošnikov, zlasti v Direktivo 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo ⁽¹⁾ in Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah ⁽²⁾, je namen ukrepov iz člena 3 zagotoviti odjemalcem:

(a) pravico do pogodbe z njihovim dobaviteljem plina, ki določa:

- ime in naslov dobavitelja;
- opravljene storitve, ponujeno raven kakovosti storitev in rok za prvo priključitev;
- vrste nujenih vzdrževalnih storitev, če so na voljo;
- sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše podatke o vseh veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja;
- trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in prenehanje storitev in pogodbe, obstoj pravice do odpovedi;
- dogovore o nadomestilu in povračilu, ki velja, če ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, ter
- način za sprožitev postopkov za reševanje sporov v skladu s točko (f).

Pogoji morajo biti pravični in znani vnaprej. V vseh primerih bi bilo treba te podatke zagotoviti pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi če se pogodbe sklepajo prek posrednikov, se podatke v zvezi z zadevami iz te točke zagotovi pred sklenitvijo pogodbe;

- (b) pravočasen prejem obvestila o kakršni koli nameravani spremembi pogodbenih pogojev in hkrati s prejemom takšnega obvestila tudi obvestila o pravici do odpovedi. Izvajalci storitev svoje naročnike neposredno in pravočasno obvestijo o vsakršnem povišanju tarif, v vsakem primeru pa pred iztekom običajnega obračunskega obdobja, ki sledi povišanju tarif. Države članice odjemalcem zagotovijo možnost odstopa od pogodb, če ti ne sprejmejo novih pogojev, o katerih jih obvesti njihov dobavitelj plina;
- (c) pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošno veljavnih pogojih v zvezi z dostopom do teh storitev in njihovo uporabo;
- (d) možnost široke izbire načinov plačevanja. Vse razlike v splošnih pogojih odražajo stroške dobavitelja zaradi različnih plačilnih sistemov. Splošni pogoji morajo biti poštene in pregledni. Objavljeni morajo biti v jasnem in razumljivem jeziku. Potrošnike je treba zavarovati pred nepoštenimi in zavajajočimi načini prodaje;
- (e) da se jim zamenjava dobavitelja ne zaračuna;
- (f) pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi svojih pritožb. Takšni postopki morajo omogočati pošteno in hitro reševanje sporov ter določati sistem povračil in/ali odškodnin, če je to upravičeno. Ti postopki, kjer je to mogoče, so v skladu z načeli iz Priporočila Komisije 98/257/ES z dne 30. marca 1998 o načelih, ki se uporabljajo za telesa, odgovorna za izvensodno reševanje potrošniških sporov ⁽³⁾;
- (g) so ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo.
- (h) da so jim na voljo podatki o njihovi porabi in da lahko z izrecnim soglasjem in brezplačno kateremu koli podjetju z licenco za dobavo dovolijo dostop do svojih podatkov o porabi. Organ, ki je odgovoren za obdelavo podatkov, mora te podatke posredovati podjetju. Države članice določijo obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov. Te storitve se odjemalcem ne zaračuna dodatno;
- (i) da so ustrezno obveščeni o dejanski porabi plina in stroških, in sicer dovolj pogosto, da lahko sami uravnavajo svojo porabo plina. Informacija se zagotovi v primernem roku, pri čemer se upošteva zmogljivost opreme odjemalca za merjenje porabe. Upoštevati je treba stroškovno učinkovitost takšnih ukrepov. Te storitve odjemalcem ni mogoče dodatno zaračunati;
- (j) da lahko kadar koli med letom zamenjajo dobavitelja, odjemalec pa mora končni račun prejeti najpozneje tri mesece po zadnji dobavi tega prejšnjega dobavitelja.

⁽¹⁾ UL L 144, 4.6.1997, str. 19.

⁽²⁾ UL L 95, 21.4.1993, str. 29.

⁽³⁾ UL L 115, 17.4.1998, str. 31.

PRILOGA II

KORELACIJSKA TABELA

Direktiva 2003/55/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
Člen 3	Člen 3
Člen 4	Člen 4
Člen 5	Člen 5
–	Člen 6
–	Člen 7
Člen 6	Člen 8
Člen 9	Člen 9
Člen 7	Člen 10
–	Člen 11
Člen 7	Člen 12
Člen 8	Člen 13
–	Člen 14
–	Člen 15
Člen 10	Člen 16
–	Člen 17
–	Člen 18
–	Člen 19
–	Člen 20
–	Člen 21
–	Člen 22
–	Člen 23
Člen 11	Člen 24
Člen 12	Člen 25
Člen 13	Člen 26
Člen 14	Člen 27
Člen 15	Člen 28
Člen 16	Člen 29
Člen 17	Člen 30
Člen 18	Člen 31
Člen 19	Člen 32
Člen 20	Člen 33
Člen 21	Člen 34

Direktiva 2003/55/ES	Ta direktiva
Člen 22	Člen 35
Člen 23	Člen 36
Člen 24	Člen 37
Člen 25(1) (prvi in drugi stavek)	Člen 38
–	Člen 39
Člen 25 (preostalo besedil)	Člen 40
–	Člen 41
–	Člen 42
–	Člen 43
–	Člen 44
Člen 26	Člen 45
–	Člen 46
Člen 27	Člen 47
Člen 28	Člen 48
Člen 29	Člen 49
Člen 30	Člen 50
Člen 31	Člen 51
Člen 32	Člen 52
Člen 33	Člen 53
Člen 34	Člen 54
Člen 35	Člen 55
Priloga A	Priloga I

UTEMELJITEV SVETA

I. UVOD

1. Komisija je 19. septembra 2007 v svežnju skupaj s štirimi drugimi predlogi o notranjem energetskem trgu predložila predlog direktive o spremembi Direktive 2003/55/ES, ki temelji na členih 47(2), 55 in 95 Pogodbe.
2. Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor sta mnenji o celotnem svežnju predložila 10. ⁽¹⁾ oziroma 22. aprila 2008 ⁽²⁾.
3. Evropski parlament je mnenje ⁽³⁾ v prvi obravnavi sprejel 9. julija 2008 in v njem odobril 122 sprememb. Komisija ni predložila spremenjenega predloga.
4. Svet je 9. januarja 2009 v skladu s členom 251 Pogodbe sprejel skupno stališče v obliki prenovljene direktive.

II. CILJ PREDLOGA

5. Predlog je del tretjega svežnja za notranji energetski trg, skupaj z uredbo o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina, direktivo o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo, uredbo o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in uredbo o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev. Cilj predloga je dokončanje notranjega trga z zemeljskim plinom zlasti z uvedbo:
 - določb o učinkovitem ločevanju dejavnosti prenosa od dejavnosti proizvodnje in dobave, vključno s postopkom certificiranja operaterjev prenosnih sistemov iz Skupnosti in iz tretjih držav;
 - določb, namenjenih povečanju neodvisnosti nacionalnih energetskih regulatorjev in uskladitvi njihovih pooblastil na ravni Skupnosti;
 - določb, namenjenih izboljšanju regionalne solidarnosti in sodelovanja;
 - določb za izboljšanje preglednosti in delovanja energetskega trga.

III. ANALIZA SKUPNEGA STALIŠČA

6. Splošne ugotovitve

- 6.1. Po mnenju Sveta je bilo treba za večjo učinkovitost, preglednost in skladnost z Direktivo 2003/55/ES, pa tudi prijaznost do bralca določbe direktive preoblikovati. Poleg tega je Svet načeloma dosledno spoštoval predlog Komisije o spremembi, saj se ni dotaknil nobene druge določbe, ki ni del predloga Komisije, razen če so bile spremembe potrebne zaradi sprememb, ki jih je Svet vključil v predlog, zaradi spremenjenih sklicevanj kot posledice preštevilčenja členov itd. Svet je, kolikor je bilo to mogoče, sledil pristopu Komisije glede enakega obravnavanja sektorja električne energije in plinskega sektorja.

Komisija je sprejela vse spremembe, ki jih je v njen predlog vključil Svet.

- 6.2. Glede 122 sprememb, ki jih je sprejel Evropski parlament, je Svet sledil predlogu Komisije v naslednjih primerih:

— sprejel je naslednjih 20 sprememb:

v celoti (včasih s preoblikovanjem): 50, 98 in 103;

delno/načelno/v duhu: 11, 12, 63, 64, 68, 78/125/135/138, 91–96, 98, 101, 104 in 107;

ter

— zavrnil naslednjih 44 sprememb: 1, 4, 10, 14, 15, 18, 19, 22, 30, 37–39, 41, 43, 47, 54, 57–59, 62, 65–67, 70–72, 82, 83, 89, 90, 97, 105, 106, 108–110, 113, 114, 116/137, 123, 126, 128, [129], 131 in 133, in sicer na podlagi vsebine in/ali oblike.

⁽¹⁾ UL C 172, 05.07.2008, str. 55.

⁽²⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

⁽³⁾ Dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym.

6.3. Svet se je oddaljil od stališča Komisije v naslednjih primerih:

— sprejel je eno spremembo: 79

ter

— zavrnil naslednjih 59 sprememb: 2, 3, 5–9, 13, 16, 17, 20, 21, 23–29, 31–36, 40, 45, 46, 48, 49, 51–53, 55, 56, 60, 61, 69, 73–77, 80, 81, 84–88, [93/129+94–96] (delno), 99, 100, 102, 111, 112, 118, 120, 132, 136.

7. Posebne opombe

7.1. Glede sprememb EP, pri katerih se je Svet oddaljil od stališča Komisije:

(a) Svet je sprejel spremembo 79, saj se strinja z mnenjem EP, da odločitev glede dejavnosti in neodvisnosti operaterjev distribucijskih sistemov ni primerno sprejemati s postopkom v odboru.

(b) Svet je zavrnil 59 naštetih sprememb (točka 6.3) zaradi naslednjih razlogov:

(i) Spremembe zadevajo določbe, ki niso del predloga Komisije; te spremembe so bile zavrnjene iz načelnih razlogov (glej točko 6.1): spremembe 6, 13, 21, 23, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 45, 46, 48, 49, 51, 69, 73, 74, 75, 76, 77, 111(prvi del), 118, 120, 132.

(ii) Spremembe ne prinašajo dodane vrednosti, predvsem zato, ker so vprašanja (deloma) ustrezno zajeta v drugih delih besedila: sprememba 2 bi oslabila poudarek iz uvodne izjave 6; sprememba 7 se ponavlja; sprememba 87 je delno zajeta v uvodni izjavi 15; sprememba 20 je že (deloma) zajeta v uvodnih izjavah 29 in 31; sprememba 26 ni potrebna; sprememba 60: vprašanje ustrezno obravnava člen 9; sprememba 61: to vprašanje je obravnavano v členu 51 o poročanju; s spremembo 81 člen 35(1) ne bi bil tako jasno opredeljen; sprememba 85 prispeva k nejasnosti člena 35(3); sprememba 87: tolikšne podrobnosti niso potrebne; sprememba 88 bi preveč oslabila besedilo pododstavka 5 člena 35(8); 5; sprememba 136 je (delno) ustrezno obravnavana v členu 40(15).

(iii) Spremembe uvajajo besedilo, ki v tej direktivi ni primerno oziroma potrebno ali ki ni v skladu z njenim področjem uporabe: 5, 9, 16, 17, 36, 53, 56, 80, 81, 85, 86, 96 (delno) ni ustrezna v členu 40, 99, 100, 111(drugi del), 112.

(iv) Spremembi uvajata uvodno izjavo, ki se ne navezuje na noben člen: spremembi 24 in 29.

(v) Svet meni, da je seznam dolžnosti in pooblastil regulativnih organov iz člena 40 skupnega stališča zadosten; naslednje spremembe (deloma) presegajo naloge, ki jih je Svet pripisal regulatorjem: spremembe 93–95.

(vi) Spremembe uvajajo besedilo, ki ne ustreza vlogi, ki jo Svet pripisuje agenciji: 28, 55 (drugi del), 84.

(vii) Svet meni, da skupno stališče v zadostni meri odraža cilj regionalne solidarnosti/sodelovanja; spremembe 3, 27, 52 in 55 (prvi del) zato niso potrebne.

7.2 V predlog Komisije je Svet uvedel nekatere druge spremembe (vsebinske in/ali oblikovne); glavne spremembe so podane v nadaljevanju.

(a) Učinkovito ločevanje delovanja omrežja od dejavnosti proizvodnje in dobave:

Poleg možnosti, ki ju je predlagala Komisija (ločevanje lastništva in neodvisni operater sistema), je Svet v soglasju s Komisijo menil, da je ustrezno predvideti tretjo možnost, tj. neodvisnega operaterja prenosnega sistema, če je operater prenosnega sistema ob začetku veljavnosti te direktive del vertikalno integriranega podjetja (novo poglavje IV s členi 17–23 in ustrezne uvodne izjave 13, 15 in 16). Te tri možnosti so enakovredne in bodo na voljo tako za sektor električne energije kot tudi za plinski sektor.

Določbe o neodvisnem operaterju prenosnega sistema bodo zagotovile dejansko neodvisnost operaterja (člena 17 in 18), njegovega upravljanja (člen 19) in nadzornega organa (člen 20) ter preprečile navzkrižje interesov. Temu cilju prispeva tudi vzpostavitev programa za doseganje skladnosti in mesta nadzornika za skladnost (člen 21). Poleg tega bodo zagotovljene tudi neizkrivljene spodbude za naložbe in razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost (člen 22), pa tudi pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja (člen 23).

V člen 40(5) so bila vključena dodatna pooblastila in pristojnosti regulativnih organov, da bi se zagotovila skladnost z določbami poglavja IV. Poleg tega je bil v členu 7 dodan odstavek o regionalnem sodelovanju, v katerem so udeleženi neodvisni operaterji prenosnega sistema. Nazadnje člen 51 o poročanju v odstavkih 3 do 5 določa, da bo Komisija dve leti po datumu prenosa direktive v okviru splošnega pregleda ocenila izvajanje možnosti neodvisnega operaterja prenosnega sistema na podlagi določenih meril.

Namen določb skupnega stališča o neodvisnem operaterju prenosnega sistema je uskladiti pomisleke glede področja uporabe, časovnega okvira in izvršljivosti možnosti neodvisnega operaterja prenosnega sistema, hkrati pa zaščititi finančni interes vertikalno integriranega podjetja in ohraniti izvedljivost te možnosti. To je eden od razlogov, zakaj se Svetu ni zdelo primerno uvesti določb o skrbniku.

Da bi se upoštevali primeri, v katerih obstaja ureditev, ki zagotavlja učinkovitejšo neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV, če je prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, je bila v člen 9(9) vključena dodatna določba.

(b) *Enaki pogoji*

Uvedba tako imenovane klavzule o enakih konkurenčnih pogojih v členu 46 je skupaj z ustrežno uvodno izjavo 17 povezana s prihodnjim soobstojem treh različnih modelov ločevanja na trgu Skupnosti. Klavzula predvideva zlasti vrsto meril za ukrepe, ki jih lahko države članice sprejmejo za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev.

(c) *Certificiranje operaterjev prenosnih sistemov iz Skupnosti in tretjih držav*

V skupnem stališču dva člena obravnavata certificiranje operaterjev prenosnih sistemov: splošni člen (člen 10) in člen o certificiranju za tretje države (člen 11), ki je nadomestil člen 7a predloga Komisije. Člen 11 po eni strani zagotavlja, da morajo operaterji prenosnih sistemov iz tretjih držav spoštovati enaka pravila o ločevanju kot operaterji prenosnih sistemov Skupnosti; po drugi strani pa uvaja merilo glede zanesljivosti dobave energije v državah članicah in Skupnosti, ki ga je treba upoštevati pri odobritvi certificiranja.

Poleg tega je Svet menil, da je primerno prenesti tisti del certifikacijskega postopka, ki določa vlogo Komisije pri tem postopku, v novi člen 3 uredbe o plinu. Poleg tega bo glavna odločitev o certificiranju ostala v rokah nacionalnih regulativnih organov, Komisija pa naj bi o certificiranju dala svoje mnenje. Nacionalni regulatorji morajo to mnenje v največji možni meri upoštevati.

(d) *Regulativni organi*

Svet je v člen 38 vključil dva dodatna odstavka, ki zagotavljata, da je načelo enega regulatorja na nacionalni ravni, skupaj z enim predstavnikom regulatorja (na primer v agenciji), skladno s trenutnim stanjem v nekaterih državah članicah, v katerih imajo regulatorje na regionalni ravni oziroma regulatorje za majhne in oddaljene dele državnega ozemlja (člen 38(2+3));

Besedilo skupnega stališča zagotavlja neodvisnost regulativnih organov in hkrati pojasnjuje, da to ne pomeni, da regulatorji niso izpostavljeni pravnemu ali parlamentarnemu nadzoru (uvodna izjava 26) ali da jim ni treba upoštevati širših ciljev, npr. glede okoljske trajnosti ali obveznosti javnih storitev (člen 38(4)).

Skupno stališče prav tako zagotavlja, da imajo regulatorji pri izvajanju svojih nalog možnost po potrebi tesno sodelovati z drugimi organi, na primer z organi, pristojnimi za konkurenco, vendar pri tem ohranijo svojo neodvisnost in ne podvajajo nalog (npr. spremljanje), ki jih navadno opravljajo drugi organi (člen 40(2)).

(e) *Ureditveni režim za čezmejna vprašanja*

Odstavka, ki določata vlogo Agencije (člen 41, odstavek 3 in (delno) 4) sta bila iz pravnih razlogov prenesena v uredbo o Agenciji (novi člen 8). Agencija bo pri čezmejnih vprašanjih udeležena v skrajni sili na zahtevo nacionalnih regulatorjev ali če nacionalni regulatorji v določenem časovnem roku ne uspejo doseči dogovora.

(f) *Odstopanja za novo infrastrukturo*

Glede odobritve odstopanj za novo čezmejno infrastrukturo (člen 35) je po mnenju Sveta primerno, da se Agencija vključi le v tiste primere, kjer zadevni nacionalni regulativni organi ne dosežejo dogovora ali Agenciji predložijo skupno zahtevo (odstavek 4). Države članice bi morale poleg tega imeti možnost predvideti, če to želijo, da uradni sklep o odstopanju sprejme drug pristojni organ države članice na podlagi mnenja regulatorja (odstavek 6).

(g) *Maloprodajni trgi*

Svetu se je zdelo primerno preoblikovati člen o maloprodajnih trgih; med drugim je črtal sklicevanje na čezmejne trge in ga prenesel iz uredbe o plinu (člen 8a predloga Komisije) v direktivo (novi člen 44).

(h) *Odstopanja*

Glede na prenovljeno direktivo je Svet menil, da bi bilo primerno posodobiti člen 48, zlasti glede odstopanja od določb o ločevanju za države članice z nastajajočimi in izoliranimi trgi.

(i) *Druge točke:*

- Svetu se je zdelo primerno, da se *manjšinski delež* proizvajalca/dobavitelja pri ločenem lastništvu operaterja prenosnega sistema ne izključi, pod pogojem da to ne pomeni nikakršnega nadzora niti nikakršnega vpliva enega nad drugim ter da ne povzroča navzkrižja interesov (člen 9(2)).
 - Kar zadeva *javno lastništvo*, skupno stališče vsebuje možnost vzpostavitve ločenega lastništva dveh različnih javnih organov na podlagi določbe, ki določa, da je mogoče dva javna organa obravnavati kot dve pravni osebi, kadar gre za izvajanje ločevanja lastništva (člen 9(6)).
 - Za pojasnitev določbe o *operaterjih kombiniranega sistema* (člen 28) so bile uvedene nekatere redakcijske spremembe. Ta določba omogoča, da lahko operater kombiniranega sistema izmenično deluje bodisi kot operater ločenega lastništva, neodvisni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema.
 - Uvodna izjava 29 uvaja in pojasnjuje pojem *programov za sprostitve plina* kot enega izmed možnih ukrepov za spodbujanje učinkovite konkurence.
 - Svet je v skladu s prenovljeno direktivo nazadnje uvedel tudi nov člen o *razveljavitvi* trenutnega zakonodajnega akta (člen 52).
-